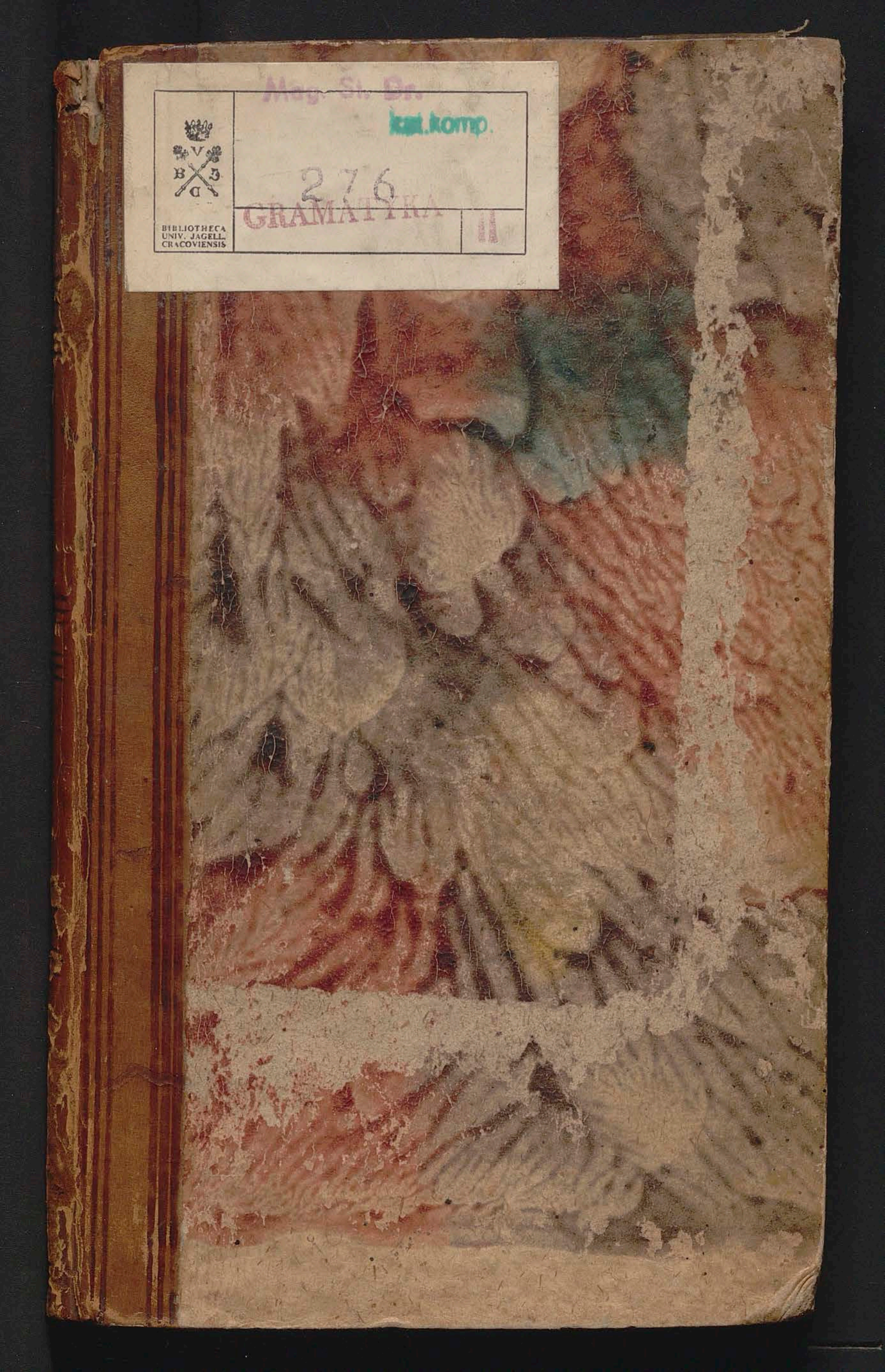


328

Titel fehlt

30. III. 25.

JANUÆ LINGUARUM RESERATÆ AUREÆ VESTIBULUM,

QUO PRIMUS AD LATINAM ADITUS TYRUNCULIS PARATUR:

Cum Versione interlineari Germanica, Hungarica & Slavonica:

EDITUM à

JOANNE-AMOSO COMENIO.



POSONII,

TYPIS ET SUMPTIBUS ROYERIANIS, ANNO M. DCC. XLVII.

IN RECENS
EXCUSUM QUADRILINGVE
VESTIBULUM
JOHAN-HAMOSI COMENII
EPIGRAMMA.

HAmos è Thekoha pecuarius; *attamen ejus*
Corruptas gentes, os meliora docet.
Pone ſupercilium, *nimiùm ſublimia ſemper,*
Doxoſophe, eructans; pone ſupercilium:
HAMOSUM è KOMMA feliciter ecce! novenæ
Jam lingvæ pueros poſſe docere probant.

J. M. C.





LECTORIBUS S.

UT *Domus omnis Januam, ſic Janua quævis Veſtibulum ſuum habet : ubi ingreſſo licitum eſt ſubſiſtere, domûs exteriora contemplari, per oſtia atrium inſpectare, & dum à domeſticis exceptus introducatur, præſtolari. Non abs re igitur ſit, quòd nobis exſtructæ nuper* Lingvarum Januæ, Veſtibulum *nunc præſtruere in mentem venit : cujus rei te, Lector prudens, conſtituimus judicem.*

Conteſtatus eram in Januæ illius meæ præfatione, eam Latinitatis Tyronibus parari : atque ſic etiam publicè excepta eſt. Verùm enimverò metuendum exiſtimo, ne in tantam rerum & Verborum ſylvam Tyrones ex improviſò immitti, nimium ſit : tutius fuerit in Veſtibulo detineri, generaliaque totius ſtructuræ (id eſt : ſummos Rerum & Verborum cardines,) priùs monſtrari, quàm ut ad particularia luſtranda intromittiantur. Hoc conſiliò præſens opuſculum conſcriptum eſt, ut primis Tyronibus Declinationes & Conjugationes (ſaltem analogas,) exercendi, prima ſit materia, & ad Januam ipſam acceſſus.

Hæſitabam equidem, annon foret ſatius, colloquia aliquot puerilia pueris præponi ad faciliùs eis Latina familiaria reddenda ; ſed retinui, Januæ formam, ut præparatio ſit verè ad Januam, id eſt : Res propriè exprimendi artificium. In Latinitate enim diſcenda, non primò enitendum eſt, ut latinè garrire pueri con-

 ſve-

ſveſcant, (quemadmodùm adhuc præpoſterè factitatum fuit;) ſed ut proprio ſignificatu intelligere diſcant unumquodque.

At majore ſic attentione opus, inquies. Eſto, conſveſcant igitur attentione in libris verſari.

Et quid feſtinatione opus? Pueri ſunt lentè ducendi: lentè inquam, ſed prudenter. Dicam igitur, quid hic actum ſit: Selegi vocabula uſitatoria ſupra mille: & redegi in ſententiolas breviſſimas; pleraſque duarum dictionum. In primo quidem capite Nomina cum Adnominibus, *ſive (ut vocant)* Subſtantiva cum Adjectivis: *In ſecundo capite,* Nomina cum Verbis: *In tertio, particulas indeclinabiles,* Adverbia, Præpoſitiones, & Numeralia *digeſſi:* Conjunctiones & Interjectiones *uſitatiores partim ſparſæ ſunt. Reliqua de rebus, quæ in Schola, in Domo, in Urbe ſunt & fiunt, (quantumquidem eorum primo guſtu propinari poſſe viſum fuit) Capitibus* IV. VI. *locata ſunt: tandemque de Virtutibus præceptiunculæ quædam Capite* VII.

Omnia verò uſurpata ſunt propriè, nihil tropicè. Ordo vocum hîc plerumque naturalis eſt, ut Nomen præcedat, Adnomen, vel Verbum ſequatur; alicubi tamen in Germanicæ Linguæ gratium, (quò parallelè vox voci reſpondeat,) transpoſitio levis facta eſt. ex. grat. Diſcite Latinam Lingvam: *pro* Lingvam Latinam. *Subſtantiva enim naturà ſuâ præcedunt; ſed Germanorum uſu Adjectiva. Latinis autem & Polonis, quia æquè commodè ſeqvuntur, ut præcedunt, dandum aliquid exiſtimivi Germanorum, conſvetudini, quæ mutari ſe ægrè patitur. Sed & hoc: Ellipſes Latinas vitavi, ne pueris offendiculo ſint. ex. gr.* Ihm Frühling, in Vere, *poſui; quamvis Præpoſitio*

Lati-

Latina jucundiùs dissimuletur. Sic : Ut ne ruat, *pro* ne ruat. *Putavi enim omni ratione infirmitati serviendum, & cum balbutientibus eòusque balbutiendum. Nec aliter decuit : Quidquid enim incipit, informè est, omni in re; cur hîc aliter velimus?*

Jam de Vestibuli hujus usu monendum aliquid

I. *Poterunt inde primi Latinitatis Tyrones promptè legere, & legitimè pronunciare, doceri: prælectô nimirum, semel, & iterùm, per certa demensa, totô libellô.*

II. *Et ut Vocum Significationes paulatim innotescant, præmittant semper vernaculam lectionem. Ex. gr.* **Kommt her, ihr Kinder :** Venite, pueri, &c. *Ita enim duplô facilius Latina hærebunt, si vernaculis subjungantur ubique.*

III. *Percursô ita bis libellô, accedatur ad memoriæ exercitationem. Addiscant proinde singulis horis binas, vel ternas sententiolas, & sub horæ finem memoriter reddant.*

IV. *Adjungatur verò simul declinandi exercitium: cujus materiam caput primum suppeditabit, modò observetur modus facilis: nempe, ut*

1. *Substantivum solum sumatur :*

2. *Cum Adjectivo simul declinetur, ac primò quidem Declinationis ejusdem : ab initio primæ ; (ut :* Latina Lingva, Lingva pulchra, Terra infima, Nebula propinqua, Area lata, &c.) *deinde secundæ :* (Deus æternus, Mundus temporarius, Cœlum supremum, &c.) *tùm tertiæ :* (Homo mortalis, Pondus grave, &c.) *sequentur postmodum declinationes mixtæ :* (Lingua elegans, Casa humilis, Vallis profunda, Turris excelsa, Medium facile, Tempus oportunum, Spiritus invisibilis, Fructus maturus, Res necessaria &c.) *quæ à principio dissimulandæ sunt.*

 3. *Dec-*

3. *Declinent autem, non memoriæ mandando, sed usu: cui fini terminationes, in quas Declinationum Casus exeunt, in tabella subjunximus, quæ Grammaticæ vicem interim abundè supplebit.*

4. *Ut autem, quid hîc fiat, meliùs intelligant, non Casus nominetur* Nominativus, Genitivus &c. *sed præmittantur quæstiunculæ.* 1. *Quid est hoc? Resp.* Lingva Latina 2. *Cujus Linguæ vox est,* Venite? *Resp.* Lingvæ Latinæ. 3. *Cui rei dabis tempus? Resp.* Lingvæ Latinæ. *Quid discis? Resp.* Lingvam Latinam. 5. *Voca eam. Resp.* ô Lingva Latina. 6. *Quâ Lingvâ cupis loqui? Resp.* Lingvâ Latinâ.

Hæc inquam, sic à principio: (Casus enim nominare, usu eorum nunc ita faciliùs perceptô, è Grammatica post discent. Generaliòr autem formula, quæ omnibus Nominibus declinandis serviat, in utroque numero, & citra quæstiones, talis sit:

1. *Ecce* Tabula nigra.
2. *Pars* Tabulæ nigræ.
3. *Addo partem* Tabulæ nigræ.
4. *Video* Tabulam nigram.
5. *O Tu* Tabula nigra!
6. *Video aliquid in* Tabula nigra.

Pluraliter.

1. *Ecce duæ* Tabulæ nigræ.
2. *Partes duarum* Tabularum nigrarum.
3. *Addam aliquid duabus* Tabulis nigris.
4. *Video duas* Tabulas nigras.
5. *O duæ* Tabulæ nigræ!
6. *Video aliquid in* Tabulis nigris.

5. *Bonum autem erit, non solùm ita voce vivâ declinari (tabellas declinationum inspiciendo) singula, sed & scribi.*

Man-

Mandatis ergò memoriæ primâ horâ sententiolis aliquot, sequenti mox in libellos, ad id paratos, scribant exercitia sua; nempe eorundem, quæ didicerunt, eô, quô dictum est modo, Declinationes; quod futurorum styli exercitiorum præludium erit.

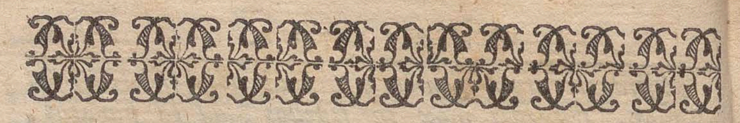
V. *Eodem modô (in Cap. II. & sequentibus) exerceantur Verborum Conjugationes; quarum tabella quoque adjicitur ad Vestibuli calcem, ne aliô Grammaticæ Compendiô interim sit opus. Sed Conjugationum duntaxat primæ formæ terminationes ponuntur: sufficit enim has Tyrones primò didicisse, quô studiô celare debemus, si quid inspectu primô difficultatem minare possit. Atque eadem intentione Supina quoque & Gerundia, imò & Infinitivos præteriti & futuri temporis, dissimulavimus: quia à vernacula consvetudine recedunt. Illis addiscendis sat erit temporis, occasio verò longè opportunior, cùm Januam fuerint ingressi.*

VI. *Ita paulatim (& quasi aliud agendo)* Nominum, Adnominum, Verborum, Adverbiorum, Præpositionum &Conjunctionum, *discrimina, flexionumque differentiæ generales innotescent, particularibus ad Grammaticam reservatis.*

VII. *Absolutum hôc modô* Vestibulum *percurrant denuò, vel integras jàm pagellas, aut folia recitando, ut ad ungvem teneant, & tùm demùm securè ad Januam poterunt admitti.*

Faxit autem Deus, ne à Cœli Janua Christo, aberremus, quicunque Cœlo natos Dei filiolos erudiendos suscipimus. Quo potissimum agite, ô Scholarum Moderatores, per vestram & Vobis commissorum salutem obtestor. Valete.

Dabam 4. Januar. Anni 1633.



JANUÆ LATINITATIS VESTIBULUM.

Der Vorhof zur Lateinischen Sprach-Thür.

A' Deák szó Ajtajának Tornátza.

Dweřj Latinského Gazyka Předdomj (Přjstup.)

1. SAlvéte, Púeri!
Seyd gegrüsset, ihr Knaben!
Egésséggel Gyermekek!
Zdrawi budte, Djtky!

2. Veníte, Tyrúnculi,
Kommet her, ihr Schülerlein,
Jőjjetek-elő, Tanúló Inasok,
Podte, Záckowé (Zacatečnjcy,)

3. Discite Latinám Lingvam,
Lernet die Lateinische Sprache,
Tanúljátok a' Deáki Nyelvet,
Wčte se Latinskému Gazyku,

4. Pulchram & elegántem:
Die schön und hübsch ist:
A' szépet és ékest:
Pěknému a ozdobnému:

5. Comprehéndite eam,
Begreiffet dieselbige,
Fogjátok-meg azt,
Obsáhnite geg,

6. Pro vestro captu,
Nach eurem Verstande,
A' ti értelemmel-való meg-fogástok szerint,
Podle wašsi schopnosti,

7. Et várias res,
Und allerley Sachen,
Es különböző dolgokat,
Y rozličné wěcy,

8. Sapiéntiæ sémina:
Der Weißheit Saamen:
A' bőltseségnek magvait:
Maudrosti semena:

9. Deus vos juvábit:
Gott wird euch helfen:
Az Isten titeket meg-segít:
Bůh wám pomůže:

10. Præceptóres amábunt:
Die Lehrmeister werden (euch) lieben:
Tanító Mesterítek szeretnek:
Včitelowé mîlowati wás budau:

11. Alii laudábunt;
Andere loben:
Egyebek ditsérnek:
Ginj chwáliti:
12. Ipsi gaudébitis.
Ihr selbst werdet euch freuen.
Ti-magatok őrűltők jővendőben.
Sami se wesseliti budete.
13. Si Princípium difficile;
So der Anfang schwer ist;
Ha a' kezdeti nehéz;
Gestli počátek nesnadný;
14. Médium erit fácile;
So wird das Mittel leicht seyn
A' kőzepi kőnnyű léſzen;
Prostředek bude snadný:
15. Finis jucúndus.
Das Ende lustig.
A' vége győnyőrű (kedves.)
Konec vtěssený.

* *

Caput I.

De Accidéntibus Rerum.

Von Zufällen der Dinge.

A' Dolgoknak Történetiről.

O přjpadnostech Wěcý.

16. DEUS ætérnus,
Der ewige GOtt,
Az őrők Isten,
Bůh wěčný,
17. Unus est in Essentia,
Ist einig im Wesen,
Allatjában egy,
Gedinný gest w bytnosti,
18. Trinus in Persónis:
Dreyfaltig in Personen:
Személyében három:
Trogj w osobách:
19. Pater, Creátor,
Der Vatter, der Schöpffer,
Az Atya, Teremtő,
Otec, Stwořitel,
20. Fílius, Redémptor,
Der Sohn, der Erlöser,
A' Fiú, Meg-Váltó,
Syn, Wykupitel,
21. Spiritus Sanctus, Sanctificàtor:
Der heilige Geist, der Heiligmacher:
A' Szent Lélek, Meg-ſzentelő:
Duch Swatý, Posswětitel.
22. Mundus temporàrius:
Die Welt zeitlich:
E' Világ idő ſzerint-való:
Swět časný:
23. Angelus immortális;
Der Engel unsterblich;
Az Angyal halhatatlan;
Angel nesmrtedlný;
24. Homo mortàlia:
Der Mensch sterblich:

Az Ember halandó :
Cilowěk ſmrtedlný :
25. Corpus viſíbile;
Der Leib ſichtbar ;
A' teſt látható ;
Tělo widitedlné ;
26 Spíritus inviſíbilis,
Der Geiſt unſichtbar ,
A' lélek láthatatlan ,
Duch newiditedlný ,
27. Anima ítidem.
Die Seele deßgleichen.
A' teſtben lakò lélek azonképen.
Duſſe také.
28. Cœlum eſt ſuprémum :
Der Himmel iſt der höchſte:
Az ég (meny) *leg-felſőbb :*
Nebe geſt neywyšſſí :
29. Aër Médius.:
Die Luft die mittelſte :
Az élteto-ég középſő :
Powětřj v proſtřed :
30. Terra ínfima.
Die Erde die niedrigſte, (unterſte.)
A' főld leg-alſóbb.
Země neyniżſſj.
31. Nubes eſt remóta :
Die Wolcke iſt abgelegen :
A' felhő (felleg) *meſzſe-* (távol-) *való :*
Oblak geſt wzdalený : (*való :*
32. Nébula propínqua.
Der Nebel nahe gelegen.
A' kőd kőzel-való.
Mha blizka.
33. Locus eſt magnus , aut parvus :
Der Ort iſt groß , oder klein :
A' hely nagy , avagy kitsiny :
Miſto geſt weliké, a neb malé;

34. Tempus longum , aut breve ;
Die Zeit lang , oder kurtz :
Az idő h ſzſzú , avagy rővid :
Čzas dlauhý , neb krátký :
35. Area lata, vel angúſta:
Der Platz breit , oder ſchmal:
Az egyenes hely ſzéles , avagy keskeny :
Plac ſſiroký , neb auzký :
36. Domus ampla , vel arcta.
Das Haus weit, oder eng.
A' ház tágas, avagy ſzoros.
Dům proſtranný , neb těſný.
37. Montes ſunt alti :
Die Berge ſind hoch :
A' hegyek magaſak :
Hory gſau wyſoké :
38. Valles profúndæ :
Die Thäler tieff :
A' vőlgyek mélyek :
Audolj hluboké :
39. Colles eleváti.
Die Hügel erhaben.
A' halmok (dombok) *fel-emelt-tettek.*
Pahrbkowé wywýſſenj. (*tettek.*
40. Caſa eſt húmilis :
Die Hütte iſt niedrig:
A' kalyiba alatson :
Chalupka geſt nizká:
41. Turris excélſa :
Der Thurn hoch ,
A' torony magas:
Wěže wyſoká :
42. Abies procéra.
Die Tanne hoch aufgeſchoſſen.
A' fenyö-fa tetés.
Gedle wyſoce wzroſtlá (wymrſſtěná, ſtěpila.)

43. Flúvius brevis, aut profúndus.
Der Wasserfluß seucht, oder tieff.
A' folyó-víz tsekély (lábolhato.) *avagy mély.*
Potok mělký, neb hluboký.

44. Filum est ténue, (*subtile:*)
Der Faden ist dünn, (subtiel:)
A' tzérna (fonal) *vékony:*
Nit gest tenká:

45. Funis crassus.
Der Strick dicke.
A' kötél temérdek.
Prowaz tlustý.

46. Arúndo est cava:
Das Rohr ist hohl:
A' nád-szál hézag (üreg:)
Třtina gest daupná.

47. Lignum sólidum.
Das Holtz dichte.
A' famerő (vastag.)
Dřewo celistwé.

48. Forámen est vácuum, (*ináne:*)
Das Loch ist leer (ledig:)
A' lyuk (lik) *üres:*
Djra gest prázdná:

49. Camínus plenus fumi.
Der Kamin voller rauch.
A' kémény (kürtő) *teli* (tellyes)
Komjn plný dymu. (*füstel.*

50. Línea est recta, vel curva.
Die Lienie (der strich) ist gerade, oder krumm.
A' linea (vonás) *egyenes, avagy horgas* (görbe:)
Linye gest prawá, neb křjwá:

51. Superfícies áspera, vel lævis:
Die auswendige breite (fläche) rauch oder glatt:
A' külső szín darabos, avagy sima:
Swrchek drsnatý (hrobkawý,) neb hladký:

52. Pondus grave, aut leve:
Das Gewichte schwer, oder leicht:
A' tereh (mérték) *nehéz, avagy könnyü:*
Wáha (záwaží) těžká, neb lehká:

53. Númerus par, vel impar.
Die Zahl gerade, oder ungerade.
A' szám feles, avagy feletlen.
Počet rowný, neb nerowný.

54. Globus est retúndus:
Die Kugel ist rund:
A' golyóbis gömbölyeg (kerek. (déd:
Kule gest okrauhlá:

55. Colúmna teres:
Die Seul länglich-rund:
Az oszlop (ágas) *hoszszú gömbölyű:*
Slaup oblý:

56. Mensa quadráta.
Der Tisch viereckicht.
Az asztal négyszegű.
Stůl čtwerhraný.

57. X habet crucis formam.
Das X hat des kreutzes form.
Az Xnek kereszt formája vagyon.
X má křjže způsob.

58. Pavo est formósus;
Der Pfau ist wohlgestalt;
A' pávu szép (ékes termetű;)
Páw gest krásný;

59. Si

59. Símia defórmis.
Der Aff ungestalt.
A' majom éktelen, (rút termetű.)
Opice sseredná (neforemná.)

Colóres.
Színek.
Die Farben.
Barwy.

60. Color est múltiplex:
Die Farbe ist mancherley:
A' festék sokféle:
Barwa gest rozličná:

61. Creta alba:
Die Kreide weiß:
A' kréta fejér:
Křjda bjlá:

62. Tábula nigra:
Die Tafel schwartz:
A' tábla fekete:
Tabule černá:

63. Cinnábaris rubra:
Der Zinnober roth:
A' tzinobrium veres:
Cynobř červená:

64 Sulphur lúteum:
Der Schwefel gelbe:
A' kénkő verhenyő (sárga:)
Syra žlutá;

65. Gramen víride:
Das Gras grüne:
A' päsit (fü:) *zöld:*
Tráwa zelená:

66. Firmaméntum cærûleum:
Die Feste des Himmels blau:
A' tsillagos ég(erősség)*kék szinű:*
Obloha nebeská modrá:

67. Psíttacus versícolor.
Der Papagey bundt (manchfarbig.)
A' Pellikán külömb szín-mútató.
Papaussek pekeſtý (proměnných barew.)

68. Vitrum est pellúcidum;
Das Glas ist durchsichtig;
Az üveg világos (áltál-látszó:)
Sklo gest prozřetedlné, (prohledacý;

69. Asser opácus:
Das Bret undurchsichtig:
A' deszka setétes(homályos:)
Prkno (deska) tmawé:

70. Aqua túrbida, vel clara.
Das Wasser trüb oder klar.
A' víz zavaros, avagy tiszta.
Woda kalná, neb čistá.

Sapor.
Iz.
Der Geschmack
Chut.

71. Mel est dulce,
Der Honig ist süß,
A' méz édes,
Med gest sladký,

72. Sicut & sáccharum:
Wie auch der Zucker,
Mint szintén a' nád-méz-is:
Gako y Cukr:

73. Fe-

73. Fel amárum:
Die Galle bitter:
Az epe keserü (
Zľuč hořká:
74. Acétum ácidum:
Der Eßig sauer:
Az etzet savanyú:
Ocet kyselý:
75. Sal salsum:
Das Saltz saltzig:
A' só sós:
Sůl slaná:

76. Piper acre:
Der Pfeffer scharf:
A' bors erös;
Pepř peprný:
77. Immatúrum pomum acérbum, vel austerúm.
Ein unzeitiger Apfel herb, oder räsch.
Az éretlen alma keserü, avagy savanyú (komor izű, fojtós.)
Nezřeľé gablko trpké, neb přjkré (ostré.)

Odor. Der Geruch.
Illat. Wůně.

78. Odor est svavis:
Der Geruch ist lieblich;
Az illat (szag) *kedves* (gyönyörü;)
Wůně gest libá;

79. Fœtor teter.
Der Gestanck greulich. (*vetlen.*
A' büz (büdösség) *iszonyú kedvetlen*
Smrad sspatný (ohyzdný.)

Aliæ Qualitátes. Andere Beschaffenheiten.
Más Minémüségek. Ginssj Sakowostj.

80. Lutum est húmidum;
Der Koht ist feucht;
A' sár nedves;
Bláto gest wlhké;
81. Pulvis siccus:
Der Staub trocken:
A' por száraz:
Prach suchý:
82. Ossa dura;
Die Beine hart;
A' tsontok (tetemek) *kemények;*
Kosti twrdé;
83. Caro mollis:
Das Fleisch weich:
A' hús puha (lágy:)
Masso měké:

84. Medúlla porósa:
Die Krume locker:
A' velö veríték-járó apró-lyukas:
Střjdá djrkowatá:
85. Glácies lúbrica.
Das Eiß schlüpferig.
A' jég sík (sikamló.)
Led plský.
86. Pruna est cálida & candens;
Die glüendeKohle ist heiß und glintzend;
Az eleven-szén meleg és fénylö tüzes;
Nieřawý vhel gest horký a žhaucý;

87. Car-

87. Carbo frígidus & ater.
Die geleschte Kohle kalt und schwartz.
A' hólt-szén hideg, és fekete.
Whel vhassený studený a černý.

88. Nos incédimus vestíti;
Wir gehen einher bekleidet;
Mi öltözetben (ruhában) *járunk*;
My chodjme přiodjnj;

89. Indi & Æthíopes quidam nudi.
Die Indianer und etliche Mohren nackend.
Némelly Indiabéliek és Szeretsenek mezítelenek.
Indyáni, a Mauřenjnowé někteřj nazý.

90. Unicórnis est ferum ánimal;
Das Einhorn ist ein wildes Thier;
Az unikornis iszonyú vad állat;
Gednorožec gest diwoký žiwočich.

91. Vacca mansvétum (*cicur*:
Die Kuhe zahm:
A' tehén (ünő) *szelíd*:
Kráwa pitomý (krotký:)

92. Leo sævum;
Der Löw grimmig:
Az oroszlán kegyetlen;
Lew vkrutný (hrozný;)

93. Ovis mite:
Das Schaaff sanftmühtig:
A' júh (ih) *engedelmes* (szelíd:)
Owce tichý;

94. Asinus lassum;
Der Esel laß (träge;)
A' szamár lankatt (rest;)
Osel vstalý;

95. Caper lascívum:
Der Bock geil:
A' ketske-bak buja:
Kozel chlipný:

96. Capra grácile & macilentum.
Die ziege hager (geschlang) und mager.
A' fiadző ketske vékony és ösztövér.
Koza čiplý a churawý.

97. Infans est ínnocens;
Das Kindlein ist unschuldig:
A' tsetsemő gyermek ártatlan:
Nemluwňátko gest newinné:

98. Puélla pétulans:
Das mägdlein vorwitzig:
A' leány vásott (tsintalan:)
Děwečka bugná (swéwolná:)

99. Anus superstitiósa.
Das alte weib abergläubisch.
A' vén aszszony (bàba) *babonás.*
Baba powěrčiwá.

100. Convíva est hílaris;
Der Gast ist frölich;
A' vendég víg, (vidám;)
Host gest wesselý;

101. Captívus tristis:
Der Gefangene traurig:
A' fogoly (rab) *szomorú*:
Wězeň smutný:

102. Mendícus audax & impudens:
Der bettler kühn und unverschämt:
A' koldus bátor és szemtelen:
Žebrák směrý a nestydatý:

103. Locus amœnus :
Der Ort lustig :
A' hely gyönyörűséges (kies :)
Mjsto wtěssené :

104. Merídies serenus :
Der Mittag helle (heiter :)
A' dél tiszta (világos :)
Poledne gasné :

105. Cóncio divina :
Die Predigt göttlich :
A' predikátzió Istenes :
Kázanj bozské.

106. Amicitia jucúnda :
Die Freundschaft lieblich :
A' barátság gyönyörű :
Přátelstwj ljbezné :

107. Núntium lætum
Die fröliche bohtschaft
Az mondás hír (izenet) *örvendetes :*
Poselstwj radostné

108. Gratum atque accéptum est.
Ist lieb und angenehm.
Kellemetes és kedves.
Wděčné-a přjgemné gest.

109. Locus est cómmodus, vel incòmmodus :
Der Ort ist beqvem, oder unbeqvem :
A' hely hasznos, avagy hasznotalan :
Mjsto pohodlné, neb nepohodlné :

110. Tempus opportúnum, vel inopportúnum :
Die Zeit gelegen, oder ungelegen :
Az idő alkalmatos, avagy alkalmatlan :
Čzas přjhodný, neb nepřjhodný :

111. Consvetudo bona, aut pervérsa :
Die gewohnheit gut, oder verkehrt :
A' szokás jó, avagy gonosz, (viszsza-fordúlt :)
Obyčeg (zwyk) dobrý, neb přewrácený.

112. Instruméntum aptum, vel inéptum :
Der Werck-Zeug tůchtig, oder untůchtig :
Az eszköz illendő, avagy illetlen :
Nástrog způsobný, neb nezpůsobný.

113. Chirúrgus idóneus, vel inidóneus.
Der Wund-Artzt geschickt, oder ungeschickt.
A' borbély (seb-gyógyító) *értelmes, avagy tudatlan.*
Hogjč ran (balbjř) hodný, neb nehodný.

114 Res est necessaria, vel supervacánea :
Die Sache, (das Ding) ist nöhtig, oder unnöhtig :
A' dolog (marha, jószág) *szükséges, avagy hijában való,* (szűkségtelen :)
Wěc gest potřebná, neb nepotřebná :

115. Opínio vera, vel falsa :
Die Meinung wahr oder falsch.
A' vélekedés igaz, avagy hamis :
Domněnj prawé, neb faléssné :

116. Rei usus útilis, aut nóxius :
Der sachen gebrauch nützlich, oder schädlich : A'

A' dologgal-való élés hasznos, avagy ártalmas:
Wěcy užjwánj užitečné, neb sskodné:

117. Res rei similis, aut dissimilis.
Ein Ding dem andern ähnlich, oder unähnlich.
Egyik dolog a' másikhoz hasonló, avagy hasonlatlan (külömbözö.)
Wěc wěcy podobná, neb nepodobná.

118. Sylva est densa, vel tara:
Der Wald ist dick, oder dünn:
Az erdő sűrű, avagy ritka:
Les gest husty, neb řjdký:

119. Ager fœcúndus, aut stérilis.
Der Acker fruchtbar, oder unfruchtbar.
A' szánto-föld termékeny, avagy gyümöltstelen (terméketlen.)
Role plodná, neb neplodná.

120. Motus est celer, aut tardus:
Die Bewegung ist schnell, oder langsam:
A' mozgás (indúlás) *hamarságos, avagy lassú:*
Hnutj gest spěssné, neb pozdnj:

121. Cursor álacer, aut piger:
Der Lauffer hurtig, oder faul:
A' futó gyors, avagy rest:
Běhaun rychlý, neb lenjwý:

122. Operárius gnavus, aut ignavus.
Der Arbeiter frisch, oder träg.
A' munkás serény, avagy túnya.
Robotnjk čerstwý, neb nekwapný (nečerstwý.)

123. Secúris est accúta, vel stúpida (*hebes:*)
Die Axt ist scharf, oder stumpf:
A' fejsze (szekertze) *éles, avagy tompa:*
Sekera gest ostrá, neb tupá:

124. Cibus crudus, vel coctus:
Die Speise roh, oder gekocht:
Az étek (étel) *nyers, avagy főtt:*
Krme syrowá, neb warená:

125. Ferína sápida, vel insípida:
Das Wildpret schmackhaftig, oder ungeschmackt:
A' vad-hús jó ízű, avagy ízetlen:
Zwěřina chutná, neb nechutná:

126. Sermo jocósus, vel sérius:
Die Rede schertzhaftig, oder ernstlich:
A' beszéd tsúfos (tréfás) *avagy valóságos:*
Řeč ssprymowná (žertowná,) neb oprawdowá:

127. História certa, aut dubia:
Die Geschichte gewiß, oder zweiffelhaftig:
A' história nyilván-valò (bizonyos,) *avagy kétséges:*
Hystorya gistá, neb pochybná:

128. Testimónium verum, aut falsum.

Das

Das Zeugniß wahr, oder falsch *A' bizonyság - tétel igaz, avagy hamis.*	Swědectwj prawé, neb fa-keſſné

Comparativa.

129. Primus est doctus; Der erste ist gelehrt; *Az elsö tudós;* Prwnj gest včený; 130. Secúndus dóctior; Der andere gelehrter;	*A' második tudósabb;* Druhý včeněgſſj; 131. Tertius doctíssimus. Der dritte der gelehrteste. *A' harmadik leg-tudósabb.* Třetj negvčeněgſſj.

Anomala Comparatio.

132. Taurus est magnus; Der Stier ist groß; *A' bika nagy;* Býk gest weliký; 133. Camélus major; Das Camel grösser; *A' teve nagyobb;* Welbľaud wětſſj; 134. Elephas máximus. Der Elephant der gröſſeste. *Az elefánt leg-nagyobb.* Sľon negwětſſj. 135. passer est parvus; Der Sperling ist klein; *A' veréb kitsiny;* Wrabec gest malý; 136. Parus minor; Die Meise kleiner; *A' páris madár kisſebb:* Sýkora menſſj; 137. Tróchilus mínimus. Der Zaunkönig der allerklein-ste. *Az ökör-ſzem leg-kisſebb.* Králjček negmenſſj.	138. Cerevísia est bona; Das Bier ist gut; *A' ſzalad-ſer jó;* Piwo gest dobré; 139. Mulſum ac mústum mélius; Der Meth und der Most besser *A' méh-ſer és muſt jobb;* Med pjcý a muſt lepſſj! 140. Vinum óptimum. Der Wein der beste. *A' bor leg-jobb.* Wjno neglepſſj. 141. Lacérta est mala; Die Eydex ist bös; *A' gyik gonoſz;* Geſſtěrka gest zlá; 142. Vípera pejor; Die Natter ärger; *A' vípera* (mérges kígyó) *go-noſzabb;* Zmyge horſſj; 143. Aſpis péssima. Die Otter die ärgste. *Az áſpis-kígyó leg-gonoſzabb,*

Padalec nevhorssi:

144. Quartus quintô; sextus séptimô prior:

Der vierte ist eher, als der fünfte; der sechste, als der siebende:

A' negyedik ötödiknél; a' hato dik hetediknél elsöbb:

Cztwrtý nad pátého; ssestý sedmého přednégssi:

145. Nonus octávô; undécimus décimô posterior.

Der neunte ist nach dem achten; der eilfte nach dem zehenten.

A' kilentzedik nyóltzadiknál; a' tizenegyedik tizediknél utólsóbb.

Dewatý gest po osmém; gedenáctý po desátém.

DENOMINATIVA.

146. Ducátus est aúreus:

Der Ducat ist gulden:

Az ara y-pénz aranyból-való:

Dukát gest zlatý:

147. Tálerus argénteus:

Der Tahler silbern:

A' Tallér ezüstböl-való:

Tokár střjbrný:

148. Ahénum cúpreum:

Der Kessel kupfern:

Az üst rézböl-való:

Kotel měděnný:

149. Cántharus stánneus:

Die Kanne zinnern:

A' kánna fejér-ónból-való:

Kanwice cýnowá:

150. Málleus férreus:

Der Hammer eisern:

A' pöröly (kalapáts) vasból-való:

Kladiwo železné:

151. Lychnúchus orichálceus:

Der Leuchter messingen:

A' gyertya-tartó velentzei rézböl-való:

Swjcen mosazný:

152. Sella & scamnum lígneum:

Der Stuhl und die Bank hölzern:

A' szék és lótza (pad) fából-való:

Stolice a lawice dřewenná:

153. Murus lapídeus.

Die Maur steinern.

A' kö-fal köböl-való.

Zed kamenná.

CAPUT.

Caput II.

De Rerum Actiónibus & Passiónibus.

Von der Sachen Wirkungen und Leiden.

A' Dolgoknak Tétemenyiről és Indúlatiról.

O Wěcý Cžiněnj a Trpěnj.

154. Creatóris in honórem,
Dem Schöpffer zu ehren,
A' Teremtőnek tiſztesſégére,
Stwořiteli na ćeſt,

155. Fáciunt omnes creatúræ.
Thun alle Geschöpffe.
Tselekeſzik minden teremtett állatok
Cžinj wſſelike ſtwořenj

156 Suum officium.
Ihre Pflicht.
Az ő tiſzteket (hivataljokat.)
Swau powinoſt.

Cœléſtium Actiones:

Wirkungen der Himmlischen:

A' Mennyeieknek Tselekedeteik:

Nebeſkých Cžiněnj:

157. Angeli célebrant & adórant eum:
Die Engel preisen und beten ihn an:
Az Angyalok dítsérik (hirdetik) *és imádják őtet:*
Angelowé oſlawugj a klanj ſe gemu:

158. Diáboli his adverſántur.
Die Teufel sind diesen zuwider.
A' káromló ördögök ezekkel ellenkeznek.
Diáblowé gim ſe protiwj.

159. Sol lucet:
Die Sonne leuchtet:
A' Nap világoskodik:
Slunce ſe ſtkwj:

160. Luna ſplendet:
Der Mond scheinet:
A' Hóld fénylik (tündöklik:)
Měſýc blyſſtj ſe:

161. Stellæ micant.
Die Sterne schimmern.
A' tsillagok tsillámlanak (ragyoknak.)
Hwězdy třpytj ſe.

162. Mané íncipit dies;
Des morgens gehet der Tag an;
Reggel kezdetik a' nappali idő;
Ráno počjná se den;

163. Vésperi nox.
Des abends die Nacht.
Estve az éjtszaka.
Wečer noc.

Elementórum : Der Elementen :

Az Éltetö Állatokéi Žiwlů :

164. Eleménta alunt nos.
Die Elementen nehren uns.
Az éltető állatok minket táplálnak (éltetnek.)
Žiwlowé žiwj nás.

165 Ignis ardet:
Das Feuer brennt:
A' tűz ég:
Oheň hořj:

166. Flamma flagrat & fumat:
Die Flamme lodert und raucht:
A' láng langal(lobog)*és füstölög:*
Plamen plápolá a kauřj se:

167. Scíntilla gliſcit in cínere.
Der Funcke glimmet in der Aschen.
A' szikra a' hamuban nevelkedik.
Giskra tlj w popelj.

168. Tónitru tonat:
Der Donner donnert:
A' menny-dörgés dörög:
Hřjmánj hřmj:

169. Fulgur fúlgurat:
Der Blitz wetterleuchtet:
A' villámás villámlik:
Blýskánj blýská:

170. Ventus flat:
Der Wind wehet:
A' szél fú:
Witr wěge:

171. Plúvia pluit:
Der Regen regnet:
Az eső esik (esőzik:)
Déſſt déſſtj:

172. Imber lábitur cum ímpetu:
Der Platzregen fällt mit ungestümm:
A' zápor-eső rohanás-képen esik:
Přjwal padá bauřliwé:

173. Nix ningit.
Der Schnee schneyet.
A' hó havúl esik (havazik.)
Snjh prſſj.

174. Grando nocet arístis.
Der Hagel schadet den ähren.
A' kő-(jég)*eső a' kalászoknak árt.*
Krupobitj ſſkodj klasům:

175. Aqua in plano fluit:
Das Wasser fleust auf dem ebenen:
A' víz az egyenes helyen (lapányon) *foly:*
Woda po rowiné teče:

176. Ex vase manat:
Es rinnet aus dem fasse:
A' hordóból szivárkózik(tsurog:)
Z nádoby kane:

177. Ex fonte salit:
Es springet aus dem Spring-brunnen:
A

A' forrásból (kút-főből) *ki-szökőllik:*
Ze zřjdla (pramene) wyſkakuge:
178. E púteo haurítur.
Es wird aus dem ziehe-brunnen geſchöpfet.
A' kútból meríttetik.
Ze ſſachty wážená býwá.
179. Gutta deſtíllat.
Der tropf treuffelt.
A' tsep le-tsepeg-
Krůpě kape.
180. Ex vapóre eſt ros & pruína.
Aus dem dunſt iſt der tau und der reiff.
A' gőzből (párából.) *vagyon a' harmat és zuzmaráz.*
Z páry geſt roſa a padký mráz.

Plantárum: Der Erdgewächſe:

Az Oltovány Ültetéſekéi: Zroſtlin:

181. Herba creſcit ac decréſcit:
Das kraut wächſet und nimmt ab:
A' fű nevelkedik és fogy:
Bylina roſte a vbýwá:
182. Fólium viret:
Das Blat grünet:
A' levél zöldellik:
Liſt ſe zelená:
183. Flos floret:
Die Blume blühet:
A' virág virágzik:
Kwět kwete:
184. Fructus árboris maturéſcit;
Die Frucht des baums reiffet:
A' termő-fának gyümöltse meg-érik;
Owoce ſtromu dozráwá;
185. Quem ut carpas,
Welche, das du ſie abbrecheſt,
Mellyet hogy le-ſzakaſzſz,
Kterež abys vtrhl,
186. Flecte ramum;
Beuge den Aſt;
Hajtsd-meg az ágat;
Sehni ratoleſt;
187. Sive ſint baccæ, ſive pyra, pruna, ceráſa, méſpila, mora, amygdalæ, ficus, caſtáneæ, &c.
Es ſeyen Beeren, oder Birnen, Pflaumen, Kirſchen, Mispeln, Maulbeern, Mandeln, Feigen, Kaſtanien. 2c.
Akár ſom, akár körtvély, ſzilva, tsereſnye, naſzpolya, ſzederj, mondola, fige, geſztenye, 's a' t. legyenek
Bud že gſau Bobky w kytkách, neb Hruſſky, Sliwy, Střeſſně, Myſſpule, Moruſſe, Mandly, Fiky, Kaſſtany, 2c.
188. Nux (ut juglans & avellána) cóntinet núcleum.
Die

Die Nuß (als die welsche Nuß, und die hasel-nuß) hält den kern in sich.

A' dió (a' mint az olasz-dió, és a' mogyoro) széket (bélt) *foglal magában.*

Ořech (gako wlaský a ljsko-wy ořech) má w sobě gádro.

189. Absínthium, cepa, & állium olent gráviter:

Der Wermut, die Zwiebel, und der Knoblauch riechen starck;

Az ůrǒm, veres hagyma, és fok-hagyma, nehéz (erős) *szagú;*

Pelýnek, Cybule a Cjesnek woni těžce;

190. Rosa suáviter:

Die Rose lieblich:

A' rósa kedves (gyönyörűséges) *illatú:*

Růže libezně:

191. Quemádmodúm & caryophyllus, rosmarínus, liliumque:

Gleichwie auch die Nelcke, die Rosmarie und die Lilie:

A' mint szintén a' szeg-fű, a' rosmarin és a' liliom:

Gako y Hřebjček, Rosmarýn, a Lilium:

192. Ex quibus serta (corónæ) nectúntur;

Aus welchen Kräntze gewunden werden;

Mellyekből bokréták és koszorúk fűzettetnek (köttetnek;

Z nichž Wěnce wiji se;

193. Canna inodóra est.

Das Schilf reucht nicht,

A' nád szagatlan.

Třtj (fýtj) nenj wonné.

194. Urtíca urit:

Die Nessel brennet:

A' tsalán tsíp:

Kopřiwa pálj (wžjhá:)

195. Cárduus pungit.

Die Distel sticht.

A tővisses bogáts-koró szúr.

Bodlák pjchá.

196. Olitor culínæ serit ólera:

Der Kohl-Gärtner säet für die Küche Kohl-Kräuter:

A' kertész konyhára-való paréjt vét:

Zahradnjk pro Kuchyni sege Zelj:

197. Artemísiam, bráſſicam, lactúcam, petroselínum, rutam & sálviam:

Beyfuß, Kohl, Salat, Petersilge, Raute und Salbey:

Fekete ůrmőt, káposztát, salátát, petreselymet ruta-fűvet és sállyát;

Cžernobyl, Kapustu, Salát, Petružel, Rautu a Sſalwěgi:

198. Cucúrbitas quoque, cucúmeres, fraga, lentes, mílium, oryzam, rapas & sinápi;

Auch Kürbse, Gurken, Erdbeern, Linsen, Hirsch, Reiß, Rüben und Senf;

Tőkét-

Tőkőt-is, ugorkát, eperjet, lentsét, kőleſt, riskáſát, répát és mustát;
Téi turecké Zelj, Okurky, Gahody, Sſočowicy, Proſo, Rjeyzi, Rjepj a Hořčicy;

199. Tandem cánnabim & lúpulum.
Endlich Hanf und Hopfen.
Végezetre kendert és komlót.
Potom Konopě a Chmel.

Animálium:
Der Thiere:
Az Élő-Allatokéi:
Ziwotčichů:

200. Lapis jacet:
Der Stein lieget:
A' kő fekſzik:
Kámen ležj:

201. Stirps ſtat:
Der Stamm ſtehet:
A' fa-tőrsők áll;
Kmen ſtogj:

202. Animal ſe movet.
Das Thier beweget ſich.
Az élő - állat magát mozgatja (ingatja.)
Ziwotčich ſe hýbe.

203. Aves volant alis & pennis:
Die Vőgel fliegen mit den Flügeln und Federn:
A' madarak ſzárnyokkal és tollakkal repűlnek:
Ptácy litagj Křjdly a Peřjm:

204. Rapáces ſunt: accípiter, áquila, corvus, niſus & vultur, &c.
Rauberiſche (Stoß-Vőgel) ſind: der Habicht, der Adler, der Raab, der Sperber, der Geyer, 2c.
Ragadozók: az ölyv, ſas, holló, karoly, ſaskeſelyű, 's a't.
Drawj gſau: Geſtřáb, Orel, Krkawec, Krahulec, Káně, 2c.

205. Nidos in celſo ponunt cornix & grus:
Die Krähe und der Kranich ſetzen die Neſter in die Höhe:
Féſzkeket magas helyen rakják a' varjú és darú:
Hnjzda wyſoko děkagj Wrána a Geřáb:

206. Alaúda, acánthis, carduélis, fringílla, linária & luſcínia cantíllant in cávea:
Die Lerche, der Zeiſing, die Stieglitz, die Fincke, der Hänfling und die Nachtigall ſingen im Vogel-Bauer:
A' patſirta, tsíz, tengelitz, pintyőke, gőrling és filemile, kalitkájokban gyengén énekelnek:
Skřiwánek, Cžjžek, Stehljk, Pěnkawa, Giřice a Slawjk

wjk zpjwagj w Kletkách:

207. Cygnus & cicónia ranis atque ángvibus: pica, hirúndo & rubécula vérmibus: cotúrnices granis trítici, secális atque hórdei vescúntur:

Der Schwan und der Storch essen Frösche und Schlangen: die Aelster, die Schwalbe und das Rotkehlchen Würmer, die Wachteln Weitzen- Rocken- und Gersten-Körner:

A' hattyu és gólya (esztrag) békákkal és vizi-kigyókkal: a' szarka, fetske és veres bögy férgekkel: a' fűrjek búza-tatárka-és árpa-szemekkel élnek (taplálódnak:)

Čap a čáp žabami a hady: Straka, Wlasstowice a čerwenka čerwy: křepelky zrny pssenice, žita a gečmena se krmj:

208. Motacílla caudam motat.

Die Bachstelze beweget oft den Schwantz.

A' barázda billegető farkát yakran billegeti.

Třasořitek ocasem třese.

209. Pisces natant pinnis:

Die Fische schwimmen mit den Floß-Federn:

A' halak evező szárnyokkal úszkálnak:

Ryby plowagj perutmi:

210. Quádrupes gráditur:

Das vierfüßige Thier gehet:

A' négy-lábú barom jár:

Čtwernohé howado kráčj:

211. Serpens serpit:

Die Schlange schleicht:

A' kigyó hasán tsúsz:

Had se plazy:

212. Vermis repit:

Der Wurm kreucht:

A' féreg mász:

Čerw leze:

213. Cervus currit.

Der Hirsch lauft.

A' szarvas fut.

Gelen běží.

214. Equus hinnit:

Das Pferd wiehert (wichert:)

A' ló nyerít:

Kůň řehce:

215. Bos mugit:

Der Ochse brüllet:

Az ökör (tehén) bőg (bömböl:)

Wůl ryčj (bučj:)

216. Agnus balat:

Das Lamm blöcket:

A' bárány beget:

Beran běčj:

217. Porcus (*sus*) grunnit:

Das Schwein (die Sau) gruntzet:

A' disznó röfög (nyikorog:)

Wepř (Swině) chrochce:

218. Ursus múrmurat:

Der Bär brummet:

A' medve morog (dörömböl:)

Nedwěd repce:

219. Lupus ululat:

Der

Der Wolf heulet;
A' farkas ordit:
Wlk wyge:

220. Canis latrat.
Der Hund bellet.
Az eb (kutya) *ugat.*
Pes ſſtěká.

221. Aries arietat:
Der Widder ſtöſſet:
A' kos dőf (taſzit, tőrkőlődik:)
Skopek trká:

222. Béſtia lániat:
Das grimmige wilde Thier zerreiſſet:
A' fene beſtia (vad) *ſzaggat* (rombol:)
Zwěř rozſapáwá:

223. Aper ſpumat:
Das wilde Schwein ſchäumet:
A' vad-kan tajtékot túr:
Diwoky wepř ſlinj ſe:

224. Lepus fugit.
Der Haaſe fleucht.
A' nyúl ſzalad.
Zagjc utjká.

225. Vulpes mutat pilos:
Der Fuchs verändert die Haar:
A' róka ſzőrit változtatja:
Liſſka měnj ſrſt:

226. Catus (*felis*) capit mures.
Die Katze fänget Mäuſe.
A' matska egereket fog.
Kocaur (kocka) lapá myſſi.

227. Gallína parit ova:
Die Henne leget Eyer.
A' tyúk (tyik) *tyúkmonyokat tojik:*
Slepice neſe weyce.

228. Gallus & anſer avénâ ſaginántur.
Der Hahn und die Gans werden mit Haber gemäſtet.
A' kakas és a' lúd zabbal hizlaltatnak.
Kohaut a Hus owſem ſe krmj.

229. Tineæ rodunt libros, blattæ veſtes:
Die Schaben nagen die Bücher, die Motten die Kleider.
A' könyv rágó molyok könyveket, a' ruha rágó férgek ruhákát rágnak:
Moljey hryzau Knihy, Mokowé ſſaty:

230. Térmites ádipem & lardum corrúmpunt:
Die Maden verderben das Schmeer und den Speck.
A' ſzalonna bogarak a' kővéreket ('sirt) *es ſzalonnát veſztegetik;*
Cžerwjcy Sádlo a Slanina kazy (hubj.)

231. Pedículi mordent cutem:
Die Läuſe beiſſen gie Haut.
A' tetvek marják (harapják) *a' bőrt:*
Wſſj kauſſj Kuži.

232. Ut & púlices, cúlices, atque címices.
Wie auch die Flöh, Mücken und Wantzen.
A' mint a' balhák, ſzúnyogok és palaſzkák (büdös férgek) - *is.*

Saky y Blechy, Komáři a Stěnice (Pr ossticé.)

233. Formica est laborióſa:

Die Ameiß iſt arbeitſam.

A' hangyál munkás:

Mrawenec geſt pracowitý.

234. Aránea artificióſa.

Die Spinne kunſtreich.

A' pók mesterséges.

Pawauk miſtrowſký.

235. Apes pungunt acúleô.

Die Bienen ſtechen mit dem Stachel.

A' méhek fúlánkjokkal ſzúrdalnak.

Wčely pjchagj žihadlem (oſtnem.)

236. Quicquid vivit, viget.

Alles, was da lebet, das hat ſeine Kraft.

Valami él, erejében vagyon.

Cožkoli žiwé geſt, čige.

Hóminis:

Des Menſchen:

Az Emberé:

Člowěka:

237. Nos ágimus vária,

Wir tuhn allerley,

Mi tselekeſzünk külömb-külömb-féle dolgokat,

My děláme (činjme) rozličné wěcy,

238. Córpore & ánimô.

Mit dem Leibe und Gemüthe.

Testünkkel és elménkkel.

Tělem y myſlj.

239. Caput replétur cérebrô,

Das Haupt wird erfüllet mit Gehirn,

A' fő agyvelővel telik-bé (telik-meg,)

Hlawa naplněna geſt mozkem,

240. Quod ſternutándô purgátur:

Welches durch Nieſen gereiniget wird.

Melly a' ptrüſzentés által tiſztíttatik:

Kterýž keychánjm ſe čiſtj:

241. Tégitur capíllis,

Wird bedeckt mit Haaren,

Haj-ſzálakkal bé-fedetik,

Přikrytá geſt wlaſy,

242. Excéptô vultu;

Ausgenommen das Antlitz;

Az artzulatot ki-vévén;

Kromě oblićege.

243. Quandóque tamen calvum eſt.

Bisweilen iſt es doch kahl.

Mindazáltal néha kopaſz.

Někdy wſſak lyſá bywá.

244. Nullum membrum fruſtrà datum eſt:

Kein Glied iſt umſonſt gegeben:

Semmi tag nem adatott hijába:

Žádný aud nadarmo dán nenj.

245. Nam óculis cérnimus:

Dann mit den Augen ſehen wir:

Mert

Mert szemeinkkel nézünk (látunk:)
Nebo očima patřime.
246. Per nasum excérnimus.
Durch die Nase werfen wir aus.
Orrunk által tisztíttatunk.
Nosem wyhazugeme.
247. Frons habet rugas:
Die Stirn hat Runzeln.
A' homloknak rántzai vagynak:
Čelo má wrásky:
248. Malæ erubéscunt:
Die Backen werden roth.
Az ortzák meg-pirúlnak:
Lice se rdj.
249. Aures aúdiunt:
Die Ohren hören.
A' fülek hallanak:
Vši slyšj.
250. Nares olfáciunt;
Die Nasen-Löcher riechen;
Az orr-lyukak szagot éreznek (szagolnak;)
Chřjpe wonj;
251. Nisi gravédo eas óccupet:
Wo nicht der Schnuppen dieselben einnimmt.
Hanemba őket nátha miatt-való nehezedés foglalná-el;
Lečby ge ryma naplnila.
252. Bucca screat:
Das Maul räuspert sich.
A' száj (pofa) *bakog:*
Huba chrtá.
253. Guttur stertit:
Die Kehle schnarchet.
A' torok hortyog:
Hrdlo chrápj.
254. Lingva gustat,
Die Zunge kostet,
A' nyelv kóstol,
Gazyk kosstowáwá,
255. Quómodò res sápiat.
Wie ein Ding schmäcke.
Mint's hogy légyen ízi a' dolognak.
Sakby wěc chutná byla.
256. Déntibus mándimus;
Mit den Zähnen käuen wir;
Fogainkkal rágódunk (eszünk;)
Zubami žweykáme (přežjwáme;)
257. Edéntuli gingîvâ.
Die keine Zähne haben (die Zahn-Losen) mit dem Zahn-Fleisch.
A' kiknek fogok nintsen (fogatlanok) *ínyekkel.*
Bezzubj dásněma.
258. Stómachus cóncoquit:
Der Magen verdäuet.
A' gyomor meg-emészti:
Žaludek tráwj.
259. Intestína égerunt.
Die Eingeweide führen aus.
A' bél ki-veti (ki-tolja.)
Střewa wyprazdňugj.
260. Hepar cónficit sángvinem,
Die Leber macht Blut,
A' máj tsinálja (szerzi) *a' vért,*
Gátra působj krew,
261. Et dimíttit per nervos.
Und schicket es durch die adern.
És az ereken által botsátja.
A paussťégj po nerwjch.

262. Cor pálpitat:
Das Hertz klopfet.
A' ſzív leveg (dobog:)
Srdce ſe třepe (ſkáče.)

263. Pulmo reſpírat.
Die Lunge holet Athem.
A' tűdő lehellik (lélegzetet ve-ſzen.)
Plíce oddychugj.

264. Lábia ſunt circa os:
Die Lefzen ſind um das Maul.
Az ajakak a' ſzáj kőrnyűl vagynak:
Pyſky gſau okolo vſt.

265. Barba ornat mentum:
Der Bart zieret das Kinn.
A' ſzakál meg-ékesíti az állat:
Fauſy ozdobugj Bradu.

266. Huic collum eſt próximum;
Dieſem iſt der Hals am nächſten;
Ehez a' nyak leg-kőzelebb vagyon;
Kterémuž krk geſt neybližſſj;

267. Fœminæ ſunt imbérbes.
Die Weiber ſind ohne Bart.
Az aſzſzonyok ſzakállatlanok.
Zeny gſau bez fauſů.

268. Húmeris ac dorſo bajulámus:
Auf den Achſeln und auf den Rucken tragen wir.
Vállainkon és hátunkon hordozunk:
Na ramenách a hřbetě noſýme.

269. Bráchiis ampléctimur:
Mit den Armen umfahen wir.
Karjainkkal ölelűnk:
Náručjm obgjmáme.

370. Mánibus laborámus & frángimus:
Mit den Händen arbeiten und zerbrechen wir.
Kezeinkkel munkálkodunk és tőrűnk (rontunk:)
Rukama pracugeme a lámeme.

271. Siníſtra tenet:
Die lincke hält.
A' bal-kéz tart:
Lewá drží:

272. Dextra péragit opus.'
Die Rechte verrichtet das Werck.
A' job-kéz viſzi véghez a' munkát (dolgot.)
Prawá wykonáwá prácy.

273. Palmâ palpámus:
Mit der flachen Hand fühlen (ſtreicheln) wir.
Tenyerűnkkel tapogatunk (tőrőlgetűnk, ſimogatunk:)
Dkanj makáme.

274. Pugnô percútimus:
Mit der Fauſt ſchlagen wir.
Ököllel verűnk:
Pěſtj bigeme.

275. Volâ prehéndimus:
Mit der hohlen Hand faſſen wir.
Marokkal fogunk:
Hrſtj vgjmáme.

276. Dígitis & pollice conſtríngimus,
Mit den Fingern und dem Daumen drucken(ziehen) wir zuſammen,

Ujjaink-

Ujjainkkal és hüvelyűnkkel ſzorítunk,
Pṙſty a palcem ſtjſkáme,
277. Et néctimus nodos;
Und knüpfen Knoten;
És tsomókat kőtűnk;
A wázeme vzly;
278. Ungvibus ſcábimus & ſcálpimus.
Mit den Finger-Nägeln krauen und kratzen wir.
Kőrmeinkkel vakaródunk és vájogatunk.
Nehty drápeme a ſſkrábeme (drbeme.)
279. Sub péctore eſt venter:
Unter der Bruſt iſt der Bauch.
A' mely alatt vagyon a' has:
Pod prſami břicho geſt.
280. Infra axíllas látera:
Unter der Achſel die Seiten.
A' hónallyak alatt az oldalak:
Pod pažděma boky.
281. Sub his coſtæ.
Unter dieſen die Ribben.
Ezek alatt az oldal-tsontok.
Pod nimi žebra.
282. Tergum habet ſupérnè ſcápulas,
Der Rücken hat oberhalb die Schulter-Blätter,
Azon fellyűl a' háton vagynak a' vál-lapotzkák,
Hřbet má na hoře lopatky,
283. Infernè lumbos.
Unten die Lenden.
Alól az ágyék (tzombok.)
Dole ledwj (bedra)
284. Nátibus ſedémus:
Auf den hinter Backen ſitzen (wir.
A' ſegg-pofákon űlűnk:
Na zadku ſedjme.
285. Génua flectimus:
Die Knie beugen wir.
Térdeinket meg hajtjuk:
Kolena ſkloňugeme.
286. Pédibus ambulámus.
Mit den Füſſen gehen wir.
Lábainkkal járunk.
Nohama chodjme.

Mentis: / Des Gemüths:

Az Elméjé: / Myſle:

Také y we ſnách zdá ſe gj.

287. Mens cógitat ſemper áliquid;
Das Gemüth gedencket immer etwas;
Az elme mindenkor gondol valamit;
Myſl myſlj wždycky něco.
288. Etiam in ſomno ſómniat:
Auch im Schlaff träumet es.
Még álmában-is álmodozik:
289. Unde ſunt ſómnia (*inſomnia.*)
Daher ſind die Träume.
Honnan álom-látáſok (álmodozáſok) *vagynak.*
Odkudž gſau ſnowé.
290. Intelléctus intélligit;
Der Verſtand verſtehet.
Az értelem ért:
Wyrozuměnj wyrozumjwá.

291. Ra-

291. Rátio ratiocinátur & excógitat:
Die Vernunft schliesst bey sich und dencket aus.
Az okosság okoskodik és valamit gondol:
Rozum rozwažuge a wymeyßlj:

292. Memória méminit;
Das Gedächtniß ist eingedenck.
Az emlékező elme emlékezik;
Pamět pamatuge;

293. Et si quid oblíta est, recordátur.
Und wo es etwas vergessen, erinnert es sich.
És ha valamit el-felejtett, reá emlékezik (eszében jut.)
A gestli co pozapomněla, připomjná sobě.

294. Volúntas vult (*cupit*) bonum:
Der Wille will (begehret) das Gute.
Az akarat jót akar (kíván:)
Wůle chce (žádá) dobrého.

295. Declínat malum;
Wendet sich vom Bösen;
El-hajlik a' gonosztól;
Wyhybá zlému;

296. Sed sæpè fállitur:
Wird aber oft betrogen.
De gyakran meg-tsalatik:
Ale často oklamána býwá.

297. Gaudet & tristátur.
Erfreuet und betrübet sich.
Örül és szomorkodik.
Raduge se a rmautj se.

298. Secúrus curat nihil:
Der sichere sorget nichts.
A' gond-nélkűl-való nem visel semmire gondot:
Bezpečliwý nestará se o nic.

299. Tutus timet nihil.
Der wohl-Verwahrte fürchtet nichts.
A' bátorságos semmit nem-fél.
Bezpečný nestrachuge se ničeho.

300. Végetus labórat:
Der frische arbeitet.
Az erejében-való munkálkodik:
Čerstwý pracuge.

301. Qui convaluit, exúltat.
Wer wieder gesund ist worden, frolocket.
A' ki meg-gyógyúl, dőrvend (vígad:)
Který se pozdrawil, pléssé.

302. Fessus dormitúrit;
Den Müden schläffert;
A' meg-fáradtt alhatnék;
Vstalému se chce spáti;

303. Post obdórmit & quiéscit:
Darnach entschläft und ruhet er.
Azután el-aluszik és nyugszik:
Za tjm vsne a odpočjwá.

304. Vigília enim atque cura fatígant;
Dann das Wachen und die Sorge machen müde;
Mert a' vígyázás (vírrasztás) *és a' gond fárasztanak;*
Bděnj zagiště a starost vnawugj;

305. Sopor récreat.
Der Schlaf erfrischet.

Az álom meg-újít.
Spánj občerſtwuge.
306. Cùm ſeptem horas dormivíſti,
Wann du ſieben Stunden geſchlaffen haſt,
Midőn hét órákig aluttál,
Sedm hodin přeſpawſſi,

307. Et evígilas, vígila, ſurge, & éxcita álios.
Und erwacheſt, ſo wache, ſtehe auf, und wecke andere auf.
És fel-ſerkenſz, vígyázz, kelj-fel, és egyebeket kőlts-fel.
A procýtě, wſtaň, bdi, a probud giné.

Morbidórum : Der Kráncklichen :
A' Betegekéi : Nemocných :

308. Jejúnus áppetit aliméntum :
Ein núchterner iſt begierig der Nahrung.
Az éh igen kívánja az eledelt :
Lačny žádoſtiw geſt potrawy.
309. Satur faſtídit eſcas :
Ein ſatter verwirft die Speiſen, (hat einen Eckel fúr den Speiſen.)
A' meg-elégedett meg-útálja az étkeket, (avagy meg-tsőmőrlik tőlők :)
Naſyceny oſſkliwj ſobě pokrmy.
310. Delicátus déligit.
Ein zártling wehlet aus.
A' kedvére tartott azokban válaſztáſt téſzen.
Rozkoſſny wybýrá ſobě.
311. Sanus benè valet :
Ein geſunder iſt wohl auf.
Az egésſéges jól bírja magát :
Zdrawy dobře ſe má.
312. Ægrótus ægrótat :
Ein Krancker krancket (iſt unpaß.)

A' beteges betegeskedik (kedvetlenkedik :)
Nemocny ſtůně.
313. Cui dolet, is quéritur.
Wem es ſchmertzet, der beklaget ſich.
A' ki fájdalomban vagyon, az panaſzolkodik.
Koho bolj, ten nařjká.
314. Morbi ſinè dolóre & cum anhélitu
Die Kranckheiten ohne Schmertzen und Keuchen
A' fájdalom nélkůl és nehéz lehellet-vevésſel-valò betegſégek
Nemocy bez boleſti s duſſnoſtj
315. Sunt periculóſi,
Sind gefáhrlich,
Veſzedelmeſek,
Gſau nebezpečné,
316. Et evéntu plerúmque letháles.
Und im Ausgang mehrentheils tödtlich.

És végre inkább (mindenkor) *halálosok.*

Y napoſtedy na wětſſjm djle ſmrtelné.

317. Febris redit per vices:

Das Fieber kömmt mit Abwechslung wieder.

A' hideglelés változás által térviſzſza:

Zymnice ſe přegjmá a nawracuge.

318. Tám cum ſiti, quàm cum frígore intérno;

Sowohl mit Durſt, als mit innerlichem Froſt (Kälte;)

Mint ſzomjúſággal, mint belső hideggel;

Gak s žjžnj, tak s ſtudenoſtj (zymau) wnitřnj.

319. Raró cum fame:

Selten mit Hunger.

Ritkán éhſéggel:

Zřjdko s hladem.

320. Apoplexía & venénum véhemens énecant citò.

Der Schlag und der heftige Gift tödten geſchwind.

A' gutta-ütés és a' nagy indúlatú erős méreg hamar megőlnek.

Sſlak a ged náſylný zabjgj prudce.

321. Scábies facit prúritum:

Die Krätze machet Jücken.

A' rüh (ſennyedék) viſzketſéget ſzerez:

Praſſiwina činj ſwrab.

322. Ulcus ſcatet tabô:

Das Geſchwär fleußt mit Eyter:

A' fekély (kelés) genyetſéggel foly-ki:

Wřed teče hniſem.

323. Recens vulnus ſanátur:

Eine friſche Wunde wird geheilet.

Az újonnan nyílt ſeb hamar meggyógyíttatik:

Nowá Rána uzdrawena býwá:

324. Quicquid putret, ſordet, ut fimus & cadáver.

Was faulet, das ſtincket, als der Miſt und das Aaß.

Valami rothad, rusnya, mint a' ganéj és a dög.

Cokoli hnige, ſmrdj, gako hnůg a mrſſina.

325. Robúſtus poteſt multum ferre;

Ein ſtarcker kan viel tragen;

Az erös (vaſtag) *ſokat el-viſelhet;*

Mocný (ſylný) může mnoho vnéſti;

326. Tener parum ſúfferre.

Ein zarter wenig ertragen.

A' gyenge keveſet viſelhet-el.

Slabý málo ſnéſti.

327. Cæcus non videt:

Ein Blinder ſiehet nicht:

A' vak nem-lát:

Slepý newidj:

328. Surdus non audit:

Ein tauber höret nicht:

A' ſiket nem hall:

Hluchý neſlyſſj.

329. Mu-

329. Mutus non lóquitur.
Ein stummer redet nicht.
A' néma nem szól.
Němý nemluwj.

330. Tactu caret nemo,
Das Fühlen mangelt niemand,
Illetés nelkűl nem szűkölködik senki,
Bez tknutj žádný nenj,

331. Nisi paralyticus.
Als nur dem, welchen der Schlag gerühret.
Hanem tsak az ina-szakadozott (gutta-ütött.)
Leč dnau-zlámaný

332. Claudus claúdicat:
Ein lahmer hincket:
A' sánta (tsibertes) *sántikal:*
Kulhawý kulhá:

333. Mútilo deest áliquid.
Einem verstümmelten gebricht (fehlet) etwas.
A' tsonkának (bénnának) *valami hija vagyon.*
Kusému nětčeho se nedostáwá.

Opíficum: Der Handwercker:

A' Mester Emberekéi: Řzemeslnjků.

334. Agrícola arat arátrô:
Der Ackermann ackert (pflüget) mit dem Pfluge:
A' szántó-vető ember ekével szánt:
Oráč oře pluhem:

335. In vere séminat:
Im Frühling säet er:
Ki-keletkor vét:
Z gara sege:

336. In æstáte metit:
Im Sommer erndet er:
Nyárban arat:
W Létě žne:

337. In autúmno vindémiat:
Im Herbst leset er Wein:
Őszszel szed (szűr:)
Na podzym wjno zbjrá:

338. Hyeme tritúrat in hórreo.
Im Winter drischet er in der Scheune (Scheuer.)
Télben a' tsűrben (pajtában) *tsépel* (nyomtat.)
W zymě mlátj w stodole.

339. Hortulánus plantat hortum:
Der Gärtner pflanzet den Garten:
A' kertész bé-ülteti (plántálja) *a' kertet:*
Zahradnjk sstěpuge zahradu:

340. Circummúnit pomárium, aut viridárium, fossâ, vel plancis, vel macérie.
Den Obst-Garten (Baum-Garten,) oder Lust-Garten, bewahret er um mit einem Graben, oder mit Plancken, oder mit einer Leim-Wand.
Kőrős-kőrnyűl erősíti-meg a' gyűmöltsős-kertet, avagy a' zöld ágyas helyet, árokkal,

kal, avagy palánkkal, avagy sövénnyel.
Ohrazuge ſſtépnicy, neb kwitnicy, přjkopau nebo pkankami, nebo parkanem.

341. Mólitor molit in mola fruméntum:
Der Müller mahlet in der Mühlen das Getreide:
A' molnár malomban gabonát őröl:
Mkynář mele we mleyně Obilé:

342. Pistor é farína depsit massam;
Der Becker knätet aus Mehl den Teig:
A' kenyér sütő a lisztből tésztát dagaszt (gyúr;)
Pekař z mauky hněte těsto;

343. Póstea pinsit in furno panem,
Darnach backet er im Back-Ofen Brod,
Annakutánna a' sütő-kementzében kenyeret süt,
Potom peče w pecy chléb,

344. Spiras & placéntas, præter obelias & teganitas.
Pretzeln, (Krengel) und Kuchen, ohne (ausserhalb) Spieß-Kuchen und Pfan-Kuchen.
Peretzet és bélest (rétest, pogátsát,) *a' nyárson sütött bélesen és rátottan kivül.*
Precljky a Kokáče, kromě Wagečnjků a Bożjch Milostj.

345. Pastor pascit gregem in páscuo:
Der Hirt weidet die Heerde auf der Weide.
A' pásztor a' legelő mezőn a' nyáját (tsordát) *legeldegeli* (éteti:)
Pastýř pase stádo na pastwě (pastwisſti, pastwisku:)

346. Secat sécula, aut falce, fœnum & chordum in prato:
Er hauet mit der Sense, oder Sichel, das Heu und Grummet auf der Wiese.
Szénát és sarjut a réten kaszával, avagy sarlóval, vág (metsz:)
Seče kosau, neb srpem, seno a otawu na lauce:

347. Pábulum & stramen cóngerit in acérvos:
Das Futter und Stroh träget er zusammen in Hauffen:
Az abrakot és szalmát rakásokban hordja (öszve:)
Krm a sſámu snáſſj do stohu:

348. Purgat furcâ stábulum:
Er reiniget mit der Gabel den Stall:
Az istállót villával tisztítja-ki:
Čjistj widlami chlíw (stágně, marſſtal:)

349. Format e lacte cáseos.
Er macht aus der Milch Käse.
A' tejből sajtot formál (nyom.)
Děla z mleka syry.

350. Lánio mactat pécudes:
Der

Der Fleischer schlachtet das Vieh:

A' mészáros le-vágja (fel-mészárolja) *a' barmokat:*

Rzeznjk (massář) bige dobytek:

351. Venátor venátur feras:

Der Jäger jaget das Wild:

A' vadász vadakat vadász:

Mysliwec honj zwěř:

352. Auceps capit vólucres:

Der Vogelsteller fänget Vögel:

A' madarász madarakat fog:

Ptáčnjk lapá ptáky:

353. Piscátor piscátur reti in piscína.

Der Fischer fischet mit dem Netze im Teich.

A' halász hálóval halász a' halastóban.

Rybář lowj sýtj w rybnjku.

354. Coquus super foco parat cibos;

Der Koch bereitet über dem Herd die Speisen;

A' szakáts tűz-hely felett készíti (tsinálja) *étkeket;*

Kuchař na Ohnjssti strogj krmě;

355. Elíxat in ahéno cúpreo albúrnos, angvíllas, barbos, cancros, cyprínos, foxinos, fúndulos, góbios, percas, salmónes, &c.

Er siedet im kupfernen Kessel Weiß-Fische, Aale, Barmen, Krebse, Karpfen, Elritze, Gründlinge, Kressen, Bersche, Lachsen, &c.

Főzi üstben (részből-való fazékban) *a' fejér keszegeket, ángolnákat, bartsát, rákokat, pontykákat, jájzkeszegeket, kővi-halakat, kólty, fügér, femling* (lazatz) *halakat, 's a' t.*

Wařj w kotle měděnném bělice, auhory, parmy, raky, kapry, mřeny, hraužy, okauny, lososy, &c.

356. Alios cum, álios sine squamis;

Etliche mit, etliche ohne Schuppen:

Másokat héjokkal, egyebeket a' nélkül;

Giné s ssupinami, giné bez ssupin;

357. In olla offas, haléces, petasónes, tomácula, apexabónes, aliáque farcímina,

Im Topfe Suppen, Heringe, Schincken, Leber-Würste, Schweiß-Würste, und andere Würste,

A' fazékban levetskéket (leves étkeket,) *heringeket, óldal-petsenyéket, májosokat, és egyéb kolbászokat,*

W hrncy poljwky, herynky, plece, gitřnice, gelita, a giné nadjwaniny,

358. Carnes item elíxas, & jusculéntas;

Desgleichen gekocht, und in der

der Brühe liegendes Fleisch:
Ismét főtt, és leves húsokat;
Též masso wařené a gichowité;

359. Assat in vérubus ánates, capos, perdíces & turdos,
Er bratet an den Brat-Spiessen Enten, Kaphähne, Rebhühner, und Ziemer,
A' nyárson rétzéket (kátsákat,) *kappanyokat, fogolymadarakat, és búros madarakat süt,*
Peče na rožnjch kačeny, kapauny, kuroptwy, a drozdy (kwjčaly,)

360. Et quæ sunt assárum assaturarúmque génera alia:
Und was für andere Arten des Gebratens und der Braten seyn:
És ha mi sülteknek, és darab petsenyéknek egyéb nemei vagynak:
A co giného na pečeně býti může.

361. Quibus lactúcæ & embámmata, beta rubra, cáppares, &c. in scutéllis adjungúntur;
Zu welchen Salat und Titschen, (Tuncken) rothe Ruben, Kappern, und dergleichen, in Schüsselchen gesetzet werden;
Mellyekhez saláta és fel-mártogatásra-való jó-izű levetske, veres tzékla, kaporna, 's a' t. tálatskákban tétetnek;
K čemuž salát a omáčky, čerwená řepa, kappary, &c. na Misečkach se přjpogugj;

362. Frigit in butyro, vel óleo;
Er backet (pregelt) in der Butter, oder im Oel;
Vajban, avagy olajban ránt (parásol;)
Smažj w másle neb w olegi;

363. Torret lucánicas in craticula.
Er röstet die Bratwürste auf dem Rost.
Rostélyotskán kolbászt (májost) *süt.*
Pražj krobásy na rosstě.

364. Fércula cinnamô, crocô, zingíbere, & simílibus in mortário contúsis aromátibus condímus:
Die Gerüchte würtzen wir mit Zimmetrinden, Safran, Ingwer, und dergleichen im Mörsel gestossenen Würtzen.
Az étkeket fa.héjjal, sáfránnyal, gyömbérrel, és mosárban meg-törött hasonló drága gyökerekkel fű-szerszámozzuk:
Krmě sskořicý, ssaffránem, zázworem, a těm podobnym

nym w mozdjři střuče- nym Kořenjm kořenjme:

365. Potum cóndimus in cella.
Den Tranck verwahren wir im Keller
Az italt pintzében teszszük.
Nápog schowáwáme do skle- pu:

366. Ex uvis fit vinum,
Aus den Trauben wird der Wein,
A' szőlő - gerezdekből lészen a' bor,
Z hroznů býwá wjno,

367. Fécibus subsidéntibus:
Wann die Hefen sich setzen:
Mikor a' seprőlékje le-ereszke- dik:
Kdy kwasnice se ssedagj:

368. Cerevísia prómitur è dólio,
Das Bier wird gezapfet aus dem Fasse,
A' ser a' hordóból tsapoltatik,
Pjwo točj se z bečky,

369. In lagénas & ámpho- ras:
In die Flaschen und Eymer.
Palatzkokba és korsókba (kétfű- lű edényekbe.)
Do flassj (kahwic) a pinet.

370. Auríga jungit equos,
Der Fuhrmann spannet die Pferde an,
A' kotsis (szekeres) *bé-fogja a' lovakat,*
Furman sprahá koně,

371. Et ungit rotas,
Und schmieret die Räder,
És a' kerekeket meg-keni,
A maže kola,

372. Et proficíscitur súbitò;
Und fähret geschwinde;
És hamarsággal mégyen;
A gede spěssně.

373. In cœno autem hæret,
Im Koth aber stecket er,
De a' sárban meg-akad,
W bláté pak wězy,

374. Quum vehit ónera,
Wann er führet die Last-Waa- ren,
Midőn terhet viszen (hordoz,)
Když weze náklad,

375. Curru, aut trahâ.
Auf dem Wagen oder Schlit- ten.
Szekéren, avagy szánon.
Na woze, nebo na sáních.

376. Nauta návigat navi:
Der Schiffmann schiffet im Schiffe:
A' hajós hajón hajóz:
Plawec plawj se na lodj:

377. Nauclérus gubérnat:
Der Steuermann steuret:
A' hajós-mester igazgatja:
Ssiffář (marynář, přewozník) zprawuge:

378. Rémiges rémigant.
Die Ruder-Knechte rudern.
Az evező legények eveznek.
Weslářj weslem táhnau (we- slugj.)

379. Per flúvios vadámus;
Durch die Wasserflüsse waten wir;

 A' fo-

A folyó-vizen által gázolunk ;
Přes řeky brodjme;
380. Aut útimur ſcaphis;
Oder brauchen kähne (nachen.)
Avagy tsólnakokkal (hajótskákkal) *élünk ;*
Aneb vžjwáme člunu;
381. Aut ſtrúimus pontes & ponticulos.
Oder bauen (machen) Brücken und Stege.
Avagy hidat és hidatskát (pallót) *alkotunk* (építünk.)
Aneb pokládáme moſty a láwky.
382. Viátor egréditur cum viático;
Der Wandersmann gehet aus mit einem Zehrpfennig;
Az úton-járó ki-lépik az úti költséggel ;
Poceſtný wychází s penězy na ceſtu potřebnými;
383. It ſine ſaltu per ſémitam;
Er gehet ohne Sprung den Fuß-Steig;
A' gyalog-úton ſzőkés (ugrás) *nélkül mégyen ;*
Gde bez ſkákánj ſtezkau;
384. Et cavet ambáges, atque palúdes,
Und hütet ſich vor umſchweiffen und Pfuhlen (pfützen,)
És a' tekergő útakat és motsárokat el-kerüli,
A wyſtřjhá ſe okolků a bahen,
385. Nè erret, aut cadat in fóveam;
Daß er nicht irre, oder in eine Grube falle;
Hogy ne tévelyegjen, avagy veremben (árokban) *ne essék ;*
Aby nezbkaudil, neb nevpadl do jámy;
386. Cedit retro, ubi porrò nequit pérgere.
Er weichet zuruck, wo er nicht fort kan.
Viſzſza-tér, a' holott tovább menten nem mehet.
Vſtupuge zpátkem, když dále nemůže gjti.
387. Mercátor tractat merces;
Der Kaufmann handelt mit Waaren;
A' kalmár kalmár marhát árúl (forgat;)
Kupec obrá ſe s kaupj;
388. Métuit damnum;
Fürchtet Schaden (Verluſt;)
Fél a' kartol ;
Obáwá ſe ſſkody:
389. Quærit lucrum;
Suchet Gewinn;
A' nyereséget kereſi ;
Hledá zyſku:
390. Monéta geſtátur in cruména (*marſúpio:*)
Die Müntze wird getragen im Beutel:
A pénz az erſzényben (tarſolyban) *viſeldegeltetik :*
Mince ſe noſý w opaſku (měſſcy:)
391. Quóniam pecúniâ,

Weil

Weil mit dem Gelde,
Mivelhogy pénzzel,
Ponĕwadž penĕzy,

392. Quæ debémus, (*débita*) sólvimus.
Wir bezahlen, was wir schuldig seyn (die Schulden.)
Fizetyűk, a' mivel adósok vagyunk (adóságinkat.)
Co sme powinnj (dľužnj) pľatjme.

393. Emimus & véndimus,
Wir kauffen und verkauffen,
Vásárlunk (vészűnk) *és adunk*,
Kupugeme a předáwáme,

394. Carô, aut vili, (*magno, aut vili prétiô.*)
Teuer, oder wolfeil.
Drágán, avagy óltsón, (nagy, avagy alá-való áron.)
Draho, neb ľacyno.

395. Nummi, grossi & floréni sunt divérsi:
Die Pfennige, Groschen und Gülden sind unterschiedlich:
Apró pénzek, garasok és forintok kűlömb-kűlömb-félék:
Penjze, grossowé, a zľatj gsau rozlicnj:

396. Quisque suo valóre.
Ein jeder mit seinem Werth.
Ki-ki (minden) *az ő keleti* (mi-vólta) *szerint*.
Každy w swé ceně.

397. Netrix ad colum net è lino:
Die Spinnerin am Rocken spinnet aus dem Flachs:
A' fonó-aszszony gu'zalyon (rokkán) *a' lenből fon*:
Předlice při předlicy přede z lenu:

398. Textor texit línteum (*telam*:)
Der Weber webet Leinwand:
A' takáts lepedőt (vásznat) *sző*:
Tkadlec tká pľátno:

399. Pánnifex è lana pannos.
Der Tuchmacher aus der Wolle Tücher
A' posztó-tsínáló a' gyapjúból posztót.
Saukenjk z wľny saukno.

400. Sartor cónficit vestes acu,
Der Schneider machet mit der Nadel Kleider,
A' szabó tővel tsínálja-meg a' rubákat,
Krejcj děľá ssaty s gehľau,

401. Mensurátque ulnâ mánicas & periscélides:
Und misset mit der Elle die Ermel und die Knie-Bänder:
És réffel (singgel) *az újjait és a' szár-tekerítő ékes salavárit méri*:
A měřj ľoktem rukáwy a podwazky:

402. Sutor suit cálceos & ócreas, ex cório & alúta:
Der Schuster nehet Schuhe und Stiefel, aus Leder und Korduan:
A' varga tzipelőseket és szekernyéket bőrbül és kordoványból varr:

Swec

Swec ſſige ſtřewjce a boty ʒ kůže a kordowánu:

403. Pellio è péllibus pellícia.

Der Kůrſchner aus Fellen Peltz-Wercke:

A' ſzőts a bélléſekből ködmönöket.

Kožiſſnjk ʒ kožiſſin kožuchy.

404. Réſtio torquet reſtes, atque láqueos:

Der Seiler drehet Seile und Stricke

A' kötél-verő köteleket és istrángokat teker:

Prowaznjk krautj oprátky a prowazy:

405. Fígulus fingit fidélias ex argílla:

Der Töpfer machet Kacheln aus Tohn:

A' fazékas az agyagból kályhákat (föld-edényeket) *formál:*

Hrnčjř lepj děbány ʒ hliny:

406. Scriniárius glútine ſua glútinat *(conglútinat:)*

Der Tiſchler (Schreiner) leimet das ſeine mit dem Leim zuſammen:

Az aſztalos maga mivét enyvel egyvezi-öſzve;

Truhlář (ſtolář) ʒkleguge ſwé wěcy kleyem:

407. Faber ſuper íncude cudit ferrum, atque chálybem:

Der Schmied ſchmiedet auf dem Ambos das Eiſen und Stahl:

A' kováts az ülőn vaſat és atzélt kovátsol:

Kowář na nákowadle kuge železo a ocel:

408. Aurífaber ex auro & argénto, non ex ære, aut cupro, facit ánnulos.

Der Goldſchmied machet aus Gold und Silber, nicht aus Ertz, oder Kupfer, Ringe:

Az ötves (arany mives) *aranyból és ezüſtből, nem értzből és rézből, gyűrűket tsinál.*

Zlatnjk ʒ zlata a ſtřjbra, a ne ʒ zwonowiny a mědj, děká prſteně.

409. Lignátor ſerrâ ſecat, & ſecúri findit ligna:

Der Holtzhacker ſäget mit der Säge, und ſpaltet mit der Axt das Holtz:

A' fa-vágó fűrészſzel metſzi, és fejſzével hasítja a' fát:

Dřewoſſtěp pikau řeže, a ſekerau ſſtjpá dřjwi:

410. Lignárius áſciat áſciâ,

Der Zimmermann zimert mit dem Beile (der Zimmer Axt,)

Az áts ſzínlő-bárddal bárdol.

Teſař oſekawá(teſá)pantokem.

411. Utitúrque dolabrâ & terebrâ.

Und brauchet den Hobel und Bohrer:

És gyalúval s' fúróval él.

A užjwá hoblika a nebozjze.

412. Murárius ponit fundaméntum ædificii;
Der Maurer leget den Grund des Baues;
A' kő-míves fundamentomát helyhezteti az épületnek;
Zedník kľade Základ stawenj;

413. Erigit paríetes;
Richtet die Wände auf:
A' falakat fel-állétja;
Wyzdwihuge stěny;

414. Operit tectô;
Bedeckts mit dem Dache;
Fedéllel bé-fedi;
Přikrywá střechau;

415. Atque ita ædíficat.
Und also bauet er.
És úgy épiti.
A tak stawj.

416. Vitrárius & viétor étiam exércent opificium in officíns suis.
Der Glaser und Bötticher (Bittner) üben auch das Hand-Werck in ihren Werckstäten.
Az üveges és pintér-is az ő műhelyekben míveket gyakorolják.
Sklenář a bednář také dělagj řemeslo w swých Werstatech.

417. Débile non est firmum, nec perféctum;
Das schwache ist nicht fest, noch vollkommen;
Az erőtlen nem erős sem tökélletes;
Slabé nenj pewné, ani dokonalé;

418. Fulcítur fulcris,
Wird gestützet mit Stützen,
Támaszokkal gyámolíttatik,
Podpjrá se podporami,

419. Ut nè ruat.
Daß es nicht umfalle (einfalle.)
Hogy el-ne rohanjék (szakadjon.)
Aby nepadlo.

Verba Impersonalia.

420. Si tibi libet, licet.
Wo dirs geliebt, stehets frey.
Ha néked tetszik, szabad.
Gestlit se tobě ljbj, swobodnoť.

421. Si te piget labóris, aut beneficii, púdeat te.
Wo dich die Arbeit, oder die Wohlthat verdreust, so schäme dich.
Ha restelled a' munkát, avagy jó-téteményt, szégyenljed.
Gestli se ti stýská práce, neb dobrodinj, styd se.

422. Decet te pœnitére peccáti atque discórdiæ.
Es soll dich gereuen der Sünde und der Unreinigkeit.
Illik meg-bánnod a' vétket és viszsza-vonást.
Přisluffj na tě, abys želel hřjcha a neswornosti.

423. Adolescéntem decet siléntium, non verò pertinácia.
Einem Jüngling stehet das Stillschweigen wohl an, nicht

nicht aber die Halsstarrigkeit.

A' nevedéken ifjúhoz illik a' hallgatás, nem pedig az általkodás (vakmerőség.)

Na mládence náleži mlčenj, a ne vrputnost.

424. Si te sessiónis tædet, opórtet spatiári.

Wo du des Sitzens überdrüssig bist, must du spatzieren:

Ha az űlést meg-úntad, szükség hogy sétálj.

Gestli gest tobě seděti teskno, musys se procházeti.

425. Invitáti est comparére.

Einem eingeladenen geziemet zu erscheinen (sich einzustellen.)

A' hivatalosnak tiszti, hogy jelen légyen.

Pozwaného gest wěc dostawiti se.

✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤✤

CAPUT III.

De Rerum Circumstántiis.

Von den Umständen der Dinge.

A' Dolgoknak Környűl-állásiról.

O Wěcý okolostogjcý.

I. ADVERBIA.

426. QUis vocat me? Ego.

Wer ruffet mich? Ich.

Kitsoda hív engemet? Én.

Kdo wolá mne? Gá.

427. Tunè es? Quis est ígitur illic? Paulus.

Bist du es? Wer ist dann dort? Der Paul.

Te vagy-é? Kitsoda vagyon annakokáért amott? Pál.

Tyli gsy? Kdo gest tedy tam? Pawek.

428. Agedum! expectémus, donec véniat! Benè.

Wolan! laßt uns warten, bis er komme! Wohl.

Noſza immár! várjuk még, míglen el-jő (érkezik!) *Jól vagyon.*

Nu! pockegme, až přigde: Dobře.

429. Advéntus tuus nobis gratus est.

Sey uns willkommen (deine Ankunft ist uns lieb.)

A' te jöveteled nékűnk kedves.

Witáme tě (přichod twůg nám wděčny gest.)

430. Salve! Ago grátias.

Sey

Sey gegrüsset! Ich sage dank.
Egésséggel! Kőszőnőm.
Bodeyʒdraw byk! Děkugi.

431. Ut vales adhuc? Sic mediócriter.
Wie gehets dir noch? So mässig:
Mint vagy még? Ugy kőzép szerint.
Kterak se máss gesstě? Tak prostředně.

432. Ubi fuísti? Unde redis?
Wo bist du gewesen? Wo kommst du her?
Hol voltál? Honnét térsz viszsza?
Kdes byk? Odkud se nawracugeſs?

433. Ex óppido: ex vicínia.
Aus dem Städtlein: aus der Nachbarschaft.
A' városkából: a' szomszédságból.
Z městečka: z sausedstwj.

434. Quâ ivísti? Per pórticum.
Wodurch bist du gegangen? Durch die Laube.
Merre mentél? A' tornátzon által.
Kadys ssel? Přes podkaubj.

435. Quorsum vis? Domum.
Wohin wilt du? Anheim (nach Hause.)
Hovâ akarsz menni? Haza (haza-felé.)
Kam chceš? Domu.

436. Et quò inde? Nusquam.
Und wohin von dannen? Nirgends hin.
És onnét hová? Sohová.
A kam odtud? Nikam.

437. Quando in horto fuisti?
Wann bist du im Garten gewesen?
Mikor vóltál a' kertben?
Kdy sy byk w zahradě?

438. Herì, hódie, modò, nuper, dudum.
Gestern, heut, erst, neulich, vorlängst.
Tegnap, ma, most, minap, régen.
Wčera, dnes, nynj, onehdy, dáwno.

439. Quóties? Semel.
Wie oft? Einmal.
Hányszor? Egyszer.
Kolikráte? Gednau.

440. Quando me vises (invíses?)
Wenn wilt du mich besuchen?
Mikor látogatsz-meg engemet?
Kdy mne nawſſtjwjš?

441. Mox, cras, peréndie, aliquándo.
Bald, morgen, übermorgen, etwan (dermaleins.)
Majdan, holnap, holnap-után, valaha.
Hned, zeytra, pozeytřj, někdy.

442. Scisnè memóriter lectiónem? Sic satis.
Kanst du auswendig die Lekzion? Gut genug.
Tudod-é kőnyv nélkűl a' letzkét? Ugy elég.

Umiſſ.

Vmjßli z paměti čtenj (lekcy?) Tak.

443. Ego mínimè, (*neutiquam.*)

Ich gar nicht.

Én semmiképen nem.

Gá nikoli.

444. Quæ est causa? Num dedidicísti, aut es óblitus? Ferè.

Was ist die Ursach? hast du es verlernet, oder vergessen? Fast? (schier, bey nahe.)

Mi az oka? Vallyon nem tanúltad vólt é jól meg, avagy el-felejtetted-é? Tsak nem mind nestűl.

Co gest za přjčina? Zdali; se přeučil, a neb sy zapomenuk? Téměř.

445. Cur non répetis?

Warum wiederholest du sie nicht?

Miért nem repetálod (tanúlod viszontag?)

Proč sobě neopětuges?

446. Mihi nunc non vacat.

Ich habe jezt nicht die Weile.

Nékem most nints űrességem reá.

Nemám nynj chwjle.

447. Quare? Missus sum in villam ad bibliopólam.

Wie so? Ich bin gesandt nach dem Meyerhofe (Vorwerck) zum Buchführer.

Miért? Kűldettettem a' major-ban a' kőnyvároshoz.

Proč? Poslán jsem do dworu ku Knihářowi (k Kupcy Kněh.)

448. Profectò? Ibo unà. Nequáquam.

Gewißlich? Ich will mitgehen. Mit nichten.

Nyilván? Együtt mégyek veled. Semmiképen nem.

Opráwdu? Půgdu s tebau. Nikoli.

449. Quámobrem? Repetémus in itínere.

Warum doch? Wir wollen repetiren unter Weges.

Minekokáért? Uton járásunkba letzkénket kérdjűk-elő.

Proč? Budeme sobě opětowati na cestě.

450. Id præstat, quam garríre.

Das ist besser, als Schwatzen (waschen.)

Sokkal jobb az, hogy nem mint bijában tsátsogni.

To gest lépegi, než klewetati.

451. Omnínò: Redíbimus-ne matúrè?

Freylich: Werden wir auch zeitlich wiederkommen?

Igen-is: *Jó korán meg-jővűnk-é?*

Owssem: nawrátjmeli se časně?

452. Fortásse; sed vix. Eheu dúbitas?

Vielleicht; doch kaum. Ey lieber zweifelst du?

Talám (nétalántán;) *de nehezen* (alig) *Halládé kételkedel?*

Snad;

Snad; ale sotwa. O coż po-chybugess?

453. Procul est. Properábimus.

Es ist weit. Wir wollen eilen.

Meszsze vagyon. Sietni fogunk.

Daleko gest. Pospjssime.

454. Ceu sutóres? Quid tum?

Wie die Schuster? Was ists mehr?

Ugymint vargák? 'S osztán?

Gako ssewcy? Coż pak?

455. Nostram ætátem decet agílitas.

Unserm Alter stehet die Hurtigkeit an.

A' mi életünknek idejéhez illik a' serenység.

Na náš wěk přináležj čerstwost.

456. Sic ajunt. Imò sic est.

So sagt man. Ja also ists.

Akképen mondják. Sőt úgy vagyon.

Tak prawj. Ba tak gest.

457. Nè clama! Atqui sumus soli.

Schreye nicht! Sind wir doch allein.

Ne kiálts! Lám tsak magunk vagyunk.

Nekřič! wssak gsme sami:

458. Quómodo ludémus? Pilâ, myíndâ, áleâ.

Wie wollen wir spielen? Mit dem Ball, die blinde Kuhe, auf dem Bretspiel.

Miképen játszunk? Lapdást, hunyósdit, ostáblást.

Kterak budeme hráti? Na mjč, na mžik, w wrchcáby.

459. Quámdiu? Totum diem.

Wie lange? Den ganzen Tag.

Meddig? Egész Egész nap (napestig:)

Gak dlauho? Celý den.

460. Hui nímium est! Atqui sunt fériæ.

Huy, das ist zu viel! Ist es doch Feyertag.

Hui felettébb-való! Lám innep vagyon.

O mnoho to bude! Wssak gest Swátek.

461. Utinam abstinerémus à malítia!

Wolte GOtt, daß wir uns enthielten von der Bosheit!

Oh ha a' gonoszságtól magunkat meg-tartóztatnánk!

O bychom se zdrželi od zlosti!

Præpositiónes.

462. Pergámus, rogo te.

Laßt uns fortfahren, ich bitte dich.

Menjünk menten, kérlek téged.

Gděme dále (postupme,) prosým tě.

463. Nunc tibi parvas vóculas expónam:

Jetzt will ich dir die kleinen Wörtlein erklären:

Most néked kitsíny igétskéket magyarázok-meg;

Nynj

Nyni tobě malické słowicka wykožim:

464. *Ad* nos admíttimus & tráhimus;
Zu uns lassen und ziehen wir;
Hozzánk botsátunk és vonszunk ;
K sobě připaussťime a táhneme;

465. *Ad* alios accédimus.
Zu andern gehen(tretten) wir.
Másokhoz jarúlunk (lépůnk.)
K giným přistupugeme.

466. *A* nobis abjícimus ac trúdimus;
Von uns werfen und stossen wir:
Magunktól el-vetůnk és taszítunk : (me:
Od sebe vdhazugeme a tiskne-

467. *De* árbore nuces decútimus.
Von dem Baume schlagen wir die Nüsse ab.
Fáról verjůk-le a' diót.
Z stromu ořechy zrážime.

468. *Cúm* nobis dúcimus;
Mit uns führen wir;
Mi-velůnk viszůnk ;
S sebau wedeme;

469. *Ante* nos péllimus;
Vor uns treiben wir;
Előttůnk kergetůnk (ůzůnk.)
Před sebau ženeme;

470. *Pone* nos raptámus.
Hinter uns schleppen wir.
Hátúl (utánnunk) *hurtzolunk.*
Za sebau wlečeme.

471. *Secúndum* flumen fácile est natáre;
Dem Strome nach ist leicht zu schwimmen;
A' folyó-víz szerént (mentében) *kőnnyű úszkálni* ;
Doku řekau (vo řece doku) snadno gest płowati;

472. *Advérsus* illud impossíbile.
Wider ihn ists unmöglich.
Az ellen (viszsza) *lehetetlen.*
Proti nj nemožné.

473. *Apud* altáre (*aram*) sacérdos,
Der Priester beym Altar,
Az oltárnál a' pap,
V ołtáře Kněz,

474. Habet *penes* se diáconum.
Hat bey (neben) sich den Capellan.
Mellette vagyon az egyházi-szolga.
Ma podle sebe Kapłána.

475. *De* temerário nota;
Von dem fürwitzigen (unbesonnenen) merke;
A' vakmerő (heba-hurgya) *vétkesről vedd eszedben* ;
O wssetečném znameny;

476. Quòd *intra* ædes non máneat;
Daß er im Hause nicht bleibe;
Hogy a' házon belől ne maradjon ;
Ze w domě nezůstáwá;

477. *Supra* culmen scandat;
Auf den Gipfel streige;
Tetejére fel-hágjon ;
Na wrch domu wstupuge;

478. *In-*

478. *Infra* limen reptet.
Unter die Schwelle krieche.
A' kűszöb alatt tsuszdogáljon.
Pod prahem se wálj (leze.)

479. Fatére *coram* nobis,
Bekenne für uns,
Valld-meg mi előttünk,
Přiznej se před námi,

480. Quid fecísti *clam* nobis?
Was du gethan hast heimlich für uns?
Mit tselekedtél nálunk nélkűl?
Co sy včinil krom wědomj našého (tagně?)

481. Quia est *palam.*
Dann es ist öffentlich.
Mert nyilván vagyon.
Nebo gest zgewně.

482. *Contra* præcéptum feci;
Wider das Gebot hab ich gethan;
A' parantsolat ellen tselekedtem:
Proti přikázanj sem včinil;

483. *Ergà* præceptórem valdè ingrátus fui.
Gegen dem Lehrmeister bin ich sehr undanckbar gewesen.
Tanító mesterembez igen háládatlan vóltam.
K Včitelowi welmi sem newděčný byl.

484. Quidam *ob* sua facínora.
Einer wegen seiner Ubelthaten
Valaki az ő gonosz tselekedeti miatt
Geden pro swůg včinek zlý

485. *E* domo prófugus,
Aus dem Hause flüchtig,
Házából ki-bújdosó (szaladó,)
Z domu vtekssi,

486. Dum *juxta* viam cucúrrit,
Indem er neben dem Weeg gelauffen,
Midőn az út mellet futott,
Když podlé cesty běžel,

487. *Citra* (*cis*) stagnum cónstitit;
Disseit des Sees ist er stehen blieben;
Innen a' tó-vizen meg-állott;
Z této strany gezera se zastawil:

488. Deínde *ultra* stagnum progréssus,
Darnach jenseit des Sees fortgefahren,
Azután a' tó-vizen túl előbbment,
Potom na druhau stranu gezera zassed,

489. Venit *in* desértum,
Ist er in die Wüsten kommen,
Jöve a' pusztába,
Přissel na paussť,

490. Obíbat *circa* páludes,
Er gieng um die Sümpfe herum,
Környűle a' motsároknak jára,
Obcházel okolo bahen,

491. Oberrábat *inter* némora,
Er irrette zwischen den Wäldern,
Ligetek között bolygott,
Bkaudil mezy hágj,

492. Navigábat *trans* mare,
Er schiffete über das Meer,

Tengeren által evezett,
Přawik se za moře,

493. *Usque* ad extrémas insulas,
Bis zu den äussersten Inseln,
A' leg-végső vizzel kőrnyűl-vett tartományokig,
Až do neyzadněgssjch ostrowů,

494. *Propè* orbis términos,
Nahe an der Welt Ende,
E' világ-kerekségének kőzel határához,
Blizko swěta konce,

495. *Extra* pátriam vagans:
Ausserhalb des Vaterlandes umstreichend:
Hazája kivűl ide 's tóva tsavarogván:
Wen z wlasti se taulage:

496. *Pro* quo intercédunt multi;
Für welchen sich viele dreinlegen, (Vorbitte thun;)
Kiért sokan kőzben-járnak (esedeznek;)
Za něgž se přimlauwagj mnozy:

497. Verùm *propter* exémplum cæterórum
Aber wegen Beyspiels anderer
De egyebeknek példájokért
Ale pro příklad ginych

498. Non potest récipi, nec absólvi:
Kan er nicht angenommen, noch losgesprochen werden:
Viszsza-nem fogadtathatik, szabadon sem mondathatik:
Nemůže přigat, ani rozhřessen byti:

499. Hem, quantum infortúnium!
Siehe, welch ein Unglück!
Im', melly nagy szerentsétlenség!
Ach! gak weliké nesstěstj!

500. Væ ímpiis!
Wehe den Gottlosen!
Jaj az istenteleneknek!
Běda bezbožnym!

501. Felix *præ* tálibus,
Glückselig ist vor solchen,
Boldog az illyenek fellett,
Sstiastny nad takowé,

502. Qui consciéntiam puram custódit.
Der das Gewissen rein bewahret.
A' ki tiszta lelki-isméretit őrizi.
Ktery swědomj čisté̕ho ostřjhá.

NUMERALIA.

503. Scis numeráre? Utique.
Kanst du zehlen? Freylich.
Tudsz-é számlálni? Bizonyára.
Umjs počjtati? Arcy.

504. Tenta ígitur: quot sunt res?
Versuch derhalben: wie viel seynd Dinge?
Próbáld-meg annakokáért: hányak a' dolgok?
Ohledey tedy: Kolik gest wěcý?

505. Unus

505. Unus est codex Biblióruim:
Es ist ein Bibel-Buch:
Egy a' Szent Irásnak (Bibliának) *kőnyve:*
Gedna gest Kniha Biblj:

506. Duo sunt Testaménta, Vetus & Novum:
Es seyn zwey Testament, das Alte und das Neue:
Kettők a' Testámentomok, az Ó és Uj:
Dwa gsau Zákonowé, Stary a Nowy:

507. Tres Persónæ Sanctæ Trinitátis:
Drey Personen der Heiligen Dreyfaltigkeit:
Hármak a' Szent Háromságnak Személyi:
Tři Osoby Swaté Trogice;

508. Quátuor Evangelistæ:
Vier Evangelisten:
Négyek az Evangyélisták:
Cžtyři Ewangelistowé:

509. Quinque sensus:
Fünf Sinne:
Ötők az érzékenységek:
Pět smyslů:

510. Sex proféśti dies:
Sechs Werckel-Täge:
Hatok a' dolog tévő napok:
Ssest wssednjch dnů:

511. Septem Petitiónes in Oratióne Domínica:
Sieben Bitten im Gebet des HErren, (im Vatter Unser:)
Hétek a' Kérések az URI Imádságban (Mi Atyánkban:)
Sedm Proseb w Modlitbě Páně:

512. Octo dies comparántur septimánæ:
Acht Tage werden einer Wochen verglichen:
Nyóltz napok hasonlítatnak egy héthez:
Osm dnů podobnj gsau k Tejdni:

513. Ter tria sunt novem:
Dreymal drey ist neune:
Háromszor három kilentz:
Třikrát tři gest dewět:

514. Decem Præcépta DEI:
Zehen Gebote Gottes:
Istennek tiz Parantsolati:
Deset Přikázanj Božjch:

515. Undecim Apóstoli, demtô Judâ:
Eilf Apostel, ausgenommen Juda:
Tizenegy Apostolok, a' Júdást ki-vévén:
Gedenácte Apoštolů, kromě Gidáše:

516. Duódecim Fídei Artículi:
Zwölf Glaubens-Artickel:
A' hitnek tizenkét Ágazati:
Dwanácte Wjry Cžlánků:

517. Trigínta dies sunt mensis:
Dreyssig Tage sind ein Monat:
Harmintz napok egy hóldnap.
Třidceti dnů gest Měsýc:

518. Centum anni sunt séculum:
Hundert Jahr sind eines Mannes Alter:
Száz esztendő egy ember' életének tellyes ideje:
Sto Lét gest Wěk:

519. Sátanas est mille fraudum ártifex.
Der Teufel ist ein tausend-Künstler.
A' sátán tsalárdságoknak ezermestere.
Satan gest tisýc Niemesel-Mistr.

CAPUT IV.
De Rebus in Schola.
Von den Sachen in der Schule.
Az Oskolában lévő Dolgokról.
O Wěcech w Sskole.

520. Scholásticus sponte frequéntat scholam;
Ein Schüler gehet gerne (willig) in die Schule;
A' deák szabad akaratból (kész-akarva) gyakorolja az oskolát;
Žák dobrowolně (rád) chodj do sskoly;

521. Quò in ártibus erudiátur.
Damit er in Künsten unterwiesen werde.
Hogy a' deáki mesterségekben, (tudományokban) oktattassék.
Aby w uměnj se cwičil.

522. Inítium est à litteris:
Der Anfang ist von Buchstaben:
Kezdeti a' betűktől vagyon:
Počátek gest od Liter:

523. E syllabis voces componúntur:
Aus den Sylben werden die Wörter zusammen gesetzt:
A' betűknek öszve-foglalásából szereztetnek a' szók:
Z Syllab slowa se skládagj:

524. E dictiónibus sermo.
Aus den Wörtern die Rede.
Az igékből az egész beszéd.
Z slow Řeč.

525. Ex libro légimus tácitè;
Aus dem Buch lesen wir still;
A' Könyvből olvasunk halkal (alattomban;)
Z Knihy čteme mlčky;

526. Aut recitámus claré:
Oder

Oder sagen auf laut:
Avagy el mondjuk fel-szóval (nyilván:)
A neb říkáme na hlas:

527. Invólvimus eum membrânâ,
Wir wickeln es ein im Pergament,
Pergaménával takarjuk-bé azt,
Obwináme gi do Pergameny,

528. Et pónimus in púlpito.
Und legen es auf den Pult.
És helybeztetjük a' támasztó-póltzra.
A klademe na Pulpit.

529. Atraméntum est in atramentário,
Die Dinte ist im Dintenfaß,
A' kalamárisban vagyon a' ténta,
Čžernidlo gest w Kalamáři,

530. Cálami (*pennæ scriptoriæ*) in calamário:
Die Schreib-Federn im Federzeug (Pennal:)
Az író pennák (tollak) *a' pennatartóban:*
Péra w přihradě pro peří (w penálu:)

531. Quibus scríbimus in charta,
Mit welchen wir schreiben aufs Papier,
Mellyekkel papirosra írunk,
Njmiž píšeme na papjru,

532. In utráque pagina,
Auf beyden Seiten,
Mind a' két felől-való részén,
Na obogj straně,

533. Intérdum in scheda, vel palimpsésto;
Bisweilen auf einem Zettel, oder Eselshaut;
Néha-néha tzédulán, vagy ki-törölhető jegyző könyvetskébe;
Někdy (casem) na sskartě, neb smazecých tabulkách;

534. Si pérperam, delémus,
Wo es übel, leschen wir es aus,
Ha viszsza fordúltúl (hitványúl) *ki-töröljük*,
Gestli zle, mazeme,

535. Et signámus dénuò rectè,
Und zeichnen es dann wieder aufs neue,
És ujjonnan igazán jegyzük,
A znamenáme znowu dobře,

536. Vel in márgine.
Oder auf dem Rande.
Avagy a' papirosnak szélin.
Třebas na kragi.

537. Doctor propónit doctrínam;
Der Lehrer träget die Lehre vor;
A' tanító tudományt hoz-elő;
Včitel předkládá včenj;

538. Omíttit fábulas;
Er lässet die Mährlein aus;
El-hadja a' mese beszédeket;
Zanechává bášni (bagky;)

539. Docét provérbia & eloquéntiam;
Er lehret die Sprich-Wörter, und die Beredsamkeit;

Példa beszédekre és ékesen-való szóllásra tanít;
Včj přjstowj, a weymkuwnosti;

540. Et áccipit didáctrum.
Und nimmt das Lehr-Geld.
És tanításért-való jutalmat vészen.
A běře za včenj zápkatu.

541. Discípulus discit, non ómnia simul,
Der Jünger, (Schüler) lernet, nicht alles zugleich,
A' tanítvány nem tanúl mindeneket egyszer's-mind,
Včedlnjk včj se, ne wssecko spolu,

542. Sed per partes.
Sondern stückweis.
De részenként (falkánként.)
Ale po částkách.

543. Præcéptor præcipit faciénda,
Der Lehrmeister gebeut, was man thun soll.
A' tanító-mester meg-tselekedendőket parantsol.
Preceptor nařizuge, coby se činiti měko.

544. Rector regit Academiam. [Schul.
Der Rector regieret die hohe
Az oskola-mester a' fő-oskolát igazgatja.
Rector zprawuge Akademyi.

545. Pædagógus advértit, & urget,
Der Kinder-Führer, (Zuchtmeister) mercket auf, und treibet an,
A' gyermek-tanító (hordozó) figyelmez és kénszerít.
Pedagog (djtek Zpráwce) pozor dáwá, a nutká.

546. Custos monet, hortátur & consignat.
Der Hüter erinnert, vermahnet, und zeichnet auf.
Az őrző unszol, int és fel-jegyez.
Kusstos (Strážce) napomjná, pobjzý, a zaznamenáwá.

547. Magíster instítuit univérsos;
Der Meister unterweiset sie allesamt;
A' mester mind az egész tanítványokat oktatja;
Mistr wyvčuge wssecky;

548. Sínguli atténdunt:
Ein jeder mercket auf:
Mindenik reá-hallgat:
Každý pozoruge:

549. Ille eméndat mendas.
Er verbessert die Fehler.
Amaz jobbítja a' hibákat.
On naprawuge chyby.

550. Collóquia latína & exámina non sunt abrogánda.
Die lateinischen Gespräche und Nachforschungen sollen nicht abgebracht werden.
Az egymással-való deáki beszélgetések és meg-visgálások nem fel-bontandók.
Rozmlauwánj Latinská a Examen (wyslýchanj) nemagj wyzdwižena byti.

551. Di-

551. Díligens próficit sine impediménto;
Ein fleissiger nimmt zu ohne Hinderniß:
A' szorgalmatos akadály nélkűl mégyen-elébb haszonnal tudományában;
Pilný prozpjwá bez překážky;

552. Négligens vápulat:
Ein fauler wird geschlagen:
A' hivalkodó (henyélő) *verettetik:*
Nedbaľý bit býwá:

553. Etenim férula est præsto:
Dann die Ruhte ist fürhanden:
Mert a' plágáló veszsző jelen vagyon:
Nebo Ferule gest pohotowě:

554. Non vérberant báculis, & fústibus;
Sie schlagen nicht mit Stecken und Knütteln;
Nem vernek-meg páltzával és bottal;
Nebigj holj a kygem;

555. Sed cædunt virgis.
Sondern streichen mit Ruhten.
De sujtálnak veszszőkkel.
Ale mrskagj metlami.

556. Absque vénia nè éxeas:
Ohne Erlaubniß gehe nicht hinaus;
Meg-engedés nélkűl ki-ne mennj;
Bez opowědj neodcházey;

557. Post moram rédeas:
Uber eine Weile komm wieder:
Kitsiny várakozás után viszsza térj:
Po chwjli wrať se zase:

558. Quod ágere debes, age.
Was du thun solt, das thue.
A' mit tselekedned kell, tselekedjed.
Co máš činiti, čiň.

559. Línea fit régulâ;
Die Linie (der Strich) wird gemacht nach dem Linial;
A' vonás egyenes linea által lesz;
Linya se děľá podlé prawidla, (Linyáľu;)

560. Círculus círcinô.
Der Kreis mit dem Zirckel.
A' kerengő kerék (karika) *tzirkalom által.*
Kolo kruzadlem (cyrklem.)

561. Grammáticus lóquitur.
Der Grammaticus redet.
A' grammatikus szól.
Grammatyk mluwj.

562. Dialécticus dísputat:
Der Dialecticus disputiret:
Az igazán disputáló *vetélkedik:*
Logikář hádá se, (dyssputuge:)

563. Vera à falsis díscernit.
Er unterscheidet das Wahre von dem Falschen.
Az igazakat a' hamis (tsalárd) *dolgoktól meg-választja.*
Prawdu od falsse rozeznáwá.

564. Rhetor ornátè lóquitur.
Der Redner redet zierlich.
Az ékesen szóló tanító-mester ékesen szól.
Rzečnjk ozdobně mluwj.

565. Músicus cantat.
Der Sänger singet
Az énekes mester énekel.
Muzykant zpjwá.

566. Poéta cármina fingit.
Der Poet dichtet die Verse.
A' vers szerző (poéta) *verseket formál* (költ, gondol.)
Werssů skladatel Werse skládá:

567. Pictor effígiem, vel imáginem pingit.
Der Mahler mahlet ein Bild, oder Bildnüß.
A' kép-író ábrázatot, avagy képet ír.
Malíř Konterfekt, aneb Obraz maluge.

568. Históricus res gestas narrat.
Der Geschicht-Schreiber erzehlet die Geschichte.
A' história-író a' meg-lett (tselekedett) *dolgokat beszélli.*
Hystoryk wěcy staré oznamuge:

569. Astrónomus descríbit astra.
Der Stern-Seher beschreibet die Gestirne.
Az ég forgásának tudója meg-írja a' tsillagokból álló égi jegyeket.
Hwězdář wypisuge hwězdy.

570. Physicus natúram scrutátur:
Der Naturkündiger ergründet (forschet) die Natur:
A' terméſzetről tanító mester értekezik a' terméſzetről:
Přirozených wěcy zpytatel přirozenj zpytuge:

571. Médicus eam imitátur.
Der Artzt thuts (folget, ahmet) derselben nach.
Az orvos követi azt.
Lékař geho nasleduge.

572. Ethicus tradit mores,
Der Sitten-Meister lehret die Sitten,
A' jó erköltsökről tanító mester bizonyos regula adásokkal tanítja az erköltsöket,
Mistr mrawů včj mrawy,

573. Qui studiósum decórant;
Welche einen Studenten zieren:
Mellyek a' szorgalmatoson tanúlót ékesítik;
Kteřjž studenta ozdobugj:

574. Verúm de iis paulò infrà.
Aber von denen wenig drunten.
De ezekről valami kevesé alább.
Ale o tom máko njže.

CAPUT

Caput V.

De Rebus Domi.

Von den Sachen im Hauſe.

Az Otthon-való Dolgokról.

O Wěcech w Domě.

575. PUlſa fores, ſi clauſæ ſunt:
Klopf an die Thür, wo ſie zu iſt:
Zörgeſſed az ajtót, ha bé-vagyon zárva:
Tluč na dwéře, geſtli zawřjny gſau:

576. Quùm aperítur, tranſi óſtium;
Wann aufgemacht wird, gehe durch die Thür:
Mikor meg-nyittatik, mennj által az ajtón:
Když ſe otewře, přegdi ſkrze dwéře:

577. Et intra in átrium.
Und gehe ins Vorhaus.
És mennj-bé a' pitvarba.
A wegdi do ſýně.

578. Clavis claudit ſeram,
Der Schlüſſel ſchleußt das Schloß,
A' kólts bé-zárja a' lakatot (pléhet.)
Kljč zamyká zámek,

579. Iterúmque reclúdit;
Und ſchleußts wieder auf;
És ismét meg-nyitja;
A zaſe otwjrá;

580. Clavus figitur.
Der Nagel wird eingeſchlagen.
A' ſzeg bé-üttetik.
Hřebjk ſe wrážj.

581. Paviméntum calcámus;
Das Eſtrich tretten wir;
A' pádimentomot tapodjuk (nyomjuk:)
Na podlaze chodjme;

582. Láquear nobis impéndet.
Die Decke henget über uns.
A' menyezet (bóltozás) *reánk függ.*
Strop nad námi wiſý.

583. Fenéſtræ ſunt vítreæ.
Die Fenſter ſind gläſern.
Az ablakok üvegből-valók.
Okna gſau ſklenné.

584. Hypocaúſtum (*vaporárium*) per fornácem calefáctum calet;
Die durch den Ofen eingeheitzte Stube iſt warm;
A' kementze által meg-melegítetett ſzoba (gőz feredő ház) *meleg;*
Swětnice, ſkrze pec a kachle zahřjta, teplá bywá;

585. Cámeræ frigent.
Die Kammern sind kalt.
A kamarák (bóltog) hidegek.
W komorách gesi studeno.

586. In cistis & arcis abscóndimus res;
In Kästen und Truhen verbergen wir die Sachen;
Ládába és szekrényekbe marhát rejtünk;
W truhlách a sskřinich schowáwáme wěcy;

587. In córbibus portámus.
In Körben tragen wir.
A' kosárokban hordozunk.
W kossjkách nosyme.

588. Succus non servátur in sacco, nec in funda:
Ein Saft wird nicht im Sacke, noch im Schiebsacke behalten.
A' nedvesség nem tartatik meg a' sákban, sem a' parittyában.
Safft (miza) nechowá se w pytljku, ani w tobolce.

589. In cubículo sunt lecti,
In der Schlaf-Kammer sind die Bette,
Az ágyas-házban vagynak az ágyak,
W ljhanicy gsau lože,

590. Cúlcitris, pulvináribus & lodícibus strati:
Mit Polstern, Küssen, und Bett-Tüchern bereitet, (gedecket:)
Derékallyokkal, párnákkal és lepedőkkel meg-vettettek:
Polsstářj, peřinámi a prostěradlem postlané:

591. Cervícal súbdimus cervíci:
Das Haupt-Küssen thun wir unter den Nacken (das Genücke.)
A' vánkost nyak tsigánknak alája vetjük:
Podussku podkládáme pod ssgi:

592. Tegétibus nos intégimus,
Mit Decken decken wir uns zu,
Lepedőkkel takarjuk (fedjük) bé magunkat,
Duchnami se přiodjwáme,

593. Cubántes supíni, vel proni.
Liegend rücklich, oder auf dem Bauch.
Hanyattá, avagy hasmánt feküvén.
Ležjce na znak, neb na břicho.

594. Mátula est pro urína,
Der Nachtscherben ist für den Harn,
A' húgyó edény vizelletnek-való,
Nočnj kacheł (hrnek) gest pro moč,

595. Et secéssus (*cloáca*) pro alvo levánda:
Und das heimliche Gemach (der Abtritt) den Bauch zu erleichtern:
És a' kamora- (árnyék-) szék a' hasnak könnyebítésére:

A zá-

A záchod pro břicha wyprázňowánj:

596. Excreménta fœtent;
Der unflath (Menschen-Mist) stincket;
A' szar (ember ganéj) *büdös;*
Howna (leyna) smrdj;

597. Thure & súccino suffímus.
Mit Weyrauch und Agtstein räuchern wir.
Tömjénnel és gyántával füstölünk.
Kadidlem a akſſtynem kadjme.

598. Fáciem lavámus quotídie;
Das Angesicht waschen wir täglich;
Ortzánkat minden napon mossuk;
Twář vmywáme každodenně;

599. Manúsque ablúimus lixívió & sapóne,
Und die Hände waschen wir ab mit Lauge und Seiffe,
Kezeinket-is luggal és szappannyal meg-mossuk,
A ruce obmywáme lauhem a mydlem,

600. Super pelvim, aut ad guttúrnium.
Uber dem Becken, oder bey dem Hand-Faß.
Medentze (mosdó) *felett, avagy a' kézre víz öntö - edény mellet.*
Na medenicy, aneb z vmywadla:

601. In bálneo sudámus;
Im Bade schwitzen wir;
A' feredöben verítékezünk;
W lázni se potjme;

602. Mantíli & sudáriis nos térgimus.
Mit der Hand-Quäle und den Schweiß-Tüchern troknen wir uns.
Kendövel és veríték törlö keszkenyövel magunkat töröljük.
Ručnjkem a rauchami se vtjráme.

603. Tonsor tondet crines;
Der Balbierer nimmt das Haar ab;
A' borbély nyíri (beretválja) *a' hajat;*
Holič (Bradýř) střihá wlasy;

604. Pectit comam péctine.
Er kämmet das Haar mit dem Kamm.
Füsüvel füsüli az üstököt.
Češe ſticy hřebenem.

605. Máculæ abstergúntur spóngiâ;
Die Flecken werden abgewischet mit dem Schwamme;
A' motskok (szennyek) *spondiával töröltetnek-le;*
Poſſkwrny otjragj se haubau;

606. Quisquíliæ verrúntur scopis.
Das Auskehrig wird gekehret, (ausgefeget,) mit Besen.
A' hulladékok (seprölékek) *seprüvel sepertetnek-ki.*

 Smě-

Smeti wymetagj se pometkami:

607. Indúsium & túnicam,
Das Hemde und den Rock,
Ingbe és dolmányba (tsuhába,)
Kossili a sukni,

608. Thorácem, femorália, (*braccas*) & tibiália
Das Wammes, Hosen, und Strümpfe
Derék szorító köntösbe, nadrágba és harisnyába (salavá- riba)
Kabát, Kalioty (nohawice) a puncochy

609. Indúimus & exúimus,
Ziehen wir an und aus,
Öltözünk és azokból le-vetközünk,
Obláčjme, a swláčjme,

610. Atque scópulâ evérrimus,
Und kehren sie aus mit der Kehr-Bürsten,
És seprűtskével ki-tisztítjuk,
A metlickau wymetáme,

611. Quóties opus est.
So oft es vonnöthen ist.
Valamennyiszer szükséges.
Kolikráte gest potřebj.

612. Pállium & togam amícimus:
Den Mantel und langen Rock legen wir an:
Palástunkat (ménténket) *és felső-ruhánkat reánk veszszük:*
Pláště a sukni dlauhau odjwáme:

613. Pílei & collária,
Die Hüte und Krägen (Hälsichen,)
A' süvegek és nyaki ékességek,
Klobaukowé a obogky,

614. Chirothécæ & sandália,
Die Handschuh und Pantoffeln,
A' kesztyűk és paputsok,
Rukawice a pantoffle,

615. Sunt honestátis ergò.
Sind zur Ehrbarkeit.
Tisztességnek okáért vagynak.
Gsau pro počestnost.

616. Cingulô nos cíngimus;
Mit dem Gürtel gürten wir uns;
Övel magunkat bé-övedzük;
Pásem se opasugeme:

617. Lígulis astríngimus.
Mit Resteln ziehen wir zusammen:
Kötöző szíjakkal öszve-szorítjuk.
Stuhami se zawazugeme.

618. Mappâ & tapéte stérnimus mensam.
Mit dem Tischtuch und dem Teppich decken wir den Tisch.
Abroszszal és szőnyeggel terítjük-meg az asztalt.
Obrus a koberec prostjráme na stůl.

619. Ad júsculum & pulmentum, ad intrítam & jus gelátum, est cóchlear;

Zu

Zu der Suppe und dem Brey, zur Merte und Gallerte ist der Löffel.
A' levetskébez és pépbez, (darához, koh-kásához) *mosárban tőrőtt ételbez és bideg lévbez való a kalán ;*
K Poljwce a Kassi, k zásmazkám a k Hušpenjnám gest lžice;
620. Edúlia ália scindúntur cultrô.
Andere Speisen schneidet man mit dem Messer.
Egyéb eledelek késsel szelettetnek.
Gidlaginá kragj se nožem.
621. Muscas, vespas & crabrónes ábige muscáriô.
Die Fliegen, Wespen und Hornissen treib weg mit dem Fliegen-Wedel.
A' legyeket, darásokat és nagy dongó bogarakat a' legyezővel hajtsd (űzd) *- el.*
Muchy, osy, a srssně odežeň oháňkau.
622. Tolle pátinas, orbes, salínum, frusta panis, crustas & micas,
Nimm die Schüsseln, die Teller, das Saltz-Faß, die Stücke Brod, Rinden, und Brosamen hinweg,
Szedd-fel a' tálakat, tányérokat, só-tartót, darab kenyereket, kenyér-héjakat és morsalékokat,
Segmi misy, taljře, slánku, kausky chleba, kůrky, a drobty,
623. Tandémque bellária.
Und endlich das frische Obst.
És végre az utól étkeket (gyűmőlts tálakat.)
Potom také y owoce.
624. Infúnde in póculum,
Schencke ein in dem Becher,
Tőlts a' pohárba,
Naley do koflíku,
625. Et propína hospítibus.
Und trinck den Gästen zu.
És kőszőnd a' vendégekre.
A připigey hostem.
626. Accénde céreum,
Zünde die Wachs-Kertze an,
Gyújtsd-meg a' viasz-gyertyát,
Rozswět woskowau swjcku,
627. Vel candélam è sevo factam :
Oder ein Unschlit-Licht :
Avagy a' fagyúból tsinált gyertyát :
Aneb swjcy z loge tažènau (lo- [gowau :)
628. Inde candelábro :
Stecke es auf dem Leuchter:
Tedd a' gyertya-tartóba :
Wstaw ka swjcen:
629. Emúnge ellychnium emunctóriô ;
Putze, (schneutze) den Tocht mit der Lichtputzen;
Hamv - vévővel (koppantóval) *vedd hamvát ;*
Utři knot utěradlem;
630. Sed ut nè extíngvas.
Aber daß du es nicht auslescheſt.

De hogy el-ne óltsad.
Ale abys nezhasyl.

631. Latérna, fomes, cribrum, colum, cos, libra & decípula, supellex necessária est.
Die Latern, der Zunder, das Sieb, der Durchschlag, der Wetzstein, die Waage, und die Mausfall, ist nothwendiger Haus-Rath.
A' lámpás, tapló, rosta, szűrő edény, fénkő, font (mérték) és egér-fogó szükséges házi eszköz.
Lucerna (Laterna) Traud, syto, cedzanek, brus, wáha, a past, nábytek potřebný gest.

632. Vir & múlier, amóre juncti, sunt cónjuges.
Mann und Weib aus Liebe zusammen gesellet, sind Ehe-Leute.
A' férjfi és aszszony, mikor szeretetből őszve-foglaltatnak, házas emberek.
Muž a Žena láskau spogeni, gsau Manželé.

633. Víduus ducit intérdum vírginem.
Ein Witwer nimmt bisweilen eine Jungfer.
Az özvegy férjfi néha néha szűz-leányt vészen.
Wdowec pogjmá sobě časem Pannu.

634. Sponso nubit sponsa:
Die Braut freyet dem Bräutigam:
A' vő-legényhez mégyen férhez a' meny-aszszony:
Za Ženicha wdáwá se Neweſta:

635. Post núptias marítus & maríta vocántur.
Nach der Hochzeit werden sie Ehe-Mann, und Ehe-Weib genennet.
A' menyegző után férjnek és feleségnek hívattatnak.
Po swadbě Manžel a Manželka se gmenugj.

636. Puérpera péperit puerum:
Die Kind-Betterin (Sechswöchnerin) hat ein Kind gebohren:
A' gyermek-ágyas gyermeket szűlt:
Rodička (ſſestinedělka) porodila djtě:

637. Quem baptizátum osculátur nutrix,
Welches, wann es getaufft ist, küsset die Amme,
Kit, mikor meg-kereſzteltetett, tsókol a' dajka,
Gehož pokřtěného, líbá Chůwa,

638. Fovétque in grémio;
Und hält es warm in dem Schooß;
És kebelében melegéti;
A pěstuge w lůně;

639. Ne álgeat, aut singúltiat.
Daß es nicht friere, oder schlucke:
Hogy

Hogy ne fázzék, és tsukoljék.
Aby neʒmrʒl'o neb neſſtkal'o.

640. Fílius eſt hæres:
Der Sohn iſt ein Erbe:
A' fiú örököṡ:
Syn geſt dědic:

641. Fília áccipit dotem.
Die Tochter nim̃t den Braut-Schatz (die Morgengabe.)
A' leányzó jegy-ruhát véſzen.
Dcera dere wěno.

642. Paréntes éducant ſóbolem:
Die Eltern ziehen die Kinder auf:
A' ſzűlék magzatjokat fel-tartják (nevelik:)
Rodičowé wychowáwagi Djtky:

643. Svadent ac perſvádent honéſta;
Rathen und überreden was ehrbar iſt;
A' tiſztesſéges dolgokat adják tanátsúl és el-hitetik vélek;
Radj a nawodj na to, což počeſtného geſt;

644. Diſſvádent túrpia:
Widerrathen was ſchändlich iſt:
Nem adják tanátsúl a' rút dolgokat:
Odwozugj od toho, což mrzkého geſt:

645. Hortántur ad virtútem;
Vermahnen zur Tugend;
Intik a' jóſágos tselekedetre;
Nabjzegj k ctnoſti;

646. Dehortántur à vítio.
Mahnen ab von Laſtern.
El-intik a' vétkekről.
Odwodj od wady.

647. Vítricus & novérca cogunt privígnos.
Der Stief-Vatter und die die Stief-Mutter zwingen die Stief-Kinder.
A' moſtoha atya és anya a' moſtohákat kénſzerítik.
Otčjm a Macocha nutj paſtorky.

648. Líberi ſunt líberi;
Die Kinder ſind frey;
A' fiak leányok (gyermekek) *ſzabadoſok;*
Dětj gſau ſwobodné;

649. Servi ſérviunt:
Die Knechte dienen:
A' ſzolgák ſzolgálnak:
Služebnjcy ſlaužj w ſlužebnoſti:

650. Miníſtri miníſtrant (*famuli famulántur;*)
Die Diener dienen;
Az udvarlók udvarlanak:
Slauhowé poſluhugj;

651. Ancillæ ancillántur.
Die Mägde leiſten Mägde-Dienſte.
A' ſzolgáló-leányok rabotálnak (ſzolgálóskodnak.)
Děwky přiſluhugi:

652. Pátruus & ámita
Der Vetter und die Baſe
Az atyának báttya (őtſe) *és nénnye*
Strege a Tetka po Otcy

653. Sunt

653. Sunt patris frater & soror;
Sind des Vatters Bruder und Schwester;
Atyáduak mind attyával's annyával egy édes báttya (ötse) és nénnye;
Gsau Otcowi Bratr a Sestra;

654. Avúnculus & matértera matris.
Der Oheim und die Muhme der Mutter.
Anyád' báttya és nénnye anyádnak.
Ugec a Tetka po Matce Matciny.

655. Avi habent nepótes;
Die Groß-Väter haben Enckel:
Az ősöknek unokáik vagynak;
Dědowé magj potomky:

656. Cognáti affines.
Die verwandten Schwäger.
A' rokonyoknak sógori.
Přjbuznj Swagry.

CAPUT VI.
De Rebus in Urbe & Regióne.
Von den Sachen in der Stadt und Land.
A' Kerített-Városban és Tartományban lévő Dolgokról.
O Wěcech w Městě a Kragině.

657. URbs munítur mœnibus,
Die Stadt wird mit Stadt-Mauren verwahret,
A' város kő-falakkal keríttetik-bé,
Město se hradj zdmj,

658. Nec non vallô & fossâ.
Und auch mit einem Wall und Graben.
Ugy sántztzal és árokkal.
Též y wałem a přjkopau.

659. Porta habet valvas:
Das Thor hat Thor-Flügel.
A' kapunak két-felé nyíló ajtai vagynak:
Brána má wráta:

660. Abhinc eunt plateæ.
Von dannen gehen die Gassen.
Ettől fogva mennek az útszák.
Odtud gdau ulice.

661. In foro solent esse cistérnæ.
Auf dem Marckte (Ringe) pflegen zu seyn Cisternen, (Wasser-Fänge, Röhr-Kästen.)

A' pia-

A' piatzon viz - fogó tsatornák (tsévés kútak) *szoktanak lenni.*
Na Rynku býwagj Kaſſny (Cyſterny.)

662. Ædifícia ſunt pública aut priváta:
Die Gebäue ſind gemein, oder ſonderbahre:
Az épületek közönségesek, avagy magán-valók:
Stawenj gſau obecná, a neb obzwláſſtnj:

663. Nam quod non uni poſſeſſóri próprium eſt, eſt commúne.
Dann was nicht einem Beſitzer eigen iſt, das iſt gemein.
Mert a mi nem egy gazdának (úrnak) *sajátja, közönséges az.*
Nebo co nenj gednoho drzitele wlaſtnj, geſt obecné.

664. Cives & íncolæ íncolunt civitátem.
Die Bürger und Einwohner bewohnen die Stadt:
A' városbéliek (polgárok) *és lakosok lakják a' várost:*
Měſſtané a Obywatelé obýwagj w Městě:

665. Rúſtici hábitant in pago:
Die Bauren wohnen auf dem Dorf:
A' pórok (paraſztok) *a' falut:*
Sedláčy bydlj we wſy:

666. Vicíni in eódem vico.
Die Nachbarn in einer Gaſſen.
A' szomszédok ugyan azon útszában.
Sauſedé w též vlicy.

667. In cúria congregátur ſenátus:
Aufm Rath-Hauſe verſamlet ſich der Rath:
A' tanáts - házba gyülekezik a' tanáts:
Na Rathauſe ſe shromáżduge Auřad:

668. Conſul præcédit,
Der Bürgermeiſter gehet vor,
A' polgár-mester elől mégyen;
Purgmiſtr napřed gde,

669. Senatóres eum ſequúntur. [nach.
Die Raths-Herren folgen ihm
A' tanátsbéli urak őtet követik.
Radnj Páni za njm.

670. Judex (*prætor*) júdicat lites:
Der Richter (Schultze) richtet die Streitigkeiten (ſtreit-Händel.)
A' bíró (törvény tévő) *a' pörőket* (pörlekedéſeket) *itéli:*
Saudce (Rychtář) ſaudj přerozepře:

671. Actor accúſat;
Der Kläger klaget an:
A' *fel-peres vádol;*
Žalobnjk žaluge:

672. Reus ſe excúſat:
Der Beſchuldigte (Beklagte) entſchuldiget ſich:
Az *al-peres* (törvényre beidézett) *magát mentegeti:*
Obža-

Obzakowaný se wymkauwá:
673. Testis jurat, & testátur.
Der Zeuge schweret, und zeuget:
A' *tanú meg-eskűszik és bizonyságot tészen.*
Swědek přisahá a swědčj.
674. Lictor ligat sontem,
Der Häscher (Scherge, Stadt-Knecht) bindet den Schuldigen,
A' *poroszló* (bőrtőn, városszolgája) *a' vétkest kőtőzi,*
Pochop (sserha) wáže winného,
675. Et ducit in cárcerem:
Und führet ins Gefängnüß:
És a' tömlőtzbe viszi:
A wede do žaláře (ssatkawi, sserhowně:)
676. Cárnifex occídit, decóllat, & suspéndit.
Der Hencker tödtet, köpfet, und hencket auf.
A' *hóher* (hengér) *meg-öli, fejét veszi és fel-akasztja.*
Kat zabjgj, stjná, a wěssj:
677. Tabellárius fert lítteras (*epístolam*,)
Der Bothe träget Briefe,
A' *levél-hordozó leveleket hordoz,*
Posel nese list (psanj,)
678. Cerâ & sigíllô obsignátas:
Mit Wachs und Siegel versiegelt, (mit einem Petschaft verpetschieret:)
Viaszszal és petsérrel meg-petsételtetteket:
Woskem a peceti zapecetěné:
679. Núntius núntiat orétenus.
Der Mundes-Both verkündiget mündlich.
A' *kövėt* (hir-mondó) *szóval adja hírré.*
Austný Posel oznamuge austně.
680. Templum est sacer locus;
Die Kirche ist ein heiliger Ort:
A' *templom szent hely;*
Kostel gest poswatné mjsto:
681. Caupóna profánus, ut & popína, & diversórium.
Die Schencke unheilig, wie auch die Garküche, und Herberge.
A' *kortsoma szentségtelen, a'mint a' város' konyhája-is és a' vendég-fogadó ház.*
Krčma (ssenk) swětské gako y obecnj kuchyně a hostinec (hospoda.)
682. Ædítuus pulsat campánas.
Der Glöckner (Küster) läutet die Glocken:
Az *egyház őrző harangoz,* (zörgeti a' harangokat:)
Kostelnjk zwonj na zwony:
683. Pópulus coit in æde,
Das Volck kommt zusammen in der Kirche,
A' *nép szentegyházba gyűlekezik-őszve,*
Lid se scházý w Chrámě,
684. Exércet religiónem:
Ubet

Ubet die Religion:
Gyakorólja az isteni tiszteletet:
Cwicj se w náboženstwj:

685. In cœtu canúntur psalmi & hymni:
In der Versammlung singet man Psalmen und Lob-Gesänge:
A' gyűlekezetben énekeltetnek 'Soltárok és Ditséretek:
W shromáždénj zpjwagj se Žalmowé a Pjsně:

686. DEI Verbum prædicátur:
GOttes Wort wird geprediget:
Isten Igéje prédikáltatik (hírdettetik:)
Slowo BOžj se káže:

687. Sacraménta adminiſtrántur:
Die Sacramente werden dargereichet:
A' Sákramentomok ki-szolgáltatnak:
Swátoſtmi se přiſluhuge:

688. Preces peragúntur devótè.
Das Gebet wird andächtig verrichtet:
A' Könyörgés ábitatoson véghez vitettetik:
Modlitby konagj se nábožně:

689. Festa celebrántur festívè.
Die Fest-Täge werden feyerlich begangen.
Az Innepek gyönyörűségesen illettetnek.
Swátkowé swětj se wessele.

690. Ethnici sunt extra Eccléſiam.
Die Heyden sind außer der Christlichen Gemeine.
A' pogányok az Anyaszentegyház-kivűl vagynak.
Pohané gsau wen z Cyrkwě.

691. Magiſtrátus est necesſárius;
Die Obrigkeit ist nothwendig:
A' tisztviselés szű séges;
Wrchnoſt geſt potřebná;

692. Ut Rex ſceptrum téneat,
Damit der König das Scepter habe,
Hogy a' Király királyi páltzát tartson (viseljen,)
Aby Král Sceptrum (berlu) měl,

693. Et in regno regnet;
Und im Königreich regiere;
És királyi országában országoljon;
Aby w Králowſtwj kralowal;

694. Dóminus domi dominétur.
Der Herr im Hauſe (Daheim) herrſche.
Az Ur otthon (házánál) *uralkodjék.*
Pán w domě panowal.

695. Qui ímperant, ſint cleméntes:
Die da gebieten, sollen gnädig seyn:
A' kik parantsolnak, legyenek kegyelmesek;

E Kle-

Kteřj rozkazugj, necht gsau miłostiwj:

696. Qui parent, obsequéntes,

Die Unterthanen gehorsam,

A' kik engednek, szó-fogadók,

Kteřj gsau poddanj, necht gsau poslušnj,

697. Et ad vectigália atque censum promti:

Und zum Zoll und Zinse willig:

És a' vám (dézma) *és adó fizetésre készek:*

A ke cłu a cynzy (płatu) hotowj:

698. Utríque constántes.

Beyde beständig (standhaftig.)

Mind a' kettők állhatatosak.

Obogj stálj.

699. Herus probus probátur:

Ein guter Herr wird gelobet:

A' jámbor gazda javaltatik (dicsértetik:)

Pán dobrý chwálen býwá:

700. Fidus súbditus non premátur, nec puniátur.

Ein treuer Unterthan soll nicht gedruckt, noch gestraft werden.

A' hűséges jobbágy ne szorongattassék, se ne büntettessék.

Wěrný poddaný necht se nessužuge (newtjská,) ani netresce.

701. Princeps est minor, atque Dux;

Ein Fürst ist weniger (geringer,) denn ein Hertzog;

A' Fejedelem kisebb (alatsonyabb,) *a' Hertzegnél;*

Knjže gest menšj nežli Weywoda;

702. Ambo Cæsare inferióres sunt:

Beyde sind niedriger, als der Kayser:

Mind a' ketten alább-valók a' Tsászárnál:

Oba od Cysaře nižšj gsau:

703. Comes major, quàm Baro:

Ein Graf ist mehr, denn ein Freyherr:

A' Gróf nagyobb, a' Nagyságos Urnál:

Hrabě wětšj, než swobodný Pán:

704. Nobilis, Eques, insígnibus donátus.

Ein Edelmann, ist ein Ritter mit Wappen begabet.

A' Nemes, tzímerrel meg-ajándékoztatott Lovagos.

Zeman, Rytjř, Erbem darowaný.

705. Heros vincit omnes.

Der Held überwindet alle.

A' fő ember mindeneket meggyőz.

Hrdina přemáhá wšecky.

706. Pax est prorsus optánda:

Der Friede ist gäntzlich zu wünschen:

A' békeség tellyességgel kívánandó:

Pokog

Pokog prosté winssowán býti má:

707. Bellum est pernició-sum;

Der Krieg ist schädlich (ver-derblich;)

A' had veszedelmes;

Wálka gest záhubná (sskod-ná;)

708. Nisi quum hostis arcén-dus est.

Ohne wenn der Feind abzu-halten ist.

Hanemha mikor az ellenség el-űzendő.

Leč když nepřjtel zapuzen býti má.

709. Mílites merent stipén-dia:

Die Kriegs-Leute dienen um Sold:

A' vitézek meg-szolgálják (ér-demlik) *a' zsoldot:*

Wogácy zasluhugj žoldu(slau-žj z žoldu:)

710. Clypeis, hastis atque clavis pugnant ac prælián-tur:

Sie streiten und kämpfen mit Schilden, Spiessen, und Keulen:

Paisokkal, kopjákkal (dárdák-kal) *és buzgányokkal* (fe-jes-botokkal) *hartzolnak és tsatáznak:*

Pawézau, kopjm a palcatj bo-gugj a bigj se:

711. Tubæ & córnua in ca-stris clangunt;

Die Trompeten und Hörner im Lager klingen:

A' trombiták és kűrtők tábor-ban harsognak:

Trauby a Rohowé w leženj (táboře) zněgj:

712. Tympana sonant:

Die Paucken erschallen:

A' dobok zengenek:

Bubny zwučj:

713. Vexílla erigúntur:

Die Fahnen werden aufgeste-cket:

A' zászlók fel-állatnak:

Praporcowé se wyzdwihugj:

714. Bombárdas displó-sunt:

Die Büchsen schiessen sie los.

A' puskákat ki-pattantják:

Z ručnic (z děl) střjlegj:

715. Ex árcubus jáciunt sa-gittas:

Von den Bögen schiessen sie die Pfeile:

A' kéz-íjakból ki-lővik a' nyíla-kat:

Z kusse (z kučisstě) wyhazugj ssjpy:

716. Gládiis vaginâ edúctis dímicant:

Mit denen aus der Scheide gezogenen Schwertern streiten (fechten) sie:

Hivelyekből ki-rántott (vontt) *kardokkal vínak* (hartzol-nak:) [tugj:

Mečj z posswy dobytými fech-

717. Armis se deféndunt:

Mit den Waffen wehren sie sich:

 Fegy-

Fegyverekkel magokat óltalmazzák:
Zbrogj (zbranj) se bránj:
718. Torméntis arces expúgnant:
Mit den Stücken erobern sie Schlösser:
Fal-rontó álgyúkkal veszik-meg a' várakat:
Děly zámky dobýwagj:
719. Revertúntur cum præda atque victória.
Sie kommen wieder mit Raub (Beute) und Sieg.
Martalék prédával (ragadománnyal) *és győzedelemmel jőnek-viszsza.*
Nawracugj se s laupežj wjtězstwjm.

✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣✣

CAPUT VII.

De Virtútibus. Von den Tugenden.

A' Jóságos-Tselekedetekről. O Ctnostech.

720. Virtútes sectáre:
Jage den Tugenden nach (befleissige dich der Tugenden:)
A' Jóságos-tselekedeteket kővetdegeljed:
Ctnostj následůg:
721. Vita vítia, quæ Lex vetat.
Fleuch die Laster, die das Gesetz verbeut.
El-távoztasd a' vétkeket, mellyeket a' Tőrvény tilalmaz.
Wystřjhey se wad, kteréž Zákon zbraňuge.
722. Patrans flagítia
Der Ubelthaten verübet (begehet)
A' szarvas vétkeket tselekedő
Páffjcý hanebnost
723. Est sceléstus (*nequam.*)
Ist ein schändlicher Bube, (Bösewicht)
Tzégéres lator, (semmire-kellő.)
Gest nesslechetný lotr (padauch.)
724. Intéreà, ut prudens sis,
Unterdeß, damit du vorsichtig (klug) seyest,
Azonkőzben, hogy eszes légy,
Mezy tjm, abys opatrný byl,
725. Próspice finem:
Siehe zuvor aufs Ende:
Elébb jól meg-gondoljad a' végét:
Prohléden ku konci:
726. Aspice médià:
Siehe die Mittel an:
Nézz az eszkőzőkre:
Patř na prostředky:
727. Atténde occasióni.
Gieb acht auf die Gelegenheit.

Figyel-

Figyelmezz az alkalmatosságra.
Bey pozor na přjležitost.

728. Prætéreà, óccipe nîl téinerè:
Uberdieß, fang nichts ohngefehr an:
Annakfelette, vakmerőn semmihez ne kezdj:
Mimo to, neber před sebe nic wssetečně:

729. Delíbera diù:
Bedencke dich lange:
Sok ideig tanátskozzál (gondolkodjál:)
Rozmeyssley se dlauho:

730. Festína lentè.
Eile mit Weile.
Lassan siess.
Pospěs poznenáhlu.

731. Rumóri nè crede:
Dem Geschrey glaube nicht:
A' köz-hírnek ne-hiddj:
Potřiku newěř:

732. Arcánum nè vulga.
Heimlichkeit bringe nicht aus.
A' titkot ki-ne hirefitsed.
Tagných wěcý newygewůg.

733. Quod ignóras, nè affírma, aut nega;
Was du nicht weist, bejahe, oder verneine es nicht;
A' mit nem-tudsz, ne bizonyítsad, avagy tagadjad;
O čem newjš, nepotwrzůg, aniž popjrey;

734. Intérroga pótiùs.
Frage lieber.
Kérdjed inkább.
Ptey se raděgi.

735. Esto témperans:
Sey mässig:
Légy mértékletes;
Bud střjdmý:

736. Quum esúris, ede:
Wann dich hungert, iß:
Midőn éhezel, egyél:
Když łačnjš, gez:

737. Quum sitis, bibe;
Wann dich dürstet, trinck;
Mikor szomjúhozol, igyál;
Když žjznjš, pi;

738. Præsértim in convívio.
Besonder in einer Gasterey.
Főképen vendégségben (lakadalomban.)
Obzwłásstě při Hodech (Hostině.)

739. Helluónes crapulántur, vorant & potant:
Die Schlemmer schlemmen, fressen und sauffen:
A' tobzódók részegeskednek, nyelnek (falnak) *és isznak* (kőppentenek:)
Žrautowé spjgegj se, žerau a a słopau:

740. Prándium & cœna tibi sufficiant;
Das Mittag- und Abend-Essen soll dir genug seyn;
Az ebéd és vatsora néked elég légyen;
Na Oběde a Wečeřj přestaň;

741. Jentáculum & meréndam nè cura:
Das Früh-Stück und Vesper-Brod achte nicht:

Fölöstökömmel és osonnával ne gondolj:
O snjdánj a swačinu nestůg:

742. Jejunáre aliquándo éxpedit.
Fasten ist bisweilen nutz.
Böjtölni néha (valaha) *használ.*
Postiti se někdy gest užitečné.

743. Sóbrius non est ébrius.
Ein nüchtern ist nicht truncken
A' józan nem részeg.
Střjzliwý neni spilý.

744. Esto castus: gere te pudícè.
Sey keusch: halt dich züchtig.
Légy tiszta: szemérmetesen viseljed magadat.
Bud čistý: chowey se stydliwě.

745. Esto modéstus, non procax:
Sey bescheiden (eingezogen,) nicht frech:
Légy módos (szemérmetes,) *nem fajtalan* (vásott.)
Bud mjrný, ne drzý,

746. Tacitúrnus, non loquax.
Still, nicht schwätzig.
Hallgató, nem tsátsogó.
Mlčeliwý, ne žwawý.

747. Vos júvenes! cólite senes.
Ihr Jungen! ehret die Alten.
Ti ifjjak! tiszteljétek a' véneket.
Wy mladj! ctěte starssjch.

748. Maniféſta narra;
Das öffentliche erzehle;
A' nyilván-valókat beszéljed;
O zgewných wěcech oznamůg;

749. Secréta susúrra;
Das heimliche zische;
A' titkokat meg-súgjad;
O teyných Wěcech possepky mluw;

750. Occúlta cela;
Das verborgene verheele;
Az alattomban-valókat el-rejtsed;
Skryté wěcy tag;

751. Ignóta miráre.
Uber unbekannte Dinge verwundere dich.
Az esméretlen dolgokon tsudálkozzál.
Nepowědomým wěcem se diw.

752. Qvúm quis lóquitur, tace:
Wenn einer redet, so schweig:
Mikor valaki szól, hallgass:
Když kdo mluwj, mlč:

753. Non interpélla álterum;
Falle einem andern nicht in die Rede;
Másnak beszédében ne essél;
Newskakůg w řeč druhému;

754. Quum tibi quid dicit, auscúlta;
Wenn er dir etwas saget, höre zu;
Midőn néked valamit mond, hallgass-reá;
Když ti něco prawj, poslauchey;

755. Quum quid jubet, obtémpera.
Wenn er was befihlet, gehorche.
Ha valamit parantsol, szót fogadj.
Kdyžt co poraucj, poslussně se měj.

756. Noli te jactáre;
Wolst dich nicht rühmen;
Ne kérkedjél;
Nechtěj se wynásseti;

757. Nec sis árrogans, aut supérbus.
Sey auch nicht vermessen, oder stoltz.
Se ne légy sokat magadnak tulajdonító, avagy kevély.
Aniž buď hrdý, neb pyssný.

758. Bona fama est ingens glória,
Ein gut Gerücht ist eine grosse Herrlichkeit,
A' jó hír-név igen nagy ditséret,
Dobrá powěst gest weliká sláwa,

759. Et appendix felicitátis:
Und ein Anhang der Glückseligkeit:
És a' bóldogságnak utánna-való függése:
A přjlepek (přidržjcý se) blahoslawenstwj:

760. Hanc amáre, est fas; spérnere, nefas.
Diese lieben, ist billig; verachten unbillig.
Ezt szeretni, méltó; meg-útálni, nem méltó.
Tu milowati, gest sprawedliwé; zhrdati, neslussj.

761. Omnibus esto comis;
Sey allen holdselig;
Mindenekhez légy kegyes (nyájas;)
Ke wssechněm buď přjwětiwý;

762. Némini blandus:
Niemand schmeichelhaftig:
Senkihez síma beszédű ne légy:
Žádnému aulisný:

763. Adulátor est odiósus.
Ein Schmeichler (Fuchsschwäntzer) ist verhaßt.
A' hizelkedő gyűlölséges.
Pochlebnjk gest promrzalý, (mrzutý.)

764. Licet intérdum jocári;
Man mag unterweilen schertzen;
Néha-néha szabad tréfálni;
Wolno časem žertowati;

765. Sed urbánè:
Aber höflich:
De tisztességesen:
Ale zdwořile:

766. Ridére étiam licet;
Lachen ist auch frey (vergönnet;)
Nevetni, is szabad (meg-engedtetett;)
Y zasmáti se swobodno;

767. Sed non cachinnári.
Aber nicht überlaut lachen.
De nem katzagni (hahotálni.)
Ale ne chechtati se.

768. Vexámus jocô:
Wir vexiren im Schertz (schertzweise:

 Tréfá-

Tréfával (tsúfsággal) *faggatunk* (gyötrünk:)
Sſydjme žertem:

69. Taxámus sérió:
Wir tadeln mit Ernst.
Valóban feddünk (dorgálunk:)
Treſceme oprawdu:

770. Increpámus quomodocúnque.
Wir ſtraffen wie es ſich trift.
Akármint büntetünk (szidalmazunk.)
Domlauwáme gakkoliwěk.

771. Frugális conténtus est paucis.
Ein ſparſamer begnüget ſich mit wenigen.
A' mértékletes kevéssel meg-elégedik.
Schranliwý přeſtáwá na mále.

772. Avárus est parcus;
Ein geitziger iſt karg;
A' fösvény szoros-markú;
Lakomý geſt ſkaupý;

773. Liberális largus.
Ein freygebiger iſt mild.
Az adakozó bő kezű.
Dobročinný ſtědrý.

774. Dives fátuus fidit DEO in cópia;
Ein reicher Narr trauet GOtt in der Menge;
A' bolond gazdag bízik Istenben a' bőségben;
Bohatý bláзen dowěřuge ſe BOhu w hognoſti;

775. Diffidit in inópia:
Mißtrauet im Mangel:
Nem bízik a' szükségben (szegénységben:
Nedowěřuge w nedoſtatku:

776. DEI adjutóris auxílio abútitur.
Er mißbrauchet der Hülffe Gottes des Helfers.
A' meg-segítő Istennek segedelmével gonoszúl él.
BOha pomocnjka pomocy zle užjwá.

777. Justus áppetit nihil aliéni:
Der Gerechte begehret nichts fremdes:
Az igaz nem kívánja semmiét a' másénak:
Sprawedliwý nežádá nic cyzýho:

778. Furári turpe est.
Stehlen iſt ſchädlich.
Lopni (orozni) *rút dolog.*
Kráſti geſt hanba.

779. Quod quis petit mútuò, da:
Was einer bittet, leihe ihm:
A' ki mit kér költsön, adj:
Co kdo proſý, půgč:

780. Quod mútuò accepísti, redde:
Was du entlehnet haſt, gieb wieder:
A' mit költsön vettél, addvissza:
Ezeho ſy wypugčil, nawrať:

781. Quod promisísti, præsta.
Was du zugeſaget, das halte.
A' mit igértél, meg-tselekedjed.

Co

Co sy sjdit, spin.

782. Quum eges, nè pígeat póscere:

Wann du bedarfest, sey unverdrossen zu fodern:

Mikoron szűkölködől, ne restelled kérni:

Když čeho potřebugeš, nelenug se žádati:

783. Quum datur, nè púdeat súmere:

Wann (dir) gegeben wird, so schäme dich nicht zu nehmen:

Midőn adatik, ne szégyenljed elvenni:

Kdyžt je dáwá, nestyd se bráti:

784. Quum impetrásti, age grátias.

Wann du es erlanget hast, sage Danck.

Mikoron meg-nyerted, kőszőndmeg.

Když sy vyprosyl, (zgednal,) poděkug.

785. Fur pendat furtum;

Ein Dieb zahle den Diebstal;

A' lopó a' lopásért fizessen;

Zloděg nechť platj krádež;

786. Aut péndeat in patíbulo:

Oder hänge am Galgen:

Avagy az akasztó fán függjőn:

A neb nechť zawysne na ssibenicy:

787. Pœnâ sanè dignus est.

Der Strafe ist er freylich (traun) werth.

Büntetésre bizonyára méltó.

Pokuty sice hoden gest.

788. Donum gratis datur;

Die Gabe wird umsonst gegeben;

Az ajándék ingyen adatik;

Dar darmo dán býwá;

789. Præmium pro officio;

Die Verehrung für einen Dienst;

A' jutalom a' tisztért (hivatalért, szolgálatért;)

Odplata za posluženj;

790. Merces pro mérito.

Der Lohn um Verdienst.

A' bér az érdemért.

Mzda za zásluhu.

791. Pusillánimis non est fortis:

Ein kleinmüthiger ist nicht beherzt, (mannhaftig, tapfer:)

A' kitsíny szívű (kitsíny hitű) *nem erős:*

Chaulostiwý nenj udatný:

792. In prósperis effértur;

Im Wohlfahrt (bey guten Glück) erhebet er sich;

A' szerentsés dolgokban fel-fúvalkodik;

W pohodlných wěcech se wynássj;

793. In advérsis trépidat ac tremit.

In Widerwärtigkeit zaget er, und zittert.

Az ellenkezőkben retteg és reszket.

W protiwných se leká, třese.

794. Tu esto ad óperas álacris;
Sey du zur Arbeit hurtig:
Te légy a munkákra gyors (serény:)
Ty buď k prácy ochotný;

795. Otia relínqve ignávis.
Den Müſſigang laß den Faulentzern.
A' vesztég heveréſt hagyjad a' túnyáknak.
Zahálky nech leniwým.

796. Si quid vis conári,
Wilſt du etwas verſuchen,
Ha mire akarſz igyekezni,
Geſtli oč vſyluǵeſs,

797. Debes priùs percontári,
Solſt du erſtlich erforſchen, (nachfragen,)
Tartozol elébb kérdezkedni,
Máš ſe prwé doptáwati,

798. Et tunc rem ággredi;
Und dann die Sache angreiffen;
És akkor (oſztán) *a' dologhoz fogni;*
A za tjm k wěcy přiſtaupiti;

799. Nec ámpliùs morári.
Und nicht ferner ſäumen
Többé nem-is késni (mulatozni:)
Ani délegi meſſkati.

800. Fortúna eſt incónſtans:
Das Glück iſt unbeſtändig:
A' ſzerentse állhatatlan:
Sſtěſtj geſt neſtálé:

801. Adfert míſeros caſus,
Es bringet elende Zufälle,
Nyavalyás eſeteket hoz,
Přináſſj bjdné přjhody (přjběhy,)

802. Quos pátiens pátitur;
Welche ein geduldiger leidet;
Mellyeket a' tűrő el-ſzenved;
Kteréž trpělիwý ſnáſſj;

803. Etiámſi (etſi) gemat, fleat, ploret,
Ob er ſchon (ob er gleich) ſeufzet, weinet, greinet.
Jóllehet (noha) *ſohajtſon, sírjon, zokogjon.*
Byť pak wzdychal, plakal, kwjlil.

804. Cóhibe iram:
Mäſſige den Zorn:
Tartóztaſſad-meg a' haragot:
Zdržug hněw:

805. Delinquénti parce:
Deß, der etwas verſiehet, ſchone:
A' vétkezőnek meg-botsáſs:
Toho, genž ſe něčeho dopuſtil, ſſanug:

806. Deprecánti ignóſce.
Dem, der dirs abbittet, halte es zu gut.
A' tégedet követőnek engedj-meg.
Odproſſugicýmu odpuſť.

807. Læſit te quis, condona ei culpam:
Hat dich jemand verletzet, ſchencke, (erlaſſe) ihm die Schuld:
Ha ki tégedet meg-ſértet (bántott,) *engedd-el vétkét:*

Wra=

Wrazykli tě kdo, promiň gemu winu:

808. Offendísti tu áliquem, paca & placa illum;

Hast du jemand beleidiget, befriedige, (stille) und versöhne ihn;

Ha meg-bántottál valakit, tsendesítsed és engeſzteljed ötet.

Wrazyl'is ty koho, vpokog a vkrot geg;

809. Exóra, ut désinat iráſci:

Erbitte ihn, daß er aufhöre zu zürnen:

Könyörgéſſel nyerd - meg, hogy ſzünjék-meg haragudni:

Wypros (obdrž) na ném, aby přeſtal ſe hněwati:

810. Injúrias toleráre ſátiùs eſt, quàm ulcíſci.

Unrecht dulden iſt beſſer, als rächen.

A' boſzſzúſágokat el-türni jobb, hogy nem boſzſzút-állani.

Křiwdu ſtrpěti lepe geſt, nežli mſtjti ſe.

811. Malígnus malédicit:

Ein Boshaftiger flucht:

A' gonoſz indúlatú átkozódik:

Zľobiwý zľořečj:

812. Stólidus minátur.

Ein Tohr dräuet.

Az eſztelen (értetlen) *fenyegetödzik.*

Hľaupý hrozý.

813. Superióribus eſto obédiens:

Den Höhern ſey gehorſam:

A' feljebb - valókhoz légy engedelmes:

Wyšſſim bud poſlušſný.

814. Æquálibus officióſus:

Denen, die deines gleichen ſind, dienſthaftig:

A' hozzád egyenlökhöz barátságos:

Rowným ſľužebný:

815. Inferióribus affábilis;

Den Niedern geſprächig;

Az alább-valókhoz nyájas;

Nižſſim přjwětiwý;

816. Et eris amábilis,

So wirſt du lieb ſeyn,

És léſzeſz ſzerelmetes,

Y budeš milý,

817. Et placébis ómnibus.

Und wirſt allen gefallen.

És mindeneknek tetſzeſz.

A budeš ſe ljbiti wſſechněm.

818. Quicúnque humánus eſt,

Wer leutſelig iſt,

Valaki emberséges,

Kdokoli wljdný geſt,

819. Obvios ſalútat:

Der grüſſet die, ſo ihm begegnen:

Eleiben akadóknak köſzön:

Které potkáwá, pozdrawuge:

820. Salutántes reſalútat:

Den Grüſſenden dancket er:

A' köſzönöknek viſzontag köſzön:

Pozdrawugjcý zaſe pozdrawuge:

821. In-

821. Interrogántibus respondet:
Den Fragenden antwortet er:
A' kérdőknek meg-felel:
Ptagjcým se odpowjdá:

822. Postulántibus pórrigit:
Den Begehrenden reichet er dar:
A' kérőknek (kívánóknak) *nyújt:*
Žádagjcým podáwá:

823. Egénis atque paupéribus opitulátur:
Den Nothleidenden und Armen hilft er:
A' szűkölködőket és szegényeket segéti:
Potřebným a chudým pomáhá:

824. Mœstos solátur (*consolátur:*)
Die Betrübten tröstet er:
A' szomorúakat vígasztalja:
Smutných těssj:

825. Ignáros infórmat:
Die Unwissenden unterweiset er:
A' tudatlanokat tanítja:
Newměřých powčuge:

826. Consílii índigis cónsulit:
Den Raths-Bedürftigen rathet er:
A' tanáts-nélkűl szűkölködőknek tánátsot ád:
Rady potřebugjcým radj:

827. Invídet némini; favet ómnibus.
Er mißgönnet niemand; ist jedermann günstig.
Senki ellen nem irígykedik; mindeneknek jót kíván.
Nezáwidj žádnému; přege wssechněm.

828. Verax studet veritáti;
Ein wahrhaftiger befleissiget sich der Wahrheit;
Az igaz-mondó igazságra igyekezik;
Prawdiwý pilen gest prawdy;

829. Mendax mentítur.
Ein Lügner lüget.
A' hazug hazud.
Lhář (klamář) lže (klame.)

830. Amícus díligit; inimícus odit.
Ein Freund liebet; ein Feind hasset.
A' jó barát szeret; az ellenség gyűlől.
Přjtel miluge; nepřjtel nenáwidj.

831. Dolósus suspicátur & décipit; sincérus non fallit.
Ein Betrüglicher ist argwöhnisch, und betrüget; ein Aufrichtiger teuschet nicht.
A' tsalárd (álnok) *gyanakodik és meg-tsal; a' tiszta* (tőkélletes) *meg-nem tsal.*
Lstiwý pohljdá, a oklamáwá; upřjmný neoklamáwá.

832. Sócius adstat & juvat:
Ein Mitgenoß stehet bey, und hilft:
A' paj-

A' pajtás mellettünk vagyon és segít:
Pomocnjk přjtomen gest, a pomáhá:

833. Sodális collúdit:
Ein Gesell spielet mit:
A' nyájas társ együtt játszodozik:
Towaryš pohráwá:

834. Comes comitátur.
Ein Geferte gehet mit (begleitet.)
Az úti-társ követ (kisér.)
Spoku-pocestný sprowázý.

Conclúsio. Der Beschluß.

Bé-rekesztő Beszéd. Zawjrka.

835. MUltane supersunt? Pauca ádmodùm, puto.
Ist noch viel übrig? Sehr wenig, meyne ich.
Vagyoné még sok hátra? Felette igen kevés, álitom (vélem.)
Mnoholi pozůstáwá? Máło welmi, tussim.

836. Ecce, últimus títulus!
Siehe da, der letzte Titel!
Imhol, az útólsó titulus!
Hle posledni Tytul!

837. Nam hoc Vestíbulum est tantùm excórdium,
Dann dieser Vorhof ist nur ein Anfang,
Mert ez a' Tornátz (Pitvar) tsak kezdő-beszéd,
Nebo toto předdomj gest toliko začátek,

838. Cui non prolíxo esse cónvenit;
Welchem nicht weitläuftig zu seyn gebühret;
Mellynek nem illik hoszszúnak lenni;
Kterýž aby byl obssjrný, neslussj;

839. Venímus ergo ad claúsulam.
Darum kommen wir zum Beschluß.
Jővünk azért a' végső rekesztésre.
Přicházýme k zawjrce.

840. Vita transit, velut umbra:
Das Leben vergehet, wie ein Schatten:
Az élet el-múlik, mint az árnyék:
Žiwot pomjgj, gako stjn:

841. Quicquid natum est, móritur:
Was gebohren ist, das stirbet:
Minden a' mi született, meghal:

Coj-

Toźkoli ſe narodilo, umjrá:

842. Omnia ſunt vana.
Alle Ding ſind eitel.
Mindenek hijában-valók.
Wſſecky wěcy gſau marné.

843. O peccátor! mors te devorábit;
O du Sünder! der Tod wird dich freſſen;
Oh bűnös! a' halál téged' el-nyél;
O hřjſſnjce! ſmrt tě ſežere;

844. Tandem ibis in ſepúlchrum,
Zuletzt wirſt du gehen in das Grab,
Végezetre mégy a' sírba,
Napoſledy půgdeſs do Hrobu,

845. E luce in tenebras:
Aus dem Licht in die Finſternüß:
A' világoſságból a' ſetétſégbe:
Z ſwětla do temnoſti:

846. Tu proínde, quisquis es,
Du derhalben, wer du biſt,
Te annakokáért, valaki vagy,
Ty tedy, kdokoli gſy,

847. Formída inférnum;
Erſchrick vor der Höllen;
Rettegjed a' poklot;
Hroz (ſtrachůg ſe) pekla:

848. Deſídera cœlum:
Sehne dich nach dem Himmel:
Kivánjad a' mennyet:
Žádoſtiw buď Nebe:

849. Peccáre noli, nè péreas.
Sündige nicht, daß du nicht umkommeſt.
Bűnt ne tégy, hogy el-ne veſzſz.
Hřeſſiti nechtěy, abys nezahynul.

850. Hic ſubſiſtimus, nec áddimus plus;
Allhier ſtehen wir ſtill, und thun nichts mehr darzu:
Itt meg-állapodunk, ehez nem-is adunk többet;
Tu ſe zaſtawugeme, aniž přidáwáme wjce:

851. Acquieſce, Lector:
Begnüge dich, Leſer:
Nyúgodjál-meg rajta, Olvaſó:
Doſti měy na tom, Čtenáři:

852. Réliqua repéries órdine,
Das übrige wirſt du finden nach der Ordnung,
A' hátra maradott réſzét fel-találod renddel,
Oſtatek nagdeš pořádkem,

853. Jánuam ingréſſus.
Wann du zur Thür eingegangen.
Mikoron az Ajtón bé-mégy,
Do Dweřj wſſedſſi.

854. Antequam ábeas,
Ehe dann du weggeheſt,
Minekelőtte el-mennél,
Prwé nežbys odeſſel,

855. Ora nunc ita:
Bete jetzt alſo:
Imádkozzál ekképen:
Modl ſe nynj takto;

856. Mi-

856. Miserére nostri,
Erbarme dich unser,
Kőnyőrűlj mi rajtunk,
Smiłůg se nad námi,

857. Benígne Salvátor,
Gütiger Heyland,
Kegyelmes Idvezítőnk,
Dobrotiwý Spasyteli,

858. JESU CHRISTE!
JESU CHRISTE!
JÉSUS KRISTUS!
GEŻJSSJ KRYSTE!

859. Da sciéntiam;
Gib Wissenschaft:
Adj tudományt;
Dey vměnj:

860. Da pietátem;
Gib Gottseligkeit:
Adj istenes életet (kegyességet;)
Dey pobožnost:

861. Da beatitudinem,
Gib die Seeligkeit,
Adj bóldogságot,
Dey błahoslawenstwj,

862. Benedícte in sécula seculórum. Amen!
Du Gelobter in alle Ewigkeit. Amen!
Aldott mind őrőkkőn - őrőkké. Amen!
Požehnaný na wěky wěků. Amen!





INDEX
QUADRILINGVIS.

A.

A, Præp. c. Ablat. Von, Től, tűl, Od.

A, Ab: Præp. c. Ablat. von, el, től, od.

Abeo, ívi, itum: n: 4. ich gehe hinweg, el-megyek, odcházým.

abhinc, von dannen, ettől-fogva, odtud.

ábies, étis: f. die tanne, fenyő-fa, gedle.

ábigo, égi, áctum: act. 3. ich treibe weg, el-hajtom, űzőm, zahánjm.

abjício, éci, éctum: act. 3. ich werfe weg, el-hajítom, el-vetem, zahazugi.

ábluo, ui, útum: a. 3. ich wasche ab, le-mosom, obmýwám.

ábrogo, ávi, átum: act. 1. ich bringe ab, hebe auf, fel-bontom, erejét el-veszem, wyzdwihugi, kazým.

abscóndo, di, itum: a. 3. ich verberge, el-rejtem, vkrýwám.

absínthium: n. 2. der wermut, űrőm, pelynek

absólvo, vi, útum: a. 3. ich spreche los, el-szabatítom, szabadon mondom, rozhřessugi.

absque: Præp. c. Ablat. ohn, nélkűl, bez.

abstérgo, si, sum: a. 3. ich wische ab, el törlőm, vtjrám.

abstíneo, ui, éntum: a. 2. ich enthalte, halte ab, magam megtartóztatom, zdržugi se.

abútor, abúsus, sum: depon. 3. ich mißbrauche, gonoszúl élek-véle, zle vžjwám.

ac: Conjunct. Copul. und, és, is, a.

Academia: f. 1. die hohe Schule, fő oskola, Akademye.

acánthis, idis: f. 3. der Zeising, tsíz, Cižek.

accédo, éssi, éssum: n. 3. ich trette hinzu, hozzá-járúlok, přistupugi.

accéndo, di, nsum: a. 3. ich zünde an, fel-gyújtom, zanecugi, zažjhám.

accéptus, a, um: angenehm, kedves, přjgemný.

áccidens: n. 3. der zufall, történt dolog, přjhoda.

accípio, épi, éptum: a. 3. ich nehme, el-veszem, beru.

accípiter, itris: m. 3. der habicht, ölyv, ölyű, gestřab.

accý-

accúſo, ávi, átum: a. 1. ich klage an, *vádolom*, žalugi.
acer, acris, acre ſcharf, ſauer, *erős*, perný.
acérbus, a, um: herbe, *keſerű*, trpký.
acérvus: m. 2. der hauffe, *rakás*, ſtoh.
acétum: n. 2. der eſſig, *etzet*, ocet.
ácidus, a, um: ſauer, *ſavanyó*, kyſelý.
acquiéſco, évi, étum: n. 3. ich begnüge mich, *meg-nyug ſzom-rajta*, přeſtáwám. [nění.
áctio, ónis: f. 1. die würckung, das thun, *tselekedet, tétemény*, či-
actor, óris: m. 3. der kläger, *fel-peres*, žalobnjk.
acúleus: m. 2. der ſtachel, *fulánkja, hegye*, žihadlo.
acuo, ui, útum: a. 3. ich ſchärfe, *éleſitem*, oſtřjm.
acus, ûs: f. 4. die nadel, *tő*, gehla.
acútus, a, um: ſcharf, *éles*, oſtrý.
ad. Præp. c. acuſa. zu, *hozzá, reá, mellé, hőz, hoz* k.
addo, idi, itum: a. 3. ich thue hinzu, *hozzá-adom*, přidáwám.
adeps, ipis: c. 3. ſchmaltz, *kővérſég, 'sír*, ſádlo.
ádféro, áttuli, allátum: An. ich bringe, *el-hozom*, přináſſjm.
adhuc: Adverb. noch, *még, eddig*, geſſtě.
adjúngo, nxi, nctum: a. 3. ich ſetze hinzu, *hozzá-téſzem, kaptſo-lom*, připogugi.
adjútor, óris: m. 3. der helfer, *meg-ſegítő*, pomocnjk. [wám.
adminíſtro, ávi, átum: a. 3. ich reiche dar, *ki-ſzolgáltatom*, dodá-
admítto, ſi, ſſum: a. 3. ich laſſe zu, *hozzá-botsátom*, připauſſtjm.
ádmodùm: Adv. ſehr, *felette igen*, welmi.
adoléſcens, tis: c. 3. der jüngling, *nevedékeny, ifjatska*, mládenec.
adóro, ávi, átum, a. 1. ich bete an, *imádom*, klanjm ſe.
adſpício, éxi, ctum: a. 3. ich ſehe an, *nézek*, patřjm.
adſto, iti, itum & átum: n. 1. ich ſtehe bey, *mellette-állok mellé-állok*, přjſtogjm. [hugi.
adſtríngo, xi, ctum: a. 3. ich ziehe zuſammen, *öſzve-ſzorítom*, ſta-
adventus, ûs: m. 4. die zukunft, *jővetel*, přjchod.
advérſor, átus ſum: d. 1. ich bin zuwider, *ellenkedem, ellene-állok*, protiwjm ſe.
advérſus, a, um: widerwertig, *ellenkező*, protiwný.
adverſus: Præp. c. Acc. wider, *ellen, ellenbe*, proti.
advérto, ti, ſum: n. 3. ich mercke auf, *reá-figyelmezek*, pozorugi.
adulátor, óris: m. 3. der ſchmeichler, *bizelkedő*, pochlebnjk.
ædes, is: f. 3. Sing. die kirche, *egyház*, koſtel, chrám.
ædes, ium: f. 3. Plur. das haus, ház, dům.

ædificium, ii: n. 2. das gebäu, *épület*, stawenj.
ædífico, ávi, átum: a. 1. ich baue, *épülök*, *épitek*, stawjm.
ædítuus, ui: m. 2. der küster, *egyház-fi*, kostelnjk.
ægróto, ávi, átum: n. 1. ich krancke, *betegeskedem*, stůnj.
ægrótus, a, um: kranck, *beteges*, nemocný.
æqualis, e: gleich, *egyenlő*, rowný.
æquus, a, um: billig, *igaz*, nálezitý.
aër, aëris: m. 3. *életető-ég*, powětřj.
æs, æris: n. 3. das ertz, *értz*, měd.
æstas, átis: f. 3. der sommer, *nyár*, léto.
æstus, ûs: m. 4. die hitze, *hévség*, horko.
ætas, átis: f. 3. das alter, *életnek ideje*, *idő*, wěk.
æternus, a, um: ewig, *örökké-való*, wěčný.
æthiops, opis: c. 5. der mohr, die mohrin, *szeretsen*, maure, mauřenjn.
áffábilis, e: gesprächig, *nyájas*, přjwětiwý.
affinis, is: c. 3. der schwager, die schwägerin, *sógor*, swagr.
affírmo, ávi, átum: a. 1. ich bejahe, *bizonyítom*, *vallom*, potwrzugi.
ágedùm, wolan, *noszsza*, *immár*, nuze.
ager, gri: m. 2. der acker, *szántó-föld*, role.
aggrédior, éssus sum: d. 3. ich gebe an, greiffe an, *hozzá-fogok*, přikracugi.
agílitas, átis: f. 3. die hurtigkeit, *serénység*, čerstwost.
agnus, i: m. 2. das lamm, *bárány*, beran.
ago, egi, actum: a. 3. ich thue, *tselekszem*, dělám.
ago gratias: ich sage danck, *köszönöm*, děkugi.
agrícola, æ: m. 1. der ackermann, *szántó-ember*, oráč.
ahénum, i: n. 2. der kessel, *üst*, *réz-fazék*, kotel.
ajo: Anomal. ich sage, *mondom*, prawjm.
ala, æ: f. 1. der flügel, *szárny*, křjdlo.
álacer, alacris, e: hurtig, *serény*, *gyors* rychlý.
alaúda, æ: f. 1. die lerche, *patsirta*, sskřiwánek.
albúrnus, i: m: 2. der weißfisch, *fejér-keszeg*, bělice.
albus, a, um: weiß, *fejér*, bjlý.
álea, æ: f. 1. das bretspiel, *ostábla*, wrhcaby.
algeo, alsi, sum: n. 2. ich friere, *fázom*, mrznu.
aliénus, a, um: fremde, *más*, *idegen*, cyzý.
aliméntum, ti: n. 2. die nahrung, *eledel*, zjwnost.
aliquándo, Adv. etwan, bisweilen, *valaha*, *néha*, někdy.
áliquis, a, id, vel od: einer, eine, eines, iemand, etwas, *valamellyik*, *valaki*, *valami*, některy, někdo, něco.

álius,

 anima,

ánima, æ: f. 1. die seele, *lélek*, dusse.
ánimal, ális: n. 3. das thier, *élő-állat*, ziwotcich.
ánimus, i: m. 2. das gemüth, *értelem*, *ész*, mysl.
ánnulus, i: m. 2. der ring, *gyűrű*, prsten.
annus, i: m. 2. das jahr, *esztendő*, rok.
anser, eris: m. 3. die gans, *lúd*, hus.
ante, Præp. c. Acc. vor, *előtt*, *előtte*, před.
ántequàm: Adv. ehe, *minekelőtte*, před tjm, prwé.
anus, ûs: f. 4. das alte weib, *vén aszszony*, *bába*, baba.
aper, pri: m. 2. das wilde schwein, *vad kan*, diwoký weprř.
apério, ui, értum: a. 4. ich mache auf, *meg-nyitom*, otwjrám.
apéxabo, ónis: f. 3. die schweißwurst, *véres hurka*, gelito.
apis, is: f. 3. die biene, *méh*, wčela.
apoplexia, æ: f. 1. der schlag, *guta-ütés*, sslak, mrtwice.
apóstolus, i: m. 2. der apostel, *apostol*, apostol.
appéndix, icis: f. 3. der anhang, *utánna függesztés*, přilepek.
áppeto, ívi & étii, ítum: a. 3. ich gelüste, begehre, *igen kívánom*, [žádám.
aptus, a, um: tüchtig, *illendő*, způsobný.
apud: Præp. c. Acc. bey, *nála*, *nál*, *nél*, u.
aqua, æ: f. 1. das wasser, *víz*, woda.
áquila, æ: f. 1. der adler, *sas*, orlice.
ara, æ: f. 1. der altar, *óltár*, oltář.
aránea, æ: f. 1. die spinne, *pók*, pawauk.
arátrum, i: n. 2. die pflug, *eke*, pluh.
arbor, oris, f. 3. der baum, *termő-fa*, strom.
arca, æ: f. 1. die truhe, lade, *szekrény*, *láda*, truhla.
arcánus, a, um: heimlich, *titkos*, tagný.
árceo, ui: a. 2. ich halte ab, *el-titkolom*, odhánjm.
arctus, a, um: enge, *szoros*, auzký.
arcus, ûs: m. 4. der bogen, *kézíj*, lučisstě, kusse.
árdeo, si, sum: n. 2. ich brenne, *égek*, hořjm.
área, æ: f. 1. der platz, *egyenes-hely szérű*, plac.
argénteus, a, um, silbern, *ezüstből-való*, *ezüstös*, střjbrný.
argéntum, i: n. 2. das silber, *ezüst*, střjbro.
argílla, æ: f. 1. der thon, *agyag*, hljna.
áries, etis: m. 3. der widder, *kos*, skopec.
aríeto, ávi, átum: a. 1. ich stoße, *döföm*, *taszítom*, trkám.
arísta, æ: f. 1. die ähr, *kalász*, klas.
arma, órum: n. 2. Pl. die waffen, *fegyver*, zbrog.
aro, ávi, átum: n. 1. ich ackere, *szántok*, oru.

aróma-

arómata, um: n. 3. Pl. die gewürtze, fűszerszám, drága gyökér,
árrogans, tis: o. 3. vermessen, fel-fuvalkodott, hrdý. [koření.
ars, tis: f. 3. die kunst, mesterség, uměnj.
artemísia, æ: f. 1. der beyfuß, fekete üröm, černobýl.
artículus, i: m. 2. das gelencke, der artickel, bit-ágazat, článek.
ártifex, icis: m. 3. der künstler, mester, ember, řemeslnjk.
artificiósus, a, um: kunstreich, mesterséges, mistrowský.
arúndo, inis: f. 3. das rohr, nád, třtina.
arx, cis: f. 3. das schloß, vár, zámek.
áscia, æ: f. 1. zimmer-axt, színlő-bárd, pantok, osstěpačka.
áscio, ávi, átum: a. 1. ich zimmere, bárdolom, otesáwám.
ásinus, i: m. 2. der esel, szamár, osel.
asper, a, um: rauh, darabos, drsnatý.
aspis, idis: f. 3. die otter, áspis-kigyó, padalec.
assum, i: n. 2. gebratens, sült, pečité.
assatúra, æ: f. 1. der braten, petsenye, pečeně.
asser, eris: m. 3. das bret, deszka, prkno, deska.
asso, ávi, átum: ich brate, sütöm, peku.
astrónomus, i: m. 2. der ausleger des Gestirns, ég forgásának tudója, hwězdář.
astrum, i: n. 2. das gestirn, tsillagokból álló égi Jegy, hwězdna-
ater, a, um: schwartz, fekete, černý. [tost.
atque: Conjunct. und, als, és, mint, a, y.
atraméntum, i: n. 2. die dinte, ténta, černidlo.
atramentárium, ii: n. 2. das dintefaß, kalamáris, ténta-edény,
átrium, ii: n. 2. der vorhof, pitvar, sýň. [kalamář.
attendo, di, éntum: n. 3. ich mercke auf, ich gebe achtung, reá-hallgatok, figyelmezek, pozorugi.
avárus, a, um: geitzig, fősvény, lakomý.
auceps, cupis: c. 3. der vorgestellter, madarász, čihář.
audax, ácis: o. 3. kühne, mérész, smělý.
audio, ívi, ítum: a. 4. ich höre, hallom, hallok, slyssim.
ave: sey gegrüsset, egésséggel, bud zdráw.
avellána, æ: f. 1. die haselnuß, mogyoró, lisskowý ořech.
avéna, æ: f. 1. der haber, zab, owes.
avis, is: f. 3. der vogel, madár, pták.
aúreus, a, um: gülden, aranyból-való, aranyas, zlatý.
aurífaber, bri: m. 2. der goldschmied, ötves; arany-míves, zlatnjk.
auríga, æ: m. 1. der fuhrmann, kotsis, szekeres, furman.
auris, is: f. 3. das ohr, fül, ucho.

aurum, i: n. 2. das gold, *arany*, zlato.
auscúlto, ávi, átum: n. 1. ich höre zu, *reá-hallgatok*, posľauchám.
austérus, a, um: rasch, sauersehend, *komor*, přjkrý, ostrý.
autem: Conj. Adverf. aber, *de*, *pedig*, pak.
aut: Conj. Dis. oder, *vagy*, *avagy*, aneb.
autúmnus, i: m. 2. der herbst, *ősz*, podzymek.
avúnculus, i: m. 2. der oheym, *anyám' báttya*, vgec.
avus, i: m. 2. der groß-vatter, *ős*, děd.
auxílium, ii: n. 2. die hülfe, *segitsék*, *segedelem*, pomoc.
axilia, æ: f. 1. die achsel, *hónallya*, pazdj.

B.

Bacca, æ: f. 1. die beer, *som*, bobek.
báculus, i: m. 2. der stecken, knitel, *páltza*, hůl.
bájulo, ávi, átum: a. 1. ich trage, *hordozom*, nosým.
balo, ávi, atum: n. 1. ich blöcke, *bégetek*, bečjm.
bálneum, i: n. 2. das bad, *feredő*, ľazeň.
baptizo, ávi, átum, ich tauffe, *keresztelek*, křtjm.
barba, æ: f. 1. der bart, *szakáll*, fauzy.
barbus, i: m. 2. die barme, *bartsa*, parma.
baro, ónis: m. 3. der freyherr, *szabados úr*, swobodný pán.
beatitúdo, inis, f. 3. die seeligkeit, *boldogság*, bľahosľawenstwj.
bellária, órum: n. 2. Pl. das frische obst, *utól*, *étek*, *gyűmőlts-tál*, konfekty, owoce.
bellum, i: n. 2. der krieg, *had*, wálka.
benè: Adv. wohl, *jól*, dobře.
benedíctus, a, um: gelobet, *áldott*, požehnaný.
benefícium, ii: n. 2. die wohlthat, *jó-tétemény*, dobrodinj.
beneváleo, ui, itum: n. 2. ich bin wohl auf, *jól birom magam*, dobře se mám.
benígnus, a, um: gütig, *kegyes*, dobrotiwý.
béstia, æ: f. 1. das unvernünftige thier, *fene állat*, *vad*, nerozumné howado.
beta, æ: f. 1. rubra: die rothe rübe, *veres tzékla*, čerwená řepa.
bíblia, órum: n. 2. Pl. die bibel, *szent irás*, *biblia*, biblj.
bibliopóla, æ: m. 1. der buchführer, *kőnyv-áros*, knihař.
bibo, bi, itum: n. 3. ich trincke, *iszom*, pigi.
blandus, a, um: schmeichelhaftig, *hizelkedő nyájas*, aulisný.
blatta, æ: f. 1. die motte, *ruha-rágó féreg*, mol.
bombarda, æ: f. 1. die büchse, *puska*, ručnice.
bonus, a, um: gut, *jó*, dobrý.

bos,

bos, bovis: c. 3. das rind, ökör, tehén, wůl.
bracca: f. 1. die hosen, nadrág, nohawice, kalioty.
bráchium, ii: m. 2. der arm, kar, rameno.
bráſſica, æ: f. 1. der kohl, kápoſzta, kapuſta.
brevis, e: c. 3. kurtz, ſeuchte, rövid, kurta, krátký.
bucca, æ: f. 1. das maul, ſzáj, pofa, tl̕ama, huba.
butyrum, i: n. 2. die butter, vaj, máſl̕o.

C.

Cachínnor, átus ſum: d. 1. ich lache überlaut, katzagok, habotálok, rechtám ſe, chechtám ſe.
cadáver, eris: n. 3. das aaß, dög, mrſſina, vmrl̕é těl̕o.
cado, cécidi, caſum: n. 3. ich falle, eſem, padám.
cœcus, a, um: blind, vak, ſlepý.
cædo, cæcídi, cæſum: a. 3. ich haue, ſtreiche, ſujtom, vágom, mrſkám.
cæſar, aris: m. 3. der kayſer, tsáſzár, cyſař.
cæterus, a, um: übrig, a' többi, egyéb, giný.
calamárium, ii: n. 2. das pennal, oder die feder-ſchachtel, penna-tartó, penál̕.
cálamus, i: m. 2. die ſchreib-feder, író penna, péro.
cálceus, i: m. 2. der ſchuh, tzipellős, ſtřewice.
calco, ávi, átum: a. 1. ich trete, nyomom, tapodom, ſſlapám.
cáleo, ui, itum: n. 2. ich bin warm, meleg vagyok, geſt mi horko, tepl̕o.
calefácio, éci, áctum: a. 3. ich heitze ein, melegítem, topim, ohřjwám.
cálidus, a, um: warm, heiß, meleg, hév, tepl̕ý, horký.
calvus, a, um: kahl, kopaſz, liſý.
camélus, i: m. 2. das kameel, teve, welbl̕aud.
cámera, æ: f. 1. die kammer, kamara, komora.
camínus, i: m. 2. die feuermauer, kémény-kűrtő, komjn.
campána, æ: f. 1. die glocke, barang, zwon.
cancer, cri: m. 2. der krebs, rák, rak.
candéla, æ: f. 1. das licht, gyertya, ſwjce.
candelábrum, i: n. 2. der leuchter, gyertya-tartó, ſwjcen.
cándeo, ui: n. 2. ich blühe, tüzes vagyok, gſem žhauey.
candens, tis: o. 3. glintzend, glänzend, glühend, tüzes, ohniwý.
canis, is: c. 3. der hund, eb, kutya, pes.
cánnabis, is, f. 3. der hanf, kender, konopě.
canna, æ: f. 1. das rohr, ſchilf, nád, třtina.
cano, cécini, cantum: n. 3. ich ſinge, éneklek, zpjwám.
cantíllo, ávi, átum: n. 1. ich ſinge heimlich, gyengén éneklek, prozpěwugi.

canto, ávi, átum: n. 1. ich singe, *éneklek*, často zpjwám.
cántharus, i: m. 2. die kanne, *kánna*, konwice, konew.
caper, pri: m. 2. der ziegenbock, *ketske-bak*, kozel.
capíllus, i: m. 2. das haupt-haar, *fő-haj*, wlas.
cápio, cepi, captum: a. 3. ich fange, *fogok*, chytám.
cápparis, is: f. 3. kappern, *kaporna*, kappary.
capra, æ: f. 1. die ziege, *fiadzó-ketske*, koza.
captívus, a, um: gefangen, *fogoly*, *rab*, wězeň. [gatý.
captus, ûs: m. 4. der verstand, der begriff, *értelem*, *meg-fogás*,
capus & o: m. 2. & 3. der kaphan, *kappan*, kapaun.
cápulus, i: m. 2. & cápulum, i: n. 2. das gefäß, der griff, der
sarg, *sz. Mihály lova*, *markolat*, rukowět, máry.
caput, itis: n. 3. das haupt, der kopf, *fő*, hlawa.
carbo, ónis: m. 3. die geleschte kohle, *hólt-szén*, vdussený vhel.
carcer, eris: m. 3. das gefängnüß, *tömlötz*, žalář, wězenj.
carduélis, is: f. 3. die stieglitz, *tengelitz*, stehljk.
cárduus, ui: m. 2. die distel, *bogáts-kóró*, bodlák.
cáreo, ui, itum: n. 2. ich mangele, ich habe nicht, *szűkölködöm
valami nélkűl*, nemám.
carmen, inis: n. 3. verse, *vers*, werße.
cárnifex, icis: m. 3. der henker, *hóhér*, kat.
caro, carnis: f. 3. das fleisch, *hús*, masso.
carpo, si, ptum: a. 3. ich breche ab, *le-szaggatom*, trhám.
carus, a, um: theuer, *drága*, drahý.
caryophíllum, i: n. 2. die nelke, *szeg-fű*, hřebjček.
casa, æ: f. 1. die hütte, *kaliba*, chalupa.
cáseus, i: m. 2. der käse, *sajt*, seyr.
castánea, æ: f. 1. die kastanie, *gesztenye*, kasstany.
castra, órum: n. 2. Pl. das feld-läger, *tábor*, tábor, leženj.
castus, a, um: keusch, *tiszta*, *szűz*, čistý.
cásus, ûs: m. 4. der zufall, *eset*, náhoda.
catus, i: m. 2. die katze, *matska*, kocaur.
cauda, æ: f. 1. der schwantz, *fark*, ocas.
cávea, æ: f. 1. der vogelbauer, *kalitka*, klece.
cáveo, vi, cautum: n. 2. ich sehe mich vor, *el-kerűlöm*, *távoz-
tatom*, warugi se.
caupóna, æ: f. 1. das schenckhaus, *kortsoma-ház*, krčma.
causa, æ: f. 1. die ursach, *ok*, *oka valaminek*, přjčina.
cavus, a, um: hohl, *hézag*, wyduté, dauplý.
cedo, cessi, cessum: n. 3. ich weiche, *engedek*, *helyt adok*, vstupugi.
cele-

círculus, i: m. 2. der kreis, *kerengő karika*, *kerék*, okolek.
circummúnio, ívi, ítum: a. 4. ich verwahre um und um, *környös-környül erősítem*, ohrazugi. [gicnost/
circumstántia, æ: f. 1. der umstand, *környűl-állás*, okolosto-
cis: Præp. c. Accus. dißeits, *innen*, z této strany.
cista, æ: f. 1. der kasten, *láda*, sskřině.
cistérna, æ: f. 1. die zistern, der röhrkasten, *tsatorna*, kassna.
citò: Adverb. geschwinde, *hamar*, *gyorsan*, spěssně.
citra: Præp. c. Accus. dißeits, *innen*, z této strany.
civis, is: c. 3. der burger, die burgerin, *polgár*, *polgárné*, měsstan,
cívitas, átis: f. 3. die stadt, *város*, město. [měsska.
clàm: Præp. c. Abl. heimlich, *titkon*, tagně.
clamo, ávi, átum: n. 1 ich schreye, *kiáltok*, křičjm, wolám.
clango, xi: n. 3. ich klinge, *harsogok*, na hlas znjm.
clarè: Adv. laut, *fel-szóval*, čistě.
clarus, a, um: klar, *tiszta*, *világos*, oswjcený.
claúdico, ávi, átum: n. 1. ich hincke, *sántikálok*, kulhám.
claudo, si, sum: a. 3. ich schliesse, *bé-zárom*, zawjrám.
claudus, a, um: lahm, *sánta*, *tzibertes*, kulhawy.
clava, æ: f. 1. die keule, *buzogány*, *fejes-bot*, pozykán.
clavis, is: f. 3. der schlüssel, *kults*, kljč.
claúsula, æ: f. 1. der beschluß, *végezet*, *rekesztés*, zawjrka.
clausus, a, um: zugeschlossen, *bé-zárlott*, zawřený.
clavus, i: m. 2. der nagel, *szeg*, hřebjk.
clemens, tis: o. 3. gnädig, *kegyelmes*, milostiwý.
cloáca, æ: f. 1. das heimliche gemach, *árnyék-szék*, záchod.
clypeus, i: m. 2. das schild, *pais*, pawéza.
cóchlear & áre, áris: n. 3. der löffel, *kanál*, lžice.
coctus, a, um: gekocht, *meg-főtt*, *főzött*, dwařený.
codex, icis: m. 3. das buch, *könyv*, kniha.
cœcus, a, um: blind, *vak*, slepý.
cœlestis, e: himmlisch, *mennyei*, nebeský.
cœlum, i: n. 2. in Pl. cœli, m. der himmel, *menny*, *ég*, nebe.
cæna, æ: f. 1. das abendmahl, *vatsora*, wečeře.
cœnum, i: n. 2. der koth, *sár*, bláto. [se.
cóëo, ívi, itum: n. 4. ich gehe zusammen, *öszve-gyűlök*, scházym
cœrúleus, a, um: himmel-blau, *ég-színű*, nebeské barwy, modrý.
cœtus, ûs: m. 4. die versammlung, *gyűlekezet*, shromáždění.
cógito, ávi, átum: n. 1. ich gedencke, *gondolom*, mysljm.
cognátus, a, um: verwandt, *rokonságos*, přjbuzný.

cogo,

con-

conjunx, ugis: c. 3. der ehegatt *házas-társ*, manžel, manželka.
conor, átus sum: d. 1. ich versuche, *igyekezem*, *szándékozom*, snažugi se.
consciéntia, æ: f. 1. das gewissen, *lelki-esméret*, swědomj.
consigno, ávi, átum: a. 1. ich zeichne an, oder auf, *fel-jegyzem*, *meg-jegyzem*, zaznamenáwám.
consilium, ii: n. 2. der rath, *tanáts*, rada. [se.
consisto, stiti, itum: n. 3. ich bleibe stehen, *meg-állok*, zastawugi
consólor, átus sum: d. 1 ich tröste, *vigasztalom*, potěšugi.
constans, tis: o. 3. beständig, *állhatatos*, stálý.
constríngo, xi, ctum: a. 3. ich drucke zusammen, *öszve-szorítom*, *nyomom*, stjskám.
consvetúdo, inis: f. 3. die gewohnheit, *szokás*, obyčeg.
consul, is: m. 3. der burgermeister, *polgár-mester*, purkmistr.
cónsulo, ui, últum: a. 3. ich rathe, *tanátsot adok*, radjm.
contíneo, ui, éntum: a. 2. ich behalte, ich begreiffe, *meg-tartom*, *foglalom*, zdržugi.
conténtus, a, um: begnüget, *meg-elégedett*, zdrželiwý, obsažený.
contor, átus sum: d. 1. ich frage oder forsche nach, *kérdezkedem*, ptám se, doptáwám se.
contra: Præp. c. Accus. wider, *ellenbe*, proti.
contúndo, udi, sum: a. 3. ich zerstosse, *meg-töröm*, hmoždjm, roztlaukám.
conváleo & lésco, ui: n. 2. & 3. ich werde wieder gesund, *meg-gyógyúlok*, zdrawugi se.
cónvenit: Verb. Impers. es gebühret sich, *illik*, přináleij.
conviva, æ: m. 1. der gast, *vendég*, host.
convívium, ii: n. 2. die gasterey, *vendégség*, *lakodalom*, hody.
cópia, æ: f. 1. die menge, *böség*, hognost.
coquus, i: m. 2. der koch, *szakáts*, kuchař.
cor, dis: n. 3. das hertz, *szív*, srdce.
coram: Præp. c. Abl. für, *elött*, před.
corbis, is: f. 3. der korb, *kosár*, koššjk.
córium, ii: n. 2. das leder, *bör*, kůže.
cornix, ícis: f. 3. die krähe, *varjú*, wrána.
cornu, u: n. 4. das horn, *szarv*, roh.
coróna, æ: f. 1. die krone, *koszorú*, koruna.
corpus, oris: n. 3. der leib, *test*, tělo.
corrúmpo, rúpi, rúptum: a 3. ich verderbe, *vesztegetem*, kazým.
corvus, i: m. 2. der rabe, *holló*, krkawec.

cos,

cos, ótis: f. 3. der wetzstein, *fenkő*, brus.
costa, æ: f. 1. die rippe, *tsont*, žebro.
contúrnix, ícis: f. 3. die wachtel, *fürj*, křepelka.
crabro, ónis: m. 3. die hornisse, *ló-darás*, ssršeň.
crápulor, átus sum: d. 1. ich schlemme, schwelge, *tobzódom*, *részegeskedem*, ožjrám.
cras: Adv. morgen, *hónap*, zeytra.
crassus, a, um: dicke, *temérdek*, tlustý.
cratícula, æ: f. 1. der rost, *rostélyotska*, rošt.
creátor, óris: m. 3. der schöpffer, *teremtő*, stwořitel.
creatúra, æ: f. 1. das geschöpf, die creatur, *teremtett állat*, stwo-
credo, idi, itum: a. 3. ich glaube, *hiszem*, wěřjm. [řenj.
cresco, évi, étum: n. 3. ich wachse, *nevelkedem*, rostu.
creta, æ: f. 1. die kreide, *fejér jegyző kréta*, křjda.
cribrum, i: n. 2. das sieb, *rosta*, *szita*, sýto.
crinis, is: m. 3. das haar, *haj*, wlas.
crocus & um: m. & n. 2. der safran, *sáfrány*, ssafrán.
crudus, a, um: rohe, *nyers*, syrowý.
cruména, æ: f. 1. die tasche, *erszény*, waček, opasek.
crusta, æ: f. 1. die rinde, der ranft, *valaminek kémény héja*, ků-
crux, ucis: f. 3. das creutz, *kereszt*, křjž. [ra.
cubículum, i: n. 2. die schlafkammer, *ágyas-ház*, ljhanice.
cubo, ui, itum: n. 2. ich liege, *fekszem*, ležjm.
cúcumis & er, eris: m. 3. die gurke, *ugorka*, okurky.
cucúrbita, æ: f. 1. der kürbs, *tők*, tykew.
cudo, di, sum: a 3. ich schmiede, *kovátsolom*, kugi.
culcitra, æ: f. 1. das polster, *párna*, *derékaly*, polštář.
culex, icis: m. 3. die mücke, *szunyog*, komár.
culína, æ: f. 1. die küche, *konyha*, kuchyně.
culmen, inis: n. 3. der gipfel, *ház-teteje*, dossek.
culpa, æ: f. 1. die schuld, *vétek*, *bűn*, wina.
culter, tri: m. 2. das messer, *kés*, nůž.
cum: Præp. c. Ablat. mit, *velem*, *veled*, *val*, *vel*, s.
cùm: Adv. wann, *midőn*, když.
cúnctor, átus sum: d. 1. ich säume, *késem*, *múlatozom*, meškám.
cúpio, ívi, itum: a. 3. ich will, begehre, *kivánom*, žádám.
cúpreus, a, um: kupfern, *rézből-való*, mosažný.
cuprum, i: n. 2. das kupfer, *réz*, mosaz.
cur? warum? *miért?* proč.
cura, æ: f. 1. die sorge, *gond*, péče, starost.

déleo,

déleo, évi, étum: a. 2. ich vertilge, lesche aus, *ki-törlöm, el-törlem*, mazi.
delíbero, ávi, átum: a. 1. ich bedencke mich, berathschlage, *tanátskozom*, rozmeyßlim se.
delicatus, a, um: zärtlich, *kedvére tartott*, rozmazaný. Substant: ein zärtling, *kényes*, rozkossný.
déligo, égi, éctum: a. 3. ich wehle aus, *választom*, wywokugi.
delínquo, íqui, íctum: n. 3. ich versehe es, *vétkezem*, zanedbáwám.
demo, demsi, demtum: a. 3. ich nehme weg, aus, oder davon, *el-veszem, ki-veszem, le-veszem*, odnjmám.
dens, tis: m. 3. der zahn, *fog*, zub.
densus, a, um: dicke, *sürü*, hustý.
denuò: Adv. aufs neue, von neuen, *újonnan*, znomu.
deprecor, átus sum: d. 1. ich bitte ab, *követem*, odprossugi.
depso, ui, itum: n. 3. ich knäte, *dagasztom, gyúrok*, hnětu.
descríbo, psi, ptum: a. 3. ich beschreibe, *meg-írom*, wypisugi.
desertum, i: n. 2. die wüste, *puszta*, pustina.
desídero, ávi, átum: a. 1. ich sehne mich nach etwas, ich begehre, habe verlangen, *kivánom*, žádostiw g'em.
désino, sivi & sii, situm: ich höre auf, *meg szünöm*, přestáwám.
destíllo, ávi, átum: n. 1. ich träuffele, *le-tsepegek*, kapi.
desum, defui: Anomal. ich gebreche, mangele, *jelen nem vagyok, bijával vagyok*, nedostáwám se.
dévoro, ávi, átum: a. 1. ich fresse, verschlinge, *bé-falom, el-nyelem*, zžjrám, žeru.
devótè: Adv. andächtig, *ábitatossan*, nábožně.
DEUS, i: m. 2. GOtt, *Isten*, Bůh.
déxtera & dextra, æ: f. 1. die rechte hand, *jobb-kéz*, prawice.
diábolus, i: m: 2. der teufel, *ördög, káromló*, ďábek.
diáconus, i: m. 2. der kaplan, *egyházi-szolga*, kaplán.
dialécticus, i: m. 2. der disputir-künstler, *igazánvetélkedö*, dyalektyk.
dico, xi, ctum: a 3. ich rede, sage, *beszéllem, mondom*, prawjm.
díctio, ónis: f. 3. das wort, *ige*, slowo.
didáctrum, i: n. 2. das lehrgeld, *tanítónak-jutalma*, plat od učenj.
dies, éi: c. 5. der tag, *nap, idö*, den.
dies proféstus. der werckeltag, *dolog-tévö nap*, wssednj den.
difficilis, e: schwer, *nehéz*, nesnadný.
diffído, sisus, sum: n. 3. ich mißtraue, *nem bizom*, pochybugi, nedowěřugi.

elíxo, ávi, átum: n. 1. ich siede, koche, *meg-fözöm*, wařjm, wywařugi.

elíxus, a, um: gesotten, *fött, meg-fözött*, vwařený, wywařený.

elychnium, ii, n. 2. der docht, *méts-gyertya-bél*, knot.

eloquéntia, æ: f. 1. die beredsamkeit, *ékesen szólás*, wýmluwnost.

embámma, atis: n. 3. die tütsche, tunke, *fel-mártogatásra-való jó izű levetske*, omáčka.

eméndo, ávi, átum: a. 1. ich verbessere, *még-jobbítom, jóvá-tészem*, naprawugi.

emo, emi, emtum: a. 3. ich kauffe, *vészek, vásárlok*, kupugi.

emunctórium, ii: n. 2. die lichtputze, lichtscheer, *gyertya hamvavévő, koppantó*, vtěráčj nůžky, puclicht.

emúngo, xi, nctum: a. 3. ich putze, *gyertya hamvát el-vésem*, vtjrám.

eneco, ávi, átum, ich tödte, *meg-ölöm*, zabjgjm, vmrtwugi.

enim: Conj. dann, *mert*, zagisté.

eo, ivi, itum: n. 4. ich gehe, *megyek*, gdu.

eo unà: ich gehe mit, *együtt-megyek*, gdu spolu.

epistola, æ: f. 1. der brief, *levél*, psánj, list.

eques, itis: m. 3. der reuter, ritter, *lovagos*, rytjř, gezdec.

erga: Præp. gegen, zu, *hozzám, hozzád, hozzá*, k.

ergo: Conjunct. darum, *annakokáért, azért*, procež.

érigo, éxi, éctum: ich richte auf, *fel-állatom*, wyzdwihugi.

erípio, ui, éptum: a. 3. ich reisse aus, ziehe aus, *ki-rántom, ki-ragadom*, wytrhugi.

erro, ávi, átum: n. 1. ich irre, *tévelygek*, bludjm.

erubésco, erúbui: n. 3. ich werde roth, ich schäme mich, *meg-pirulok, meg-szégyenlem magamat*, rdjm, stydjm se.

erúdio, ívi, ítum: a. 4. ich unterweise, *oktatom*, wyučugi, cwičjm.

esca, æ: f. 1. die speise, *étel, eledel*, krmě, pokrm.

essentia, æ: f. 1. das wesen, *lévő-állat*, bytnost, podstata.

esúrio, ívi: n. 4. mich hungert, *éhezem*, łačnjm.

&: Conjunct. und, *és*, a.

étenim: Conjunct. dann, *mert*, nebo, anobrž.

éthicus, i: m. 2. der sittenmeister, *jó erkőltsökről tanító-mester*, včitel mrawů.

éthnicus, a, um: ein heyde, heydnisch, *pogány*, pohan.

étiam: Conjunct: auch, *is*, také.

etsi: Conj. ob wohl, ob zwar, *jóllehet, noha*, ačkoliwěk.

evangélium, ii: n. 2. das ewangelium, die gute und fröliche botschaft, *örvendetes izenet*, ewangelium.

evén-

evéntus, ûs: m. 4. der ausgang, *ki-menetel*, konec.
evérro, rri, sum: a. 3. ich kehre aus, *ki-seprem* metu, wymetám.
evígilo, ávi, átum, n. 1. ich wache auf, ich erwache, *fel-serkenek*, procytugi.
ex: Præp. c. Abl. aus, *ből, ból, ki, belőle*, z.
exámen, inis: n. 3. die erforschung, nachforschung, ein bienschwarm, *meg-visgálás, kérdezés*, examen, prúba.
excélsus, a, um: hoch, *magas*, wywyssený.
excérno, crévi, étum: a. 3. ich werfe aus, *ki-tisztítom*, wymjtám, wywoługi.
excípio, épi, éptum: a. 3. ich nehme aus, *ki-veszem*, wýmjnám.
excito, ávi, átum: a. 1. ich wecke auf, *fel-költőm*, wzbuzugi.
excógito, ávi, átum: n. 1. ich dencke aus, ich erdencke, *valamit gondolva-találok, ki-gondolom*, wymeysslјm.
excreméntum, i: n. 2. der unflat, *ganéj*, howno, leyno.
excúso, ávi, átum: a. 1. ich entschuldige, *meg-mentem*, wymłauwám.
exémplum, i: n. 2. das exempel, das beyspiel, *példa*, příklad.
éxeo, ívi, itum: n. 4. ich gehe aus, *ki-megyek*, wycházým.
exérceo, ui, itum: a. 2. ich übe, *gyakorlom*, cwičjm se.
exórdium, ii: n. 2. der anfang, *kezdés*, počátek, předmłuwa.
exóro, ávi, átum: a. 1. ich erbitte, *könyörgéssél meg-nyerem*, wyprossugi.
éxpedit: Impers. es ist nütze, *használ*, gest potřebj, užitečné.
expóno, sui, itum: a. 3. ich erkläre, *meg-magyarázom*, wykládám.
expúgno, ávi, átum: a. 1. ich erobere, *meg-vészem*, dobywám.
exspécto, ávi, átum: a. 1. ich warte, *várom*, očekáwám.
extíngvo, nxi, nctum: a. 3. ich lesche aus, *el-oltom, meg-oltom*, zahassugi.
extra: Præp. c. Acc. ausserhalb, *kivűl, kin, ki*, wen, zewnitř.
extrémus, a, um: äusserst, *leg-végső*, poslednj.
éxuo, ui, útum: a. 3. ich ziehe aus, *le-vetkezem*, wyzauwám.
exúlto, ávi, átum: n. 1. ich frolocke, *örvendek, vígadok*, poskakugi.

F.

Faba, æ: f. 1. die bohne, *bab*, bob.
faber, bri: m. 2. der schmied, *kováts*, kowář.
fábula, æ: f. 1. das mährlein, *szófia beszéd*, báseň, rozpráwka.
fácies, éi, f. 5. das angesicht, *ortza, artzulat*, twář.
facilis, e: leicht, *könnyű*, snadný.
facilé: Adv. leichtlich, *könnyen*, snadně.

festi-

fons, tis: m. 3. der springbrunn, *forrás*, *kútfő*, studnice.
forámen, inis: n. 3. das loch, *lyuk*, djra.
foris, f. & fores: P. f. 3. die thür, *ájtó*, dwéře.
forma, æ: f. 1. die gestalt, *kép forma*, *szép termet*, forma.
formíca, æ: f. 1. die ameiß, *hangyál*, mrawenec.
formído, ávi, átum: a. 1. ich fürchte mich, erschrecke für etwas, *félek*, *rettegek valamitől*, strachugi se.
formo, ávi, átum: a. 1. ich mache, bilde, *formálok*, formugi, tworjm [krásný.
formósus, a, um: wohlgestalt, *szép*, *ékes termetű*, vßlechtilý,
fornax, ácis: f. 3. der ofen, *kementze*, kachle, pec.
fortáſſe: Adv. vielleicht, *talám*, *netalántám*, snad.
fortis, e: beherzt, tapfer, starck, mannhaftig, *erős*, *vastag*, sylný, vdatný, statečný.
fortúna, æ: f. 1. das glück, *szerentse*, sstěstj.
fossa, æ: f. 1. der graben, *árok*, přjkopa.
fóvea, æ: f. 1. die grube, *verem*, jáma.
fóveo, ovi, otum, a. 2. ich halte warm, *melegitem*, chowám.
fóxinus, i: m. 2. die elritz, *jász keszeg*, mřen.
frænum, i: n. 2. der zaum *zabola*, *fék*, vzda.
fragum, i: n. 2. die erdbeer, *eperj*, gahoda.
frango, egi, actum: a. 3. ich breche, *töröm*, lámi.
frater, tris: m. 3. der bruder, *őtsém*, *bátyám*, bratr.
fraus, dis: f. 3. der betrug, *tsalárdság*, lest.
frequénto, ávi, átum: a. 1 ich besuche fleissig, gebrauche oft, *gyakorlom*, často přicházým, nawſſtěwugi.
frequénto scholam: ich gehe fleissig in die schule, *gyakorlom az oskolát*, pilně do sſkoly chodjm.
frígeo, xi: n. 2. ich bin kalt, mich frieret, *hideg vagyok*, *fázom*,
frígidus, a, um: kalt, *hives*, studený. [zyma mi.
frigo, xi, um, & ictum: a. 3. ich prägele, brate, oder backe in der butter, *meg-rántom*, *sütöm*, *parásolom*, prazjm, smažjm.
fringílla, æ: f. 1. die fincke, *pintyőke*, pěnkawa.
frigus, oris: n. 3. die kälte, *hideg*, zyma, studenost.
frons, dis: f. 3. das laub, der grüne zweig, *leveles ág*, *zöld*, *ág*, ratolest.
frons, tis: f. 3. die stirn, *homlok*, čelo.
fructus, ûs: m. 4. die frucht, *gyümölts*, owoce.
frugális, e: sparsam, *mértékletes*, schránliwý.
fruméntum, i: n. 2. das getreide, *gabona*, obile.
fruor, frúitus & fructus sum: d. 3. ich gebrauche, *élek-véle*, vžjwám, pojwám.

grádior, gressus sum: d. 3. ich gehe, *megyek, járok*, kráčjm.
gramen, inis: n. 3. das gras, *pásit fű, perge*, tráwa.
grando, inis: f. 3. der hagel, *jég, kő-esső*, krupobitj.
granum, i: n. 2. das korn, *mag*, zrno.
grátia, æ: f. 1. der danck, die gnade, *köszönet, kegyelem*, děkowánj, milost.
gratis: Adv. umsonst, *ingyen*, darmo.
gratitúdo, inis: f. 3. die danckbarkeit, *hálá-adóság az el-vett jókért*, wděčnost.
gratus, a, um: lieb, angenehm, *kedves, kellemetes*, wděčný.
gravédo, inis: f. 3. der schnupfen, *fönek nátha miatt-való nehezűlése*, ryma.
gravis, e: schwer, *nehéz*, těžký.
grémium, ii: n. 2. der schooß, *kebel*, kůno.
grex, gregis: m. 3. die heerde, *tsorda*, stádo.
grúnnio, ívi, ítum: n. 4. ich gruntze, *röhögök*, chrochtám.
grus, uis: f. 3. der kranich, *daru*, geřab.
gubérno, ávi, átum: a. 1. ich regiere, steure, *igazgatom*, řjdjm.
gusto, ávi, átum: a. 1. ich schmecke, *kóstolom*, kosstowáwám, kosstugi.
gutta, æ: f. 1. der tropf, *tsepp*, krupěge.
guttur, uris: n. 3. die kähle, *torok*, hrdlo.
guttúrnium, ii: n. 2. das handfaß, *mosdó-edény*, umýwadlo.

H.

Hábeo, ui, itum: a. 2. ich habe, *vagyon*, mám.
hábito, ávi, átum: n. 1. ich wohne, *lakom*, přebýwám.
hæreo, si, sum: n. 2. ich stecke, *akadok*, wězým.
hæres, édis: c. 3. der erbe, *örökös*, dědic.
halex, écis: f. 3. der hering, *hering*, herynk.
hasta, æ: f. 1. der spieß, *kopia, dárda*, kopj.
haúrio, si, stum: a. 4. ich schöpfe, *merítek*, wážjm.
hebes, etis: o. 3. stumpf, *tompa, életlen*, tupý.
héluo, ónis, m. 3. der schlemmer, *tobzódó*, žráč, žraut.
hem: Interj. siehe, *ím', bezzeg*, hle.
hepar, atis: n. 3. die leber, *máj*, gátra.
herba, æ: f. 1. das kraut, *fű*, zelina.
heri: Adv. gestern, *tegnap*, wčera.
heros, óis, m. 3. der held, *fő ember*, hrdina, wjtěz.
herus, i: m. 2. ein haußherr, *gazda*, hospodář.
hic, hæc, hoc: dieser, diese, dieses, *ez*, tento, tato, toto.
hyems, emis: f. 3. der winter, *tél*, zyma.
hílaris, e: frölich, *víg*, wesselý.

hínnio,

hinnio, ivi, ítum: n. 4. ich wiehere, *nyerítek*, řechcy, řechtám.
hirúndo, inis: f. 3. die schwalbe, *fetske*, wlaſſtowice.
hiſtória, æ: f. 1. die geschicht, *lett dolgoknak emlékezeti*, hyſtorye.
hiſtóricus, i: m. 2. der geschichtschreiber, *hiſtória-író*, hyſtoryk.
hódie: Adv. heute, *ma*, dnes.
homo, inis, m. 3. der mensch, *ember*, člowěk.
honéſtas, átis: f. 3. die ehrbarkeit, *tiſzteſſég*, počeſtnoſt.
honor *vel* honos, óris: m. 3. die ehre, *betsület*, čeſt.
hora, æ: f. 1. die ſtunde, *óra*, hodina.
hórdeum, i: n. 2. die gerſte, *árpa*, gečmen.
hórreum, i: n. 2. die ſcheune, *tsür*, *pajta*, ſtodola.
hortor, átus ſum: d. 1. ich vermahne, *intem*, *únſzolom*, napomj-[nám.
hortus, i: m. 2. der garte, *kert*, zahrada.
hortulánus, i: m. 2. der gärtner, *kertéſz*, zahradnjk.
hoſpes, itis: c. 3. der gaſt, *vendég*, hoſt.
hoſtis, is: c. 3. der feind, *ellenſég*, nepřjtel.
huj: Interj. huy, *hui*, hui.
humánus, a, um: leutſelig, freundlich, *emberſéges*, wljdný.
húmerus, i: m. 2. die achſel, die ſchulter, *váll*, rameno.
húmidus, a, um: feucht, *nedves*, wlhký.
húmilis, e: niedrig, *alatson*, *alázatos*, njzký.
hymnus, i: m. 2. der lobgeſang, *ditséret*, *ének*, pjſeň.
hypocaúſtum, i: n. 2. die ſtube, *ſzoba*, ſwětnice.

I.

Jáceo, ui, itum: n. 2. ich liege, *fekſzem*, ležjm.
jácio, eci, actum: a. 3. ich werfe, ſchieſſe, *hajítom*, *lövöm*, házým.
jacto, ávi, átum: a. 1. ich rühme, *kérkedem*, chlubjm ſe, wypjnám [ſe.
jánua, æ: f. 1. die thür, *ajtó*, dwéře.
ibi: Adv. da, *ott*, *amott*, tam.
idem, éadem, idem: eben der. die. daſſelbige, *azon*, tentýž, taž, tytéž. [způſobný.
idóneus, a, um: geſchickt, bequem, *illendö*, *alkalmatos*, hodný,
jejúno, ávi, átum: n. 1. ich faſte, *böjtölök*, poſtjm ſe.
jentáculum, i: n. 2. das frühſtück, *fölöſtököm*, ſnjdánj.
JESUS: Anom. m. 4. JESUS, der Heyland, *JESUS*, *Idvezitö*, GEZJSS, Spaſytel.
igitur: Conj. dann, derohalben, derowegen, *annakokáért*, *azért*, tedy, tedyž.
ignárus, a, um: unwiſſend, *tudatlan*, nepowědom.
ignávus, a, um: träge faul, *tunya*, *reſt*, leniwý, neochotný.

ignis, is: m. 3. das feuer, *tűz*, oheň.
ignóro, ávi, átum, n. 1. ich weiß nicht, *nem tudom*, newjm, negsem powědom.
ignósco, vi, tum: n. 3. ich verzeihe, halte zu gut, *meg-botsátok*, odpaussťjm.
ignótus, a, um: unbekant, *esméretlen*, neznámý.
ille, a, ud: der, die das, jener, jene, jenes, *az, ez, ő, amaz*, onen, onano, onono.
illic: Adv. dort, *amott*, tamto.
imágo, inis: f. 3. das bild, *kép*, obraz.
imber, bris: m. 3. der platzregen, *zápor-essö*, přjwak.
imbérbis, e: ohne bart, *szakállatlan*, bez fausů, bez brady.
imitor, átus sum: d. 1. ich thue nach, ich ahme nach, *kövctem*, nás[ledugi.
immatúrus, a, um: unzeitig, *éretlen*, nedozralý.
immortális, e: unsterblich, *halhatatlan*, nesmrtedlný.
imò: Adv. ja freylich, *sőt inkább*, anobž, ba.
impar, is: o. 3. ungerade, *feletlen*, *igyenetlen*, nerowný.
impediméntum, i: n. 2. das verhindernüß, *akadály*, *akadék*, překážka.
impéndeo, di, sum: n. 2. ich hange, oder schwebe über dem haus, *reáfüggök*, z hůry dolů wisým.
impero, ávi, átum: n. 1. ich gebiete, *parantsolok*, rozkazugi.
impetro, ávi, átum: a. 1. ich erlange, *meg-nyerem*, wyprossugi, dosahugi.
ímpetus, ûs: m. 4. die ungestümigkeit, *rohanás*, autok, gwalt, násylé.
importúnus, a, um: ungelegen, *alkalmatlán*, nepřjhodný, nepřj[padný.
ímpius, a, um: gottlos, *istentelen*, bezbožný.
impossíbis, e: unmöglich: *lehetetlen*, nemožný.
impudens, tis: o. 3. unverschamt, *szemtelen*, bezstaudný, nesty[datý.
in: Præp. c. Accus. & Abl. in, auf, zu, *an, ban, ben, reá, ra, en*, do, na, w.
inánis, e: leer, ledig, *hijában-való üres*, prázdný.
incédo, ssi, ssum: n. 3. ich gehe herein, oder einher, *járok*, *megyek*, kráčjm.
incípio, épi, éptum: a. 3. ich fange an, hebe an, *el-kezdem*, *hozzá-fogok*, začjnám.
íncola, æ: m. 1. der einwohner, *lakosa valamelly köz-helynek*, [obywatel.
íncolo, ui, últum, a. 3. ich bewohne, *lakom*, obýwám.
incómmodus, a, um: unbequem, *alkalmatlan*, nezpůsobný.

incón-

incónſtans, tis: o. 3. unbeſtåndig, *állhatatlan*, neſtálý.
íncrepo, avi, atum, & ui, itum: a. 1. ich ſchelte, ſtrafe, *meg-feddem*, domlauwám.
incus, udis: f. 3. der amboß, *üllő-vas*, nákowadlo.
indè: Adv. von dannen, *innét*, odtud.
índigus, a, um: bedůrftig, *ſzűkölködő*, potřebný.
índuo, ui, útum: a. 3. ich ziehe an, *öltözöm*, obláčjm.
índus, i: m. 2. der indianer, *indiabéli*, indyán.
indúſium, ii: n. 2. das hemde, *imeg*, *ing*, koſſile.
inéptus, a, um: untůchtig, *alkalmatlan*, *illetlen*, nièemný.
infans, tis: c. 3. das kind, *tsetsemő-gyermek*, nemluwňátko.
inférnè: Adv. unten, *alól*, *alatt*, nižſſi, w dole.
inférior, us: c. & n. 3. niedriger, *alább-való*, *alſóbb*, nižſſj.
infernus, i: m. 1. die helle, *pokol*, peklo.
ínfimus, a, um: unterſte, *leg-alſóbb*, neynižſſj.
infórmo, ávi, átum: a. 1. ich unterweiſe, *tanitom*, *oktatom*, včjm, cwičjm.
infortúnium, ii: n. 2. das unglůck, *ſzerentſétlenſég*, neſſtěſtj.
infra: Præp. c. Acc. unter, *alattad*, *alatta*, pod.
infrà: Adverb. drunten, *alatt*, *alá*, dole.
infúndo, di, ſum: a. 3. ich gieſſe ein, ich ſchencke ein, *belé-töltöm*, *meg-töltöm*, naléwám.
ingens, ntis: o. 3. groß, *igen nagy*, *öreg*, weliký.
ingrátus, a, um: undanckbar, unangenehm, *háládatlan*, *ked-vetlen*, newděčný
ingrédior, eſſus ſum: d. 3. ich gehe ein, *bé-megyek*, wcházým.
inimícus, i: m. 2. der feind, *ellenſég*, nepřjtel.
inítium, ii: n. 2. der anfang, *kezdet*, *elei*, počátek.
injúria, æ: f. 1. das unrecht, *boſzſzúſág*, křiwda.
ínnocens, tis: o. 3. unſchuldig, *ártatlan*, newinný.
inodórus, a, um: ohne geruch, *ſzagatlan*, newonný.
inópia, æ: f. 1. der mangel, *ſzűkſég*, nedoſtatek.
inſídior, átus ſum: d. 1. ich ſtelle nach, *leſelkedem*, auklady, lécky činjm.
inſígne, is: n. 3. in pl. das wappen, *tzimer*, erb.
inſípidus, a, um: ungeſchmack, *izetlen*, neſſmačný, nechutný.
inſómnium, ii: n. 2. der traum, *álom látás*, *álmodozás*, zdanj we ſnách.
inſtítuo, ui, útum: a. 3. ich unterweiſe, *oktatom*, nařizugi.
inſtruméntum, i: n. 2. der werckzeug, *eſzköz*, náſtrog.

jùdi-

júdico, ávi, átum: a. 1. ich richte, *itélem*, saudjm..
juglans, dis: f. 3. die welsche nuß, *olasz-dió*, wlaský ořech.
jungo, xi, nctum: a. 3. ich spanne an, *öszve-foglalom*, spogugi.
juruléntus, a, um: mit brühe, oder suppe, *leves*, s poliwkau.
júsculum, i: n. 2. die suppe, oder das süplein, *lév*, *levetske*, poléwka, gjcha.
jus gelátum: die gallert, *hideg lév*, huspenina.
justus, a, um: gerecht, *igaz*, sprawedliwý.
júvenis, is: c. 3. der junggesell, die jungfrau, *ifjú*, mládenec.
juvo, uvi, utum: a. 1. ich helfe, *segitek*, pomáhám.
juxta: Præp. c. Acc. neben, *mellett*, *mellettem*, *melletted*, *mellette*, wedlé, podlé.

L.

Lábium, ii: n. 2. die lefze, die lippe, *ajak*, pyſk.
labor, óris: m. 3. die arbeit, *munka*, práce.
labor, lapsus sum: d. 3. ich falle, *esem*, padám.
labóro, ávi, átum: n. 1. ich arbeite, *munkálkodom*, pracugi.
laboriósus, a, um: arbeitsam, *munkás*, pracowitý.
lac, lactis: n. 3. die milch, *tej*, mléko.
lacérta, æ: f. 1. die eidex, *gyék*, gesstěrka.
láchryma, æ: f. 1. die thrän, *könyhúllatás*, slza.
lactúca, æ: f. 1. der salat, *saláta*, salát.
lædo, si, sum: a. 1. ich verletze, beleidige, *meg-sértem*, vrážjm.
lætus, a, um: frölich, *víg*, *örvendetes*, weselý, radostný.
lævis, e: glatt, *sima*, *sik*, hladký.
lagéna, æ: f. 1. die flasche, *palatzk*, kahwice, flasse.
lana, æ: f. 1. die wolle, *gyapjú*, wlna.
lánio, ávi, átum: a. 1. ich zerreisse, zerfleische, *szaggatom*, *mészárlom*, *rombolom*, rozsapáwám, roztrháwám.
lánius, i: & lánio, ónis: m. 2. & 3. der fleischer, *mészáros*, řeznjk, [massář.
lapis, idis: m. 3. der stein, *kő*, kámen.
lapídeus, a, um: steinern, *kőből-való*, kamenný.
láquear, áris: n. 3. die decke eines gemachs, oder zimmers, *menyezet*, *bóltozás*, strop.
láqueus, i: m. 2. der strick, *istráng*, *tőr*, prowaz, sýdlo.
lardum, i: n. 2. der speck, *szalonna*, slanina.
largus, a, um: milde, *bő-kezű*, *bő*, ſſtědrý.
lascívus, a, um: geil, *buja*, *fajtalan*, chlipný.
lassus, a, um: müde, *fáradt*, vstalý.
latérna, æ: f. 1. die latern, *lámpas*, lucerna, laterna.

latínus,

lingue

linquo, iqui, ictum: a. 3. ich laſſe, *el-hagyom*, nechawam.
linteum, i: n. 2. die leinwand, *vászon*, *lepedő*, plátno.
línum, i: n. 2. der flachs, *len*, len.
lis, itis: f. 3. der zanck, *pör*, *pörlekedés*, ppe, rozepře, wada.
lítera, æ: f. 1. der buchſtabe, *betű*, litera.
líteræ, árúm: f. 1. Pl. der brief, *levél*, pſanj, liſt.
lixívium, ii: n 2. die lauge, *lúg*, kauh.
locus, i: m. 2. der ort, *hely*, miſto.
lodix, icis: f. 3. das bettuch, *lepedő*, proſtěradko, plachta.
longus, a, um: lang, *hoſzſzú*, dlauhý.
loquax, ácis: o. 3. ſchwätzig, *tsátsogó*, žwawý.
loquor, útus ſum: d. 3. ich rede, *ſzólok*, mluwjm.
lúbricus, a: um: ſchliepferig, *ſík*, *tsuſzamló*, plzký.
lucánica, f. 1. die bratwurſt, *kolbáſz*, klobáſa.
lúceo, xi: n. 2. ich leuchte, *világoskodom*, ſwitjm.
lucrum, i: n. 2. der gewinn, *nyereſég*, zyſk.
ludo, ſi, ſum: n. 3. ich ſpiele, *játſzom*, hrám.
lumbus, i. m. 2. die leude, *ágyék*, *tzomb*, ledwj.
lúna, æ: f. 1. der mond, *hóld*, měſýc.
lunária, æ: f. 1. der hänfling, *görling*, konopáſek.
lúpulus, i: m. 2. der hopfe, *komló*, chmel.
lúpus, i: m. 2. der wolf, *farkas*, wlk.
luſcínia, æ, f. 1. die nachtigall, *filemile*, ſlawjk.
lúteus, a, um: gelb, *ſárga*, žlutý.
lutum, i: n. 2. der koth, *ſár*, bláto.
lux, cis: f. 3. das licht, *világoſſág*, ſwětlo.
lychnus, i: m. 2. das licht, *gyertya*, *világ*, ſwětlo, ſwjce.
lychnúchus, i: m. 2. der leuchter, *gyertya-tartó*, ſwjcen.

M.

Macéries, éi: f. 5. die leimwand, *ſövény*, parkan.
maciléntus, a, um: mager, *öſztövér*, hubený. [gjm.
macto, ávi, átum: a 1. ich ſchlachte, *le-vágom*, *fel-méſzárlom*, zabj-
mácula, æ: f. 1. der flecken, *motsok*, poſſkwrna.
magis: Adverb. mehr, *inkább*, wjce, wjcegi.
magíſter, ſtri: m. 2. der meiſter, *meſter*, miſtr.
magiſtrátus, ûs: m. 4. die obrigkeit, *fejedelemſég*, *tiſztbéli-ſzemé-*
magnus, a, um: groß, *nagy*, weliký. [*ly*, auřad.
major, us: gröſſer, *nagyobb*, wětſſj.
mala, æ: f. 1. der backen, *ortza*, ljce.
maledíco, xi, ctum: a. 3. ich fluche, *ſzidom*, zlořečjm.

mali-

mendícus, i: m. 2. der bettler, *koldús*, žebrák
mens, tis: f. 3. das gemüth, *elme, ész, értelem*, mysl.
mensa, æ, f. 1. der tisch, *asztal*, stůl.
mensis, is: m. 3. der monat, *hólnap*, měsýc.
mensúro, ávi, átum: a. 1. ich messe, *mérem*, měřjm.
méntior, ítus sum, d. 4. ich lüge, *hazudok*, lhu, klamám.
mentum, i: n. 2. das kinn, *áll*, brada.
mercátor, óris: m. 3. der kaufmann, *kalmár*, kupec.
merces, édis: f. 3. der lohn, *bér*, mzda.
merénda, æ: f. 1. das vesperbrot, *o'zonna*, swačina.
méreor, itus sum: d. 2. & méreo, ui, itum: n. 2. ich verdiene,
diene, *meg-érdemlem, reá-szolgálok*, zasluhugi, slaužjm.
merídies, éi: m. 5. der mittag, *dél*, poledne.
méritum, i: n. 2. der verdienst, *érdem*, zásluha.
merx, cis: f. 3. die waare, *árú, kalmár-marha*, kaupě.
méspilum, i: n. 2. die mispel, *nászpolya*, nyspule.
meto, messui, messum: n. 3. ich erndte, *aratok*, žnu.
metuo, ui: n. 3. ich fürchte, *félek*, bogjm se, strachugi se.
mico ui: n. 1. ich schimmere, *tsillámlok*, třpytjm se, swjtjm se.
miles, itis: m. 3. der kriegsmann, *vitéz*, wogák.
milium, ii: n. 2. der hirsch, *kőles*, proso.
mille: Adj. & Subst. tausend, *ezer*, tisýc.
minimè: Adv. gar nicht, *semmiképen nem*, nikoli.
miníster, stri: m. 2. der diener, *udvarló szolga*, služebnjk.
miníſtro, ávi, átum: n. 1. ich diene, *udvarlok*, slaužjm.
minor, us: kleiner, weniger, *kissebb*, menšj.
minor, átus sum: d. 1. ich drohe, dräue, *fenyegetem*, hrozým.
miror, átus sum: d. 1. ich verwundere mich, *tsudálom*, diwjm se.
miser, a, um: elend, *nyavalyás, nyomorúlt*, bjdný.
miséreor, értus sum: d. 2. ich erbarme mich, *keserűlöm*, smilugi se.
mitis, e: sanftmüthig, *engedelmes, szelíd*, tichý.
mitto, si, ssum: a. 3. ich sende, *küldöm*, posýlám.
modéstus, a, um: bescheiden, züchtig, *emberséges, alázatos, mó-*
dos, mjrný.
modó: Adv. erst, neulich, *most*, nynj. [zdi.
mœnia, ium, ibus: n. 3. pl. die stadtmauren, *város-kőfalai*, městské
mœstus, a, um: betrübt, traurig, *szomorú, keserves*, zarmaucený.
mola, æ: f. 1. die mühle, *malom*, mlýn.
mólitor, óris: m. 3. der müller, *molnár*, mlynář.
mollis, e: weich, *puha, lágy*, měký.

nihil: Nom. Indeclinabile. nichts, *semmi*, nic.
nímius, a, um: überflüssig, zu viel, *felettéb-való*, přilissný.
ningo, xi: n. 3. ich schneye, *havazok*, prssim sněhem.
nisi: Conj. wo nicht, es sey dann, *hanem tsak, hanemba*, gestli ne,
nisus, i: m. 2. der sperber, *karoly*, krahulec.
nix, nivis: f. 3. der schnee, *hó*, snih.
nóbilis, e: adelich, *nemes*, urozený. Subst. der edelmann, die edelfrau, *nemes ember*, zeman, zemanka.
nóceo, ui, itum: n. 2. ich schade, *ártok*, sskodjm.
nodus, i: m. 2. der knote, *tsomó*, uzel.
nolo, ui: Anomal. ich will nicht, *nem akarom*, nechcy.
non: Adverb. nicht, nein, *nem*, *ne*, ne.
nonus, a, um: neunte, *kilentzedik*, dewátý.
noster, a, um: unser, *miénk*, náš.
noto, ávi, átum: a. 1. ich mercke, *eszembe vészem*, znamenám.
novem: Adj. Indecl. neune, *kilentz*, dewět.
novérca, æ: f. 1. die stiefmutter, *mostoha-anya*, macecha.
novus, a, um: neu, *új*, nowý.
nox, ctis: f. 3. die nacht, *ejj*, noc.
nóxius, a, um: schädlich, *ártalmas*, *káros*, sskodný.
nubes, is: f. 3. die wolcke, *felyhő*, oblak.
nubo, psi, ptum: n. 3. ich freye, *férjhez-megyek*, ženjm se, wdáwám se. [*nek*, gádro.
núcleus, i: m. 2. der kern, *magva, széki, akarmi kemény gyümőlts*-
nudus, a, um: bloß, nacket, *mezítelen*, nahý.
nullus, a, um: keiner, *senki*, *egy-sem*, žádný.
num: Adverb. ob, *vallyon*, *nem é*, zdali.
número, ávi, átum: a. 1. ich zehle, *meg-számlálom*, počjtám.
númerus, i: m. 2. die zahl, *szám*, počet.
nummus, i: m. 2. der pfennig, *pénz*, penjz.
nunc: Adverb. itzt, nun, *most*, *mostan*, nynj. [mugi.
nuntio, ávi, átum: a. 1. ich verkündige, *hírré adom, mondom*, oznaнуntium, ii: n. 2. die bothschaft, *hír*, *izenet*, poselstwj.
nuntius, ii: m. 2. der mundbothe, *kővet*, *hír-mondó*, austnj posel.
núndinæ, árum: f. 1. Pl. der jahrmarck, *sokadalom*, garmark.
nuper: Adverb. neulich, unlängst, *minap*, onehda.
núptiæ, árum: f. 1. Pl. die hochzeit, *menyegző*, swadba.
nusquam: Adv. nirgends, *sobol*, *sohová*, nikde.
nutrix, ícis: f. 3. die amme, *dajka*, chůwa.
nux, cis: f. 3. die nuß, *dió*, ořech.

O.

O.

Ob : Præp. c. Acc. wegen, *miatt*, *azért*, pro.
obdórmio, ívi, ítum: n. 4. ich schlaffe ein, *el-aluszom*, vsnu.
obélias, æ: f. 1. der spießkuche, *nyárson sűtött béles*, wagečnjk, natrdle, koláč.
obédio, ívi, ítum: n. 4. ich gehorche, *engedek*, poslauchám.
obédiens, ntis: o. 3. gehorsam, *engedelmes*, poslussný.
óbeo, ívi & ii, itum: n. 4. ich umgehe, *környűl-járok*, obcházým.
obérro, ávi, átum: n. 1. ich irre, ich schweiffe herum, *bolygok*, *bujdosom*, blaudjm.
oblivíscor, ítus sum: d. 3. ich vergesse, *el-felejtem*, zapomjnám.
obscúrus, a, um: dunckel, *homályos*, zatměly.
óbsequens, tis: o. 3. gehorsam, *engedelmes*, *szó-fogadó*, powolný.
obsígno, ávi, átum: a. 1. ich siegele, versiegele, *meg-petsétlem*, zapečetugi. [sem.
obtémpero, ávi, átum: n. 1. ich gehorche, *szót fogadok*, poslussem
óbvius, a, um: begegnend, entgegen kommend, *eleiben-akadó*, *ottan-ottan elő-fordúló*, wstřjc přicházegjcý.
occásio, ónis: f. 3. die gelegenheit, *alkalmatosság*, přjležitost.
occído, di, sum: a. 3. ich tödte, *meg-ölöm*, zabigjm.
occípio, épi, éptum: n. 3. ich fange an, *el-kezdem*, počjnám.
occúltus, a, um: verborgen, *alattomban-való*, tagný.
óccupo, ávi, átum: a. 1. ich nehme ein, erobere, *el-foglalom*, dosa-
ócrea, æ, f. 1. der stiefel, *szekernye*, boty, sskorně. [hugi.
octo, Adject. Indecl. achte, *nyoltz*, osm.
octávus, a, um: der, die, das achte, *nyoltzadik*, osmý.
óculus, i: m. 2. das auge, *szem*, oko.
odi: Verb. Defect. ich hasse, *gyűlölöm*, nenáwidjm.
odiósus, a, um: verhasset, *gyűlölséges*, promrzalý.
odor, óris: m. 3. der geruch, *szag*, *illat*, wůně.
odóror, átus sum: d. 1. ich rieche, *szagolom*, wonjm.
offa, æ: f. 1. die suppe, suppe mit fleisch, oder fleisch in der suppen, *levetske*, *leves étek*, polewka, masso s polewkau.
offéndo, di, sum: a. 3. ich beleidige, *meg-bántom*, vrážjm.
officína, æ: f. 1. die werckstadt, *műhely*, djlna, werkstat.
officium, ii: n. 2. die pflicht, das amt, der dienst, *tiszt*, *hivatal*, powinnost, služba.
officiósus, a, um: dienstthaftig, *emberséges*, *barátságos*, služebný.
óleo, ui, itum: n. 2. ich rieche, ich gebe einen geruch von mir, *szagos vagyok*, wůni wydáwám.

 óleum,

P.

P.

Pábulum, i: n. 2. das vieh-futter, *abrak*, pice, krmě.
paco, ávi, átum: a. 1. ich befriedige, *tsendesítem*, upokogugi.
pædagógus, i: m. 2. der kinder-führer, zuchtmeister, *gyermek-tanító, hordozó*, pedag'og', pěstaun.
pagina, æ: f. 1. die seite des blats, *a' papirosnak mind két felöl-való része*, strana na listu.
pagus, i: m. 2. das dorf, *falú*, wes.
palàm: Adv. öffentlich, *nyilván*, zgewně.
palimpséstus, i: m. 2. die eselshaut, *ki törölhető jegyző könyv*, smazacy tabulka.
pállium, ii: n. 2. der mantel, *palást*, *mente*, plásst.
palma, æ: f. 1. die flache hand, *tenyér*, dlaň.
pálpito, ávi, átum: n. 1. ich klopfe, *levegek*, třepetám se.
palpo, ávi, átum: a. 1. ich streichele, fühle mit greiffen, *töröl-getem*, *tapogatom*, makám.
palus, udis: f. 3. der sumpf, *motsár*, kalauže.
palus, i: m. 2. der pfahl, *karó*, kůl.
panis, is: m. 3. das brot, *kenyér*, chléb.
pánnifex, icis: m. 3. der tuchmacher, *posztó tsináló*, saukenjk.
pannus, i: m. 2. das tuch, *posztó*, sukno.
par, is: o. 3. gerade, *feles*, *egyenlő*, *hasonló*, rowný.
paralyticus, a, cum: vom schlag gerühret, *guta-ütött*, *inaž szakadozott*, sslakem poražený.
parco, pepérci, & parsi, párcitum & parsum: n. 3. ich schone, *meg-botsátok*, odpausstjm.
parcus, a, um: karg, *szoros marku*, *fösvény*, skaupý.
parens, ntis, c. 3. vatter und mutter, *szülő atya és anya*, otec a matka.
parentes: in pl. die eltern, *szüléink*, rodičowé.
páreo, ui, itum: n. 2. ich gehorche, bin unterthan, *engedek*, po-[slauchám.
páries, etis: m. 3. die wand, *fal*, stěna.
pário, péperi, partum: n. 3. ich gebähre, *szülök*, rodjm.
paro, ávi, átum: a. 1. ich bereite, *készítek*, připrawugi.
pars, tis: f. 3. der theil, *rész*, částka.
per partes: stückweis, *részenként*, počásstkách.
parùm: Adv. wenig, *kevés*, málo.
parus, i: m. 2. die meise, *tzinege*, sýkora.
parvus, a, um: klein, *kitsiny*, malý.
pasco, pavi, pastum: n. 3. ich weide, *legeldegelem*, *étetem*, pasu.

páſcuum, ui: n. 2. die weide, *legelő mező*, paſtwa.
paſſer, eris: m. 3. der ſperling, *veréb*, wrabec.
páſſio, ónis: f. 3. das leiden, *ſzenvedés*, utrpenj.
paſtor, óris: m. 3. der hirte, *páſztor*, paſtýř.
pater, tris: m. 3. der vatter, *atya*, otec.
patíbulum, i: n. 2. der galgen, *akaſztó-fa*, ſſibenice.
pátina, æ: f. 1. die ſchüſſel, *tál*, miſa.
pátior, paſſus ſum: d. 3. ich leide, *ſzenvedek*, trpim.
pátiens, ntis: o. 3. gedultig, *tűrő*, *ſzenvedő*, trpéliwý.
pátria, æ: f. 1. das vatterland, *hazánk*, *haza*, wlaſt.
patro, ávi, átum, a. 1. ich verübe, *tselekedem*, páſſi.
pátruus, i: m. 2 der vetter, *atyám' báttya*, *avagy őtse*, ſtrýc.
paucus, a, um: wenig, *kevés*, nemnohý
paviméntum, i: n. 2. das eſtrich, *pádimentom*, podlaha.
paulò, Adv. ein wenig, *valami kevéſſel*, máło.
pavo, ónis: m. 3. der pfau, *páva*, páw.
pauper, éris: o. 3. arm, *ſzegény*, chudý.
pax, acis: f. 3. der fried, *békeſég*, pokog.
peccátor, óris: m. 3. der ſünder, *bűnős*, hřjſſnjk.
peccátum, i: n. 2. die ſünde, *bűn*, hřjch.
pecco, ávi, átum: n. 1. ich ſündige, *bűnt-téſzek*, hřeſſjm.
pecten, inis: m. 3. der kamm, *fűſű*, hřeben.
pecto, xui & xi, xum & ctitum: a. 3. ich kämme, *fűſűlők*, ceſſi.
pectus, oris n. 3. die bruſt, *mely*, prſe.
pecúnia, æ: f. 1. das geld, *pénz*, penjze.
pecus, udis: f. 3. pecus, oris: n. 3. das vieh, *barom*, dobytek.
pedículus, li: m. 2. die laus, *tetű*, weš.
pellíceus, a, um: peltzern, aus peltzwerck gemacht, *bélléſekből-való*, kozenný.
péllio, ónis: m. 3. der kürſchner, *ſzőts*, kožiſſnjk.
pellis, is: f. 3. das fell, *gyapjas-bőr*, kůže.
pello, pépuli, pulſum, a. 3. ich treibe, *kergetem*, *úzőm*, zahánjm.
pellúcidus, a, um: durchſichtig, *által-látſzo*, prohledácý, prozřetedlný.
pelvis, is: f. 3. das becken, *medentze*, medenice.
péndeo, pepéndi, ſum, ére: n. 2. ich hange, *függők*, wiſým.
pendo, pepéndi, ſum, ere, a. 3. ich zahle, *meg-fizetem*, płatjm.
penes: Præp. c. Acc. bey, *mellett*, *mellettem*, *melletted*, *mellette*, podlé.
penna, æ: f. 1. die feder, *toll*, *iró-penna*, péřj.
per: Præp. c. Acc. durch, *által*, *rajta*, ſkrze.

pérago, égi, áctum: a. 3. ich verrichte, *véghez-viszem*, wykonáwám.
perca, æ: f. 1. der bersch, *sigér-hal*, okaun.
percútio, ssi, ssum: a. 3. ich schlage, *verem*, bigi.
perdix, ícis: f. 3. das rebhuhn, *fogoly-madár*, koroptwa.
perendiè: Adv. übermorgen, *hólnap-után*, pozegtři.
péreo, ívi, ii, itum: n. 4. ich komme um, *el-veszek*, hynu.
perféctus, a, um: vollkommen, *tökélletes*, dokonalý.
pergo, perréxi, perréctum, n. 3. ich fahre fort, *mentén megyek*, předce gdu.
periculósus, a, um: gefährlich, *veszedelmes*, nebezpečný.
perículum, i: n. 2. die gefahr, *veszedelem*, nebezpečenstwj.
períscelis, idis: f. 3. das hosenband, das knieband, *szárra tekéritő ékes salavári*, podwazky.
perniciósus, a, um, schädlich, *veszedelmes*, sskodliwý.
pérperàm: Adv. übel, *viszsza-fordúltúl*, nicemně, zle.
persóna, æ: f. 1. die person, *személy*, osoba.
persvádeo, si, sum, a. 3. ich berede, überrede, *el-hitetem véle*, nawlauwám.
pertinácia, æ: f. 1. die halsstarrigkeit, *vakmerőség*, zárputikost.
pervérsus, a, um: verkehrt, *viszsza-fordúlt*, *gonosz*, přewrácený.
pes, pedis: m. 3. der fuß, *láb*, noha.
pétaso, ónis: m. 3. die schincke, *óldal-petsenye*, plece.
petítio, ónis: f. 3. die bitte, *kérés*, prosba.
peto, ívi, & ii, ítum: a. 3. ich bitte, *kérek*, prosým.
petroselínum, i: n. 2. die petersilge, *petreselyem*, petružel.
pétulans, ntis: o. 3. vorwitzig, muthwillig, *vásott*, *tsintalan*, bůgný, swéwolný.
physicus, i: m. 2. der naturkündiger, *természetről tanító-mester*, přirozenj zpytatel.
píca, æ: f. 1. die älster, agläster, *szarka*, straka.
píetas, átis: f. 3. die gottesfurcht, *istenes élet*, pobožnost.
piger, gra, grum: faul, *rest*, *lusta*, leniwý.
piget, uit: 2. Imperf. es verdreust, *restellem*, lenugi.
pila, æ: f. 1. der ball, *lapta*, mjč.
píleus, i: m. 2. der hut, *süveg*, klobauk.
pilus, i: m. 2. das haar, *szőr*, *haj-szál*, wlas.
pingo, nxi, nctum: a. 3. ich mahle, *képet írok*, malugi.
pinna, æ, f. 1. die floßfeder, *hal-szárnya*, peruti.
pinso, ui, itum, pinsum, & pistum: n. 3. ich backe, *sütök*, opicham, peču.

poró-

porósus, a, um : locker, *veríték-járo apró lyukatska*, dirkowatý.
pórrigo, éxi, éctum : a. 3. ich lange dar, ich reiche dar, *nyújtom*, podáwám.
porrò : Adv. fort, *továbbá*, předce.
porta, æ : f. 1. das thor, *kapu*, brána.
pórticus, ûs : f. 4. der schoppen, die láube, *tornátz*, podlaubj.
porto, ávi, átum : a. 1. ich trage, *hordom*, nesu.
posco, popósci : a. 3. ich fordere, *kérem*, žádám, chcy mjti.
possum, pótui : Anom. ich kan, *lehet tőlem*, mohu.
posséssor, óris : m. 3. der besitzer, *bíró*, *őrökős*, držitel.
post : Præp. c. Accus. nach, *után*, *utánna*, po.
pósteà : Adv. darnach, *annakutánna*, potom.
póstulo, ávi, átum : a. 1. ich begehre, fordere, *meg-kérem*, žádám.
pótiùs : Adv. vielmehr, viel lieber, *inkább*, raděgi.
poto, ávi, átum, *vel* potum : n. 1. ich sauffe, *iszom*, slopi, pigi.
potus, ús : m. 4. der tranck, das getrăncke, *ital*, pitj, nápog.
præ : Præp. c. Abl. für, *fellyűl*, *elől*, *miatta*, pro.
præcédo, ssi, ssum : n. 3. ich gehe vor, *elől-megyek*, předcházým.
præcéptor, óris : m. 3. der lehrmeister, *tanító-mester*, preceptor.
præcéptum, i : n. 2. das gebot, *parantsolat*, přikázanj.
præcio, épi, éptum : a. 3. ich gebiete, *parantsolok*, přikazugi.
præda, æ : f. 1. der raub, *martalék*, *préda*, *ragadomány*, laupež.
prædico, ávi, átum : a. 1. ich preise, predige, *predikállom*, *hírdetem*, kážj, ohlassugi.
præmium, ii : n. 2. die verehrung, *jutalom*, odplata.
præsértim : Adv. bevoraus, *főképen*, obzwlásstně.
præsto, stiti, titum & átum : a. 1. ich halte, leiste, *meg-tselekeszem*, *fogadásomat meg-állom*, splňugi.
præstat : 1. Imperf. es ist besser, *sokkal-jobb*, lépegiť gest.
præstò : Adv. fürhanden, *jelen*, *szemtűl-szembe*, před rukama gest.
præter : Præpos. c. Acc. ohn, ausser, *nélkűl*, *kivűl*, mimo, kromě.
prætéreà : Adv. über dieses, *annakfelette*, mimo to.
prætor, óris : m. 3. der richter, schultheiß, schultze, *ítélő-bíró*, *tőrvény-tévő*, rychtář.
prándium, ii : n. 2. das mittagsmahl, *ebéd*, oběd.
pratum, i : n. 2. die wiese, *rét*, lauka.
preces, um : f. 3. Pl. das gebet, *kőnyőrgés*, modlitby.
prétium, ii : n. 2. der preis, der wehrt, *valaminek az árra*, záplata, cena.
prehéndo, di, sum : a. 3. ich fasse, *meg-fogom*, chytám.

premo,

premo, ssi, ssum: a. 3. ich drucke, *szorongatom*, tlačjm.
primus, a, um: der, die, das erste, *első*, prwnj.
princeps, ipis: c. 3. der fürst, die fürstin, *fejedelem*, *fejedelemné*, knjže, kněžna.
princípium, ii, n. 2. der anfang, *kezdet*, počátek.
privátus, a, um: sonderbar, besonder, *magán-való*, sám swůg.
privígnus, i: m. 2. der stief-sohn, *mostoha-fiú*, pastorek.
priùs: Adv. erstlich, zuvor, *elébb*, *előszer*, prwé, napřed.
pro: Præp. c. Abl. für, item: nach, *ért*, *érttem*, *értted*, *ertte*, o, za.
probo, ávi, átum: a. 1. ich lobe, billige, *próbálom*, *ditsérem*, schwa- [kugi.
probus, a, um: gut, from, *jámbor*, *jó*, dobrý.
procax, ácis: o. 3. frech, *fajtalan*, *buja*, zwawý.
procérus, a, um: hoch aufgeschossen, *egyenes hoszszú*, wy- mrsstěný, stepilý.
procul: Præp. c. Abl. ferne, von, ohn, *meszsze*, daleko, od.
profánus, a, um: unheilig, *szentségtelen*, swětský.
proféctò: Adv. gewißlich, fürwahr, *nyilván*, *bizony*, gistě, zagisté.
proféstus (a, um,) dies: der werckeltag, *dolog-tévő nap*, wssed- nj den.
profício, éci, éctum: n. 3. ich nehme zu, *valamiben haszonnal előmégyek*, prozpjwám.
proficíscor, féctus sum: d. 3. ich reise, *el-megyek*, gedu, cestu ko- [nám.
prófugus, a, um: flüchtig, *hazájából ki-bújdosott*, který vtjká, neb vtekl.
profúndus, a, um: tief, *mély*, hluboký.
progrédior, gréssus sum: d. 3. ich fahre fort, *elébb-megyek*, gdu dále, vstok.
proíndè: Conjunct. derhalben, *annakokáért*, protož.
prolíxus, a, um: weitläuftig, *hoszszú*, obssjrný.
promítto, si, ssum: a. 3. ich sage zu, *igérem*, připowjdám.
pronus, a, um: vorwarts, auf den bauch gelegt, *artzal le-fekűvő*, na břjchu, neb dolu znak ležjcý.
prope: Præp. c. Acc. nahe, *közel*, bljže.
própero, ávi, átum: n. 1. ich eile, *sietek*, pospjchám.
propíno, ávi, átum: n. 1. ich trincke zu, *reá-köszönöm*, připjgjm.
propínquus, a, um: nahe gelegen, *közel-való*, blјzký.
propóno, pósui, situm: a. 3. ich trage vor, gebe auf, *elő-hozom*, předkládám.
próprius, a, um: eigen, *tulajdon*, *saját*, wlastnj.
propter: Præp. c. Acc. wegen, *érte*, pro.

pror-

Q.

Q.

Quà: Adv. wodurch, *merre*, kady.
quadrátus, a, um: viereckicht, *négy-szeges*, čtwerhraný.
quádrupes, edis: o. 3. vierfüssig, *négy lábú*, čtwernohý. Item: vierfüssig thier, oder vieh, *négy-lábu barom*, čtwernohé howado: & tunc usurpatur, *vel* in f. *vel* n. subintellectô Substantivô, bestia, *vel* animal. *Item:* das pferd, *ló*, kůň: & effertur in Masculino, subintellectô Substantivo, equus.
quæro, quæsívi, quæsítum: a. 3. ich suche, *keresem*, ptám, táži se.
quálitas, átis: f. 3. die beschaffenheit, *minémüség*, gakowost.
quàm: Conj. als, *hogy nem*, *mint*, *melly igen*, gako.
quámdiù: Adv. wie lang, *mig*, *meddig*, gak dlauho, gak dáwno.
quandò? Adv. wann? *mikor?* kdy?
quandóque: Adv. bisweilen, *néha néha*, někdy.
quantus, a, um: welch ein, wie groß, *mennyi*, *melly nagy*, gak weliký.
quartus, a, um: der, die, das vierte, *negyedik*, čtwrtý.
quatuor: Adject. Indecli. vier, *négy*, čtyři.
que: Conjunct. und, *és*, *is*, a.
quemádmodùm: Adv. gleichwie, *a' mint szinte*, rowně gako.
queror, questus sum: d. 3. ich klage, beklage mich, *panaszolkodom*, naříkám.
qui, quæ, quod: Pronom. welcher, welche, welches, *ki*, *kitsoda*, *melly*, který, která, které.
quia: Conjunct. weil, *mert*, že.
quicúnque, quæcúnque, quodcúnque: jeder der, jede die, jedes das, *valaki*, kterýkoli, kterákoli, kterékoli.
quidam, quædam, quoddam *vel* quiddam: einer, eine, eines, *némelly*, *valaki*, některý, některá, některé.
quinque: Adject. Indecl. fünfe, *öt*, pět.
quintus, a, um: der, die, das, fünfte, *ötödik*, pátý.
quiésco, évi, étum: n. 3. ich ruhe, *nyugszom*, odpočjwám.
quis, quæ, quod, cujus: Pron. wer, welche, was, *melly*, *ki*, *mi*, kdo, která, co.
quisque: ein jeder, *ki-ki*, *minden*, gedenkaždý.
quisquis: Pron. ein jeder, wer es auch, *valaki*, *minden*, kterýkoli.
quisquíliæ, árum: f. 1. Pl. das auskehricht, *búlladék*, *seprőlék*, smetí.
quò: Adv. wohin, *hová*, kam.
quómodò: Adv. wie, *miképen*, *hogy-hogy*, kterak.
quomodocúnque: Adv. wie es sich trift, *akármint*, gakkoli.
quóniam: Adv. weil, dieweil, *mivelhogy*, poněwadž.

quor-

quorſum: Adv. wohin, *hová*, *melly-felé*, kam.
quot: Nom. Indecl. wie viel, *hány*, kolik.
quotídiè: Adv. täglich, *minden nap*, každodenně.
quóties: Adv. wie oft, *hányſzor*, kolikráte.
quùm: Adv. wann, *mikor*, *midőn*, *ha*, když.

R

Rámus, i: m. 2. der aſt, *ág*, ratoleſt.
rana, æ. f. 1. der froſch, *béka*, žába.
rapa, æ: f. 1. die rübe, *répa*, řepa.
rapax, ácis: o. 3. räuberiſch, *ragadozó*, hltawý.
rapto, ávi, atum: a. 1. ich ſchleppe, *hurczolom*, wláčjm, wleku.
rarus, a, um, dünn, *ritka*, řjdký.
raró: Adv. ſelten, *ritkán*, zřjdka.
ratio, ónis: f. 3. die vernunft, *okoſſág*, *ok*, rozum.
ratiócinor, átus ſum: d. 1. ich ſchlieſſe bey mir, *okoskodom*, zawjrám, rozwažugi.
recens, ntis: o. 3. friſch, *új*, *moſtani*, čerſtwý, nowý.
recípio, épi, éptum: a. 3. ich nehme an, *meg-fogadom*, *viſzſza-fogadom*, zaſe přigjmám.
récito, ávi, átum: a. 1. ich ſage auf, erzehle, *el-mondom*, *elől-ſzámlálom*, řjkám, wypráwugi.
reclúdo, clúſi, clúſum: a. 3. ich ſchlieſſe auf, *meg-nyitom*, otwjrám.
recórdor, átus ſum: d. 1. ich erinnere mich, *eſzembe jut*, *meg-emlékezem*, připomjnám.
récreo, ávi, átum: a. 1. ich erfriſche, *meg-újítom*, občerſtwugi.
rectè: Adv. recht, *igazán*, *jól*, dobře, prawě.
rector, óris, m. 3. der rektor, *oskola-meſter*, rektor, zpráwce.
rectus, a, um: recht, gerade, *egyenes*, prawý, přjmý.
reddo, didi, itum: a. 3. ich gebe wieder, *viſzſza-adom*, *meg-adom*, nawracugi.
redémtor, óris: m. 3. erlöſer, *meg-váltó*, wykupitel.
rédeo, ívi, ii, itum: n. 4. ich komme wieder, *viſzſza-térek*, *meg-jövök*, nawracugi ſe.
régio, ónis: f. 3. das land, *tartomány*, kragina.
rego, xi, ctum: a. 3. ich regiere, *igazgatom*, zprawugi.
regno, ávi, átum: a. 1. ich regiere, *orſzáglok*, kralugi.
regnum, i: n. 2. das königreich, *orſzág*, králowſtwj.
régula, æ: f. 1. das linial, *egyenes línia*, prawidlo.
relígio, ónis: f. 3. die religion, der gottesdienſt, *iſteni tiſztelet*, *ſzolgálat*, nábožienſtwj.

réliquus, a, um : übrig, *maradék, hátra maradt*, ostatnj.
remex, igis: m. 3. der ruderknecht, *evező legény*, weslář.
rémigo, ávi, átum : n. 1. ich rudere, *evezek*, weslugi.
remótus, a, um : abgelegen, *meszsze-távol-való*, wzdálený.
repério, ri, értum: a. 4. ich finde, *meg-találom*, nacházým.
répeto, tivi, & ii, títum: a. 3. ich wiederhole, *elő-hozom*, vbjrám se, opětugi sobě.
répleo, évi, étum: a. 2. ich erfülle, *bé-töltöm*, naplňugi.
repo, psi, ptum : n. 3. ich krieche, *tsúszok*, lezu.
repto, ávi, átum: n. 1. ich krieche, *tsúszdogálok*, často lezu.
res, ei: f. 5. die sache, das ding, *dolog, marha, jószág*, wěc.
resalúto, ávi, átum: a. 1. ich grüsse wieder, ich dancke, *viszontag köszönök*, zase pozdrawugi.
respíro, ávi, átum: n. 1. ich hole athem, *lehelletet vészek, lehellek*, oddycham.
respóndeo, di, sum: n. 2. ich antworte, *felelek*, odpowjdám.
réstio, ónis: m. 3. der seiler, *kötél-verő, köteles*, prowaznjk.
restis, is: f. 3. der strick, strang, *kötél, istráng*, oprátka.
rete, is: n. 3. das netze, *háló*, sýti, teneto,
revértor, reversus sum: d. 3. ich kehre um, oder zuruck, ich komme wieder, *viszsza-jövek, meg-térek*, wracugi se.
reus, a, um: beschuldigt, *törvényre bé-idézett*, prowinilý, winný.
rex, egis: m. 3. der könig, *király*, král. [njk.
rhetor, oris: m. 3. der redner, *ékesen szolásra tanító-mester*, řeč-
rídeo, si, sum: n. 2. ich lache, *nevetek*, směgi se.
robústus, a, um: starck, *erős, vastag*, mocný, sylný.
rodo, si, sum: a 3. ich nage, *rágom*, hlozu, hryzu.
rogo, ávi, átum: a 3. ich bitte, *kérem*, žádám, prosým.
ros, oris: m. 3. der thau, *harmat*, rosa.
rosa, æ: f. 1. die rose, *rósa*, růže.
rosmarínus, i: m. 2. die roßmarie, *rosmarin*, rozmarýn.
rota, æ, f. 1. das rad, *kerék*, kolo.
rotúndus, a, um: rund, *gömbölyék, kerekdéd*, okraublý.
rubécula, æ: f. 1. das rothkählchen, *veres-begy*, čerwýnka.
ruber, bra, brum: roth, *veres*, čerweny.
ruga, æ: f. 1. die runtzel, *ránts*, wráska.
rumor, óris: m. 3. das geschrey, *köz-hír*, pokřik. [dám.
ruo, ui, tum: n. 3. ich falle ein, oder um, *le-rohanok, szakadok*, pa-
rústicus, a, um: Subst. der bauer, *paraszt, pór*, sedlák.
ruta, æ: f. 1. die raute, *ruta-fű*, rauta.

S.

ſed:

sigillum, i: n. 2. das siegel, *petsét*, pecet.
signo, ávi, átum: a. 1. ich zeichne, *jegyzem*, znamenám.
siléntium, ii: n. 2. das stillschweigen, *hallgatás*, mlčenj.
símia, æ: f. 1. der affe, *majom*, opice.
símilis, e: gleich, *hasonló*, podobný.
simul: Adv. zugleich, *egyszer'smind*, *együtt*, spolu.
sinápi, Indecl. n. der senf, *mustár*, horčice.
sincérus, a, um: aufrichtig, rein, unverfälscht, *tiszta*, *jámbor*, *ép*, vpřjmný.
sinè, Præp. c. Abl. ohn, *nélkül*, bez.
singuli, æ, a: jede, *mindenik*, gedenkaidý.
singúltio, ívi, tum: n. 4. ich schlucke, *tsuklom*, sstkám.
sinístra, æ: f. 1. die lincke hand, *bal-kéz*, lewá ruka.
sítio, ívi, ítum: n. 4. mich dürstet, *szomjúhozom*, žjznjm.
sitis, is: f. 3. der durst, *szmjúság*, žjzeň.
sive: Conj. es sey gleich, entweder, oder, *akar*, *avagy*, bud, budto.
sóboles, is, f. 3. das kind, *magzat*, děti, ditky.
sóbrius, a, um: nüchtern, *józan*, střjzliwý.
sócius, ii: m. 2. der gesell, gesellschafter, *paj-társ*, towaryš.
sodális, lis: m. 3. der gesell, *nyájas-társ*, pomocnjk.
sol, solis: m. 3. die sonne, *az égen fénlő-nap*, slunce.
sóleo, itus sum: n. 2. ich pflege, *szoktam*, obyčeg mám.
sólidus, a, um, dichte, *erős*, *merő*, *vastag*, celistwý, celý.
solor, átus sum: d. 1. ich tröste, *vígasztalom*, *bíztatom*, těssjm.
solvo, vi, útum: a. 3. ich bezahle, *meg-fizetek*, platjm, rozwazugi.
solus, a, um: allein, *ő maga*, *egyedül*, sám.
sómnio, ávi, átum: n. 1. mich träumet, *álmodozok*, mám sen, zdá mi se.
sómnium, ii: n. 2. der traum, *álmodozás*, zdánj, sen.
sómnus, i: m. 2. der schlaf, *álom*, sen, vsnutj, spánj.
sono, ui, itum: n. 1. ich erschalle, *zengek*, znjm.
sons, tis: o. 3. schuldig, *vétkes*, *ártalmas*, winný.
sopor, óris: m. 3. der schlaf, *szunnyadás*, *álom*, sen.
sórdeo, ui: n. 2. ich stincke, *rusnya*, *büdös vagyok*, smrdjm.
soror, óris: f. 3. die schwester, *néne*, *húg*, sestra.
spátior, átus sum: d. 1. ich spatziere, *sétálok*, procházým se.
spéculum, i: n. 2. der spiegel, *tükör*, zrcadlo.
sperno, sprevi, etum: a. 3. ich verachte, *meg-útálom*, zhrdám.

spira,

ſubſido, édi, ſſum: n. 3. ich ſetze mich, *le-ereſzkedem*, ſadjm ſe, vkazugi ſe.
ſubſiſto, ſtiti, itum: n. 3. ich ſtehe ſtill, *meg-állok*, zaſtawugi ſe.
ſubtilis, e: ſubtiel, *vékony*, ſubtylny.
ſúccinum, i: n. 2. der agtſtein, *gyánta*, akſſteyn.
ſuccus, i: m. 2. der ſaft, *nedveſség*, mjza, ſaft.
ſudo, ávi, átum: a. 1. ich ſchwitze, *veritékezem*, potjm ſe.
ſudárium, ii: n. 2. das ſchweißtuch, bad-tuch, *veriték-törlö keſzkenö*, raucha.
ſúffero, ſúſtuli, ſublátum: Anom. ich ertrage, *el-viſelem*, *ſzenvedem*, ſnáſſjm.
ſúfficit: 3. Imperf. es iſt genug, *elég*, doſti geſt.
ſúffio, ívi, ítum: a. 4. ich räuchere, *füſtölöm*, kadjm.
ſulphur, uris: n. 3. der ſchwefel, *kénkö*, ſyra.
ſum, fui: Anom. ich bin, *vagyok*, gſem.
ſumo, ſumſi, tum: a. 3. ich nehme, *el-véſzem*, přigjmám, beru.
ſuo, ſui, ſutum: a. 3. ich nehe, *varrok*, ſſigi.
ſupéllex, ſupelléctilis: f. 3. der hausrath, *házi-eſzköz*, nábytek.
ſuper: præp. c. Acc. & Ablat. über, *felette*, *rajta*, nad.
ſupérbus, a, um: ſtoltz, *kevély*, pyſſny.
ſuperficies, éi: f. 5. ich fläche, *valaminek ſzíne*, ſwrchek.
ſupérior, us: höher, *fellyebb-való*, wyšſſj.
ſupérnè. Adv. oberhald, *onnan fellyül*, z hůry.
ſuperſtitióſus, a, um: abergläubiſch, *babonás*, powěrčiwý.
ſupérſum, ſupérfui: Anom. ich bin übrig, *bövölködöm*, pozůſtáwám.
ſupervacáneus, a, um: unnöthig, *bijában-való*, *haſzontalan*, nepotřebný.
ſupínus, a, um: rücklich, *hanyattá-fekůvö*, na hřbete ležjcý.
ſupra: Præp. c. Acc. über, auf, *fel*, *rajta*, nad.
ſuprémus, a, um: höchſt, *leg-felſöbb*, neywyšſſj.
ſurdus, a, um, taub, *ſiket*, hluchý.
ſurgo, réxi, réctum: n. 3. ich ſtehe auf, *fel-kelek*, wſtáwám.
ſus, ſuis, c. 3. die ſaue, *diſznó*, ſwině.
ſuſpéndo, di, ſum: a. 3. ich hencke auf, *fel-akaſztom*, wěſſjm.
ſúſpicor, átus ſum: d. 1. ich bin argwühniſch, *gyanakodom*, w podezřenj mám, podhljdám.
ſuſúrro, ávi, átum, n. 1. ich ziſche, *ſúgok*, ſſepcy.
ſutor, óris: m. 3. der ſchuſter, *varga*, ſwec.
ſuus, a, um: ſein, *övé*, ſwůg.

ſylla-

tórqueo, torsi, tortum & torsum: a. 2. ich drehe, *tekerem*, točjm, krautjm.
tórreo, ui, tostum: a. 2. ich röste, *sütök*, sussjm, wypekám.
totus, a, um: gantz, *egész*, celý.
tracto, ávi, átum: a. 1. ich handele, *forgatom*, obirám se, gednám.
trado, didi, ditum: ich lehre, übergebe, *bizonyos regula adásokkal valakit tanitok, oda adom*, wydawám.
traha, æ: f. 1. der schlitten, die schleisse, *szán*, sáně.
traho, xi, ctum: a. 3. ich ziehe, *vonszom*, táhnu.
trans: Præp. c. Acc. über, *által*, *túl*, přes.
tránseo, sivi, itum: n. 4. ich gehe durch, ich vergehe, *általmégyek*, *el-múlok*, přecházým.
tremo, ui: n. 3. ich zittere, *reszketek*, třesu se.
trépido, ávi, átum: n. 1. ich zage, *rettegek*, třesu se strachem, děsým se.
tres: c. tria: n. Pl. drey, *három*, tři.
triginta: Adject. Indecl. dreyssig, *harmintz*, třiceti.
trínitas, átis: f. 3. die Dreyfaltigkeit, *háromság*, trogice.
trinus, a, um: dreyfaltig, *három*, trogj.
tristis, e: traurig, *szomorú*, smutný.
tristor, átus sum: d. 1. ich betrübe mich, ich bin traurig, *szomorkodom*, smuten sem, rmautjm se.
tríticum, i: n. 2. der weitzen, *búza*, pssenice.
tritúro, ávi, átum: n. 1. ich dresche, *tsipelek*, mlátjm.
tróchilus, i: m. 2. der zaunkönig, *ökör-szem*, tráliček.
trudo, si, sum: a. 3. ich stosse, *taszítom*, tisknu.
tu: Pron. du, *te*, ty.
tuba, æ: f. 1. die trommete, *trombita*, trauba.
tunc: Adv. alsdann, *akkor*, *osztán*, tehdáj, tehdy.
túnica, æ: f. 1. der rock, *dolmány*, sukně.
túrbidus, a, um: trüb, *zavaros*, kalný.
turdus, i, m. 2. der ziemer, *húros-madár*, kwičala, drozd.
turpis, e: schändlich, *rút*, ssredný.
turris, is: f. 3. der thurm, *torony*, wěže, bassta.
tutus, a, um: wohlverwahrt, sicher, *bátorságos*, bezpečný.
tuus, a, um: dein, *tiéd*, twůg.
tympanum, i: n. 2 die paucke, *dob*, buben.
tyrúnculus, i: m. 2. das junge schülerlein, *tanúló-inaska*, počátečnjk, žáček.

V.

Vacat mihi: Imperf. ich habe weil, oder zeit, *vagyon ůreſſégem reá*, mám chwjli.
vacca, æ: f. 1. die kuhe, *tehén*, kráwa.
vácuus, a, um: leer, ledig, *ůres*, prázdný.
vado, ávi, átum: a. 1. ich wate, durchwate, *gázalok*, brodjm, bředu.
væ: Interject: wehe, *jaj*, běda.
vagor, átus ſum: d. 1. ich umſtreiche, ich ſchweiſſe herum, *bujdoſom, ide's tova tsavargok*, taukám ſe.
vagína, æ: f. 1. die ſcheide, *hůvely*, poſſwa, paudro.
valdè: Adv. ſehr, *igen*, welmi, welice.
valedíco, xi, ctum: n. 3. ich geſegne, *butsút véſzek*, rozžehnáwám ſe, žehnám ſe.
váleo, ui, itum: n. 2. ich bin wohl auf, ich bin geſund, *jól birom magam, egéſſégben vagyok*, zdraw gſem, dobře ſe mám.
vallis, is: f. 3. das thal, *vőlgy*, audolj.
vallum, i: n. 2. der wall, *árok*, *ſántz*, wał.
valor, óris: m. 3. der werth, *kelleti*, *mivólta*, cena.
valvæ, árum: f. 1. Pl. die tohrflügel, *két-felé nyíló ajtó, vagy ablak-tábla*, wráta.
vanus, a, um: eitel, vergeblich, *hijában-való*, marný.
vapor, óris: m. 3. der dunſt, *gőz*, *pára*, pára.
vaporárium, ii: n. 2. das dampf-loch, die ſtube, *gőz-feredő ház*, *ſzoba*, ſwětnice.
vápulo, ávi, átum: n. 1. ich werde geſchlagen, *verettetem*, bit býwám.
várius, a, um: mancherley, allerley, *kůlőmbb-kůlőmbb*, rozličný.
vas, vaſis: n. 3. das faß, gefäß, *bordó*, nádoba, ſud.
ubi: Adv. wo, *hol*, *holott*, kde.
vectígal, ális: n. 3. der zoll, *vám*, clo, mýto.
végetus, a, um: friſch, *egéſſéges*, čerſtwý.
véhemens, ntis: o. 3. heftig, *nagy-indúlatú*, *erős*, prudký, tuhý.
veho, xi, ctum: a. 3. ich führe, *viſzem*, *hordozom*, wezu.
vel: Conj. entweder, oder, *avagy*, *vagy*, aneb.
velut, veluti: Adv. wie, gleichwie, *a' mint*, rowně gako.
vena, æ: f. 1. die ader, *ér*, žiła.
venátor, óris: m. 3. der jäger, *vadáſz*, myſliwec.

vendo, didi, itum, a. 3. ich verkauffe, *el-adom*, prodáwám.
venénum, i: n. 2. der gift, *méreg*, *étető*, jed.
vénia, æ: f. 1. das erlaubnüß, *meg-engedés*, odpuſſtěnj, dowolenj.
vénio, ni, entum: n. 4. ich komme, *jövök*, přicházým.
venor, átus, ſum: d. 1. ich jage, *vadáſzok*, myſliwoſt prowodjm, kowjm.
venter, tris, m. 3. der bauch, *has*, břicho.
ventus, i: m. 2. der wind, *ſzél*, witr.
ver, veris: n. 3. der frühling, lentz, *ki-kelett*, garo, podletj.
verax, ácis: o. 3. wahrhaftig, *igaz*, *igaz-mondó*, oprawdowy.
vérbero, ávi, átum: a. 1. ich ſchlage, *meg-verem*, bigi.
verbum, i: n. 2. das wort, *ige*, *ſzó*, *beſzéd*, ſlowo.
véritas, átis: f. 3. die wahrheit, *igazſág*, prawda.
vermis, is: m. 3. der wurm, *féreg*, čerw.
veró: Conj. aber, *pedig*, *úgy*, pak.
verro, ri, ſum: a. 3. ich kehre, *meg-ſeprem*, metu.
verſícolor, óris: o. 3. bunt, *külömbb-külömbb ſzínt-mútató*, pekeſtý, proměnných barew.
veru, u: n. 4. der bratſpieß, *nyárs*, rožen.
verùm: Conj. aber, *de*, *azért*, ale.
verus, a, um: wahr, *igaz*, prawý.
veſcor, d. 3. cum Ablat. ich eſſe, *étellel-élek*, *eſzem*, gjm.
veſpa, æ: f. 1. die weſpe, *darás*, oſa.
véſperi, Adv. abends, *eſtve*, wečer.
veſter, ſtra, ſtrum: euer, *tiétek*, wáš.
veſtíbulum, i: n. 2. der vorhof, *tornátz*, *pitvar*, předdomj.
véſtio, ívi, ítum: a. 4. ich bekleide, *öltözök*, odjwám.
veſtis, is: f. 3. das kleid, *ruha*, oděw, ſſaty.
veſtítus, a, um: bekleidet, *meg-ruházott*, oděný, oſſacený.
veto, ui, itum: n. 1. ich verbiete, *meg-tiltom*, bránjm, zbráňugi.
vetus, eris: o. 3. alt, *agg*, *régi*, *ó*, ſtarý.
vexo, ávi, átum: a. 1. ich vexire, *gyötröm*, *faggatom*, trápjm, nepokogjm.
vexíllum, i: n. 2. die fahne, *záſzló*, korauhew, praporec.
via, æ: f. 1. der weeg, *út*, ceſta.
viáticum, i: n. 2. der zehr-pfennig, *úti-költſég*, peniz na ceſtu potřebný.
viátor, óris: m. 3. der wandersmann, *úton-járó*, poceſtný.

vicis,

vitrárius & vitriárius, ii: m. 2. der glaser, *üveg-gyártó*, sklenář.
vítreus, a, um: gläsern, *üvegből-való*, sklenný.
vítricus, i: m. 2. der stief-vatter, *mostoha,atya*, otčim.
vitrum, i: n. 2. das glas, *üveg*, sklo.
vivo, xi, ctum, n. 3. ich lebe, *élek*, žiw gsem.
vix: Adv. kaum, *nehezen*, *alig*, sotwá.
úlcíscor, ultus sum: d. 3. ich räche, *bosszút állok*, mstjm se.
ulcus, eris: n. 3. das geschwür, *fekély*, *kelés*, wřed.
ulna, æ: f. 1. die elle, *sing*, *réf*, loket.
últimus, a, um: letzte, *utólsó*, posledný.
ultra: Præp. c. Acc. jenseit, *túl*, *attúl*, *felett*, dále za.
úlulo, ávi, átum: n. 1. ich heule, *ordítok*, wygi.
umbra, æ: f. 1. der schatten, *árnyék*, stjn.
umbráculum, i: n. 2. der liechtschirm, *árnyék-tartó*, stinidlo.
unà: Adv. mit, zugleich, *együtt*, spolu.
undè: Adv. woher, *honnét*, *honnan*, odkud.
úndecim: Adj. Indecl. eilfe, *tizenegy*, gedenácte.
undécimus, a, um: eilfte, *tizenegyedik*, gedenáctý.
ungo, xi, ctum: a. 3. ich salbe, schmiere, *kenem*, mažl, pomazugi.
ungvis, vis: m. 3. der nagel, *köröm*, nehet.
unicórnis, is: m. 3. das einhorn, *unikornis*, gednorožec.
univérsus, a, um: allgesamt, *mind az egész*, wesskeren.
unus, a, um: ein, *egy*, geden.
voco, ávi, átum: a. 1. ich ruffe, nenne, *hívom*, *nevezem*, wolám.
vócula, æ: f. 1. das wörtlein, *igétske*, slowicko.
vola, æ: f. 1. die hohle hand, *marok*, hrst.
volo, ávi, átum: n. 1. ich flüge, *repülök*, ljtám.
volo, ui: Anom. ich will, *akarom*, chcy.
vólucris, is: f. 3. der vogel, *madár*, pták.
volúntas, átis: f. 3. der wille, *akarat*, wůle.
voro, ávi, átum: a. 1. ich fresse, *falok*, žeru.
vox, vocis: f. 3. das wort, die stimme, *szó*, slowo, hlas.
urbánè: Adv. höflich, *tisztességesen*, dworsky, mrawně.
urbs, bis: f. 3. die stadt, *kerített-város*, město.
úrgeo, si, sum: a. 2. ich treibe, *kénszerítem*, nutjm, nutkám.
urína, æ: f. 1. der harn, *húgy*, *vizellet*, moč.
uro, ussi, ustum: a. 3. ich brenne, *perselem*, páljm.

ursus, i: m. 2. der bär, *medve*, nedwěd.
urtica, æ: f. 1. die nessel, *tsalán*, kopřiwa.
usque, Adv. bis, *addig*, až.
usus, ûs: m 4. der gebrauch, der nutz, *véle-élés*, *haszon*, užjwánj.
ut: Conj. daß, damit, auf daß, *hogy*, aby, tak aby.
ut: Adv. wie, als, *hogy*, *a' mint*, gako.
ut &: wie auch, *a' mint-is*, rowně gako.
utérque, utráque, utrúmque: beyde, *mind kettő*, obadwa, obědwě, oboge.
utinàm: Adv. wolte GOtt, ach daß, *vajha*, *oh ha*, ó by.
útiquè: Adv. freylich, *bizonnyára*, arcy, owssem.
utor, usus sum: d. 3. c. Abl. ich gebrauche, *élek véle*, užjwám.
uva, æ: f. 1. die weintraube, *szőlő*, hrozno.
vulgo, ávi, átum: a. 1. ich bringe aus, *ki-hiresítem*, hlásám.
vulnus, eris: n. 3. die wunde, *seb*, rána.
vulpes, is: f. 3. der fuchs, *róka*, lisska.
vultur, uris: m. 3. der geyer, *sas-keselyű*, káně, sup.
vultus, ûs: m. 4. das antlitz, *artzulat*, obljčeg.

Z.

Zingiber, eris: n. 3. der ingwer, *gyömbér*, zázwor.

FINIS.



TYPUS DECLINATIONUM.

❀	I.		II.		III.		IV.		V.	
	Sing:	*Plur:*	*Sing:*	*Plur:*	*Sing:*	*Plur:*	*Sin:*	*Plu:*	*Sin:*	*Plu:*
1. N.	a :	æ.	r,us,um:	i, a.	l, x, & c:	es, a.	us :	us.	es :	es.
2. G.	æ :	árum.	i :	orum.	is :	um.	ûs :	uum.	ei :	érum.
3. D.	æ :	is.	o :	is.	i :	ibus.	ui :	ibus.	ei :	ébus.
4. A.	am :	as.	um :	os, a.	em,im,e:	es,a.	um:	us.	em:	es.
5. V.	a :	æ.	r, e, um:	i, a.	l, x, & c:	es, a.	us :	us.	es :	es.
6. A.	â :	is.	ô :	is.	e, i :	ibus.	u :	ibus.	e :	ébus.

TYPUS CONJUGATIONUM
FORMÆ PRIMÆ.

INFINITIVUS.

Fácere, thun, tselekedni, činiti.

1. áre,
2. ére,
3. ere,
4. íre.

INDICATIVUS PRÆSENS.

Ego fácio, ich thue, du thust, én tseleksźem, te tseleksźed, gá činjm, ty činjš.

1 S.	o,	as,	at:	*P.* ámus,	átis,	ant.
2	eo,	es,	et:	émus,	étis,	ent.
3	o,	is,	it:	imus,	ítis,	unt.
4	io,	is,	it:	ímus,	ítis,	iunt.

PRÆTERITUM IMPERFECTUM.

Faciébam, ich thäte, tselekedtem-vala, činjwal sem.

1 *S.* ábam,
2 ébam,
3 ébam,
4 iébam,

} bas, bat: *P.* bámus, bátis, bant.

PRÆTERITUM PERFECTUM.

Feci, ich habe gethan, meg-tselekedtem, včinil, aneb činil sem.

1 *S.* ávi,
2 ui, *vel* évi,
3 i,
4 ívi,

} ísti, it: *P.* imus, ístis, érunt, *vel* êre.

PRÆTERITUM PLUSQUAMPERFECTUM.

Féceram, ich hatte gethan, meg-tselekedtem-vala, byl sem včinil, dáwno sem včinil.

1 *S.* áveram,
2 úeram, *vel* éveram,
3 eram,
4 íveram,

} eras, erat: *P.* erámus, erâtis, erant.

FUTURUM.

Fáciam, ich werde es thun, meg-tseleksźem, včinjm.

1 *S.* ábo,
2 ébo,

} bis, bit: *P.* bimus, bitis, bunt.

3 am,

3	am,	es, et: émus, étis, ent.
4	iam,	

IMPERATIVI PRÆSENS.

	S.	P.
1	a:	áte.
2	e:	éte.
3	e:	ite.
4	i:	íte.

FUTURUM.

	S.		P.	
1	áto,	áto:	atóte,	ánto.
2	éto,	éto:	etóte,	́nto.
3	ito,	ito:	itóte,	únto.
4	íto,	íto:	itóte,	iúnto.

CONJUNCTIVI PRÆSENS.

Ut fáciam, daß ich thue, hogy meg-tselekedném, avagy holott tselekeſzem, když včinjm, abych činil, včinil.

		S.			P.		
Ut	1-	em,	es,	et:	émus,	étis,	ent.
	2-	eam,	eas,	eat:	eámus,	eátis,	eant.
	3-	am,	as,	at:	ámus,	átis,	ant.
	4-	iam,	ias,	iat:	iámus,	iátis,	iant.

PRÆTERITUM IMPERFECTUM.

Cùm fácerem, daß ich thäte, hogy meg-tselekedjem, holott tselekedném, abych činil, kdyžbych včinil.

		S.	
Cùm	1	árem,	res, ret: P. rémus, rétis, rent.
	2	érem,	
	3	erem,	
	4	írem,	

PRÆTERITUM PERFECTUM.

Quòd fécerim, daß ich gethan habe, hogy meg-tselekedtem, holott tselekedtem, že ſem včinil, když ſem včinil.

Quòd S. erim, eris, erit: P. érimus, éritis, erint.

PRÆTERITUM PLUSQUAMPERFECTUM.

Quòd fecíſſem, daß ich gethan hätte, hogy meg-tselekedtem, vólna, holott meg-tselekedtem-vólna, žebych byl činil, aneb dawno byl včinil.

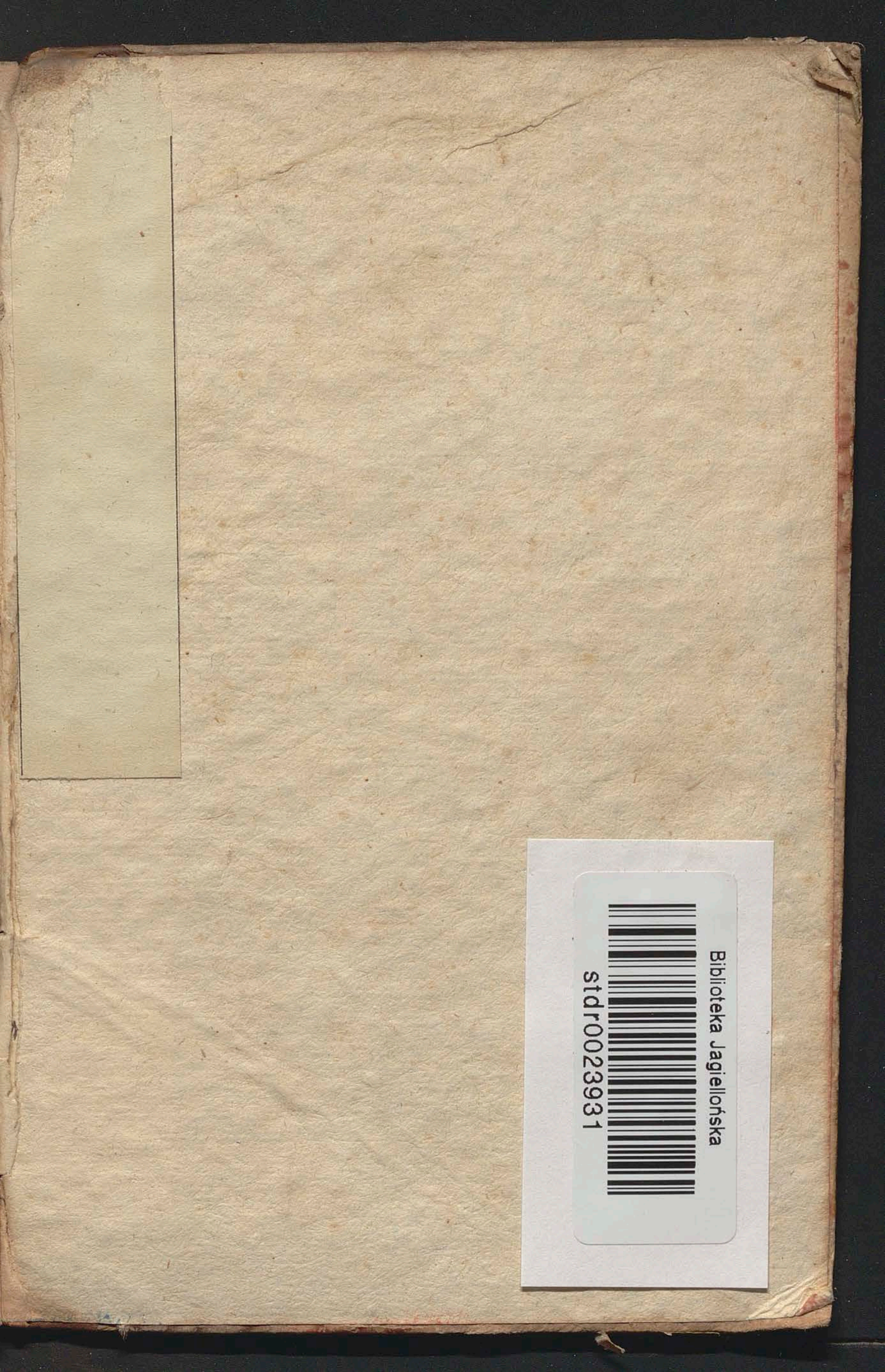
Quòd S. íſſem, íſſes, íſſet: P. iſſémus, iſſétis, íſſent.

FUTURUM.

Si fécero, ſo ich werde gethan haben, holott meg-tselekeſzem, geſtliže včinjm.

Si S. ero, eris, erit: P. érimus, éritis, erint.

Reliqua alibi.


Biblioteka Jagiellońska
stdr0023931

